

Brassói Lapok

XL. évfolyam
277 szám.

Főszerkesztő.

Szele Béla dr.

Vasárnap

1934. évi december 2

ELŐFIZETESI ÁRAK: Belföldre: A kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 74 lei. Brassóban 70 lei. Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lei. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lei. — Külföldre: negyedévre 300 lei, félévre 600 lei, egész évre 1200 lei — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő — HIRDETESEK díja hirdetési oldalon 3 lei, páros (bal) szövegoldalon 6 lei, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lei négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 5b-58 telefonszámok kiadóhivatal 82., szerkesztő 83.

Alaptalan és alapos félelem

Ma nincs fontosabb és érdekesebb probléma, mint a nagy genfi pör, amelynek ügyvédei és ügyészei most készülnek a nagy összecsapásra.

Egészen a szokásos bírósági eljárásra emlékeztet a páratlan hadakozás formája. Megvan a vádirat, rövidesen összeül a vádtanács, majd az ítélelbíróság, amelyik genfi módszerek szerint vagy unalomba posványosítja az ügy lényegét, vagy semmitmondó döntéssel iratába kényyszeríti a szörnyű aktacsomót.

Közben milliók és milliók ijedten fordulnak Genf felé. A háborús félelem vonaglik át az évek óta tartó gazdasági válság kínjai között vergődő embertömegben. Még csak ez hiányzik a nagy egyetemes halálhoz, a végleges pusztuláshoz. Egy új háború, egy új nagy összecsapás földön és levegőben.

Az, aki kicsit gondosabban figyeli a jelenségeket, aki szereti felbecsülni a szavak lényegét, leméri az uszítás mérgét és lendületét, az megnyugodva konstatálhatja, hogy még nincs itt az új 1914. A vádirat szörnyű, de a visszhang, a nagy kórus szordinós. Tompított. A hallgatóság zsivaját nem fűtik igazi rendezők. Jankapusztából még nem lesz hadüzenet.

Még nem kell félni az új világháborútól. Ebből még nem lesz tömeghalál. Érezhető a nagy elsimításra való törekvés. Érződik, hogy ez az összecsapás más politikai célokat szolgál. Diplomáciai sakkmozgások ezek azon a nagy táblán, amelyen velünk játszanak. A királyért áldozatot kíván az egyik játékos. Politikai előnyökért folyik ez a diplomáciai csata, amelyhez milliók tömegek passzív szerepléssel és teljesen tájékozatlanul asszisztálnak.

Most még nem kell félni a dübörgő ágyuktól, a légi bombáktól. Még nincs itt az idő, bár lehet, hogy a hadiszergények már éppen elég türelmetlenek. De egyelőre elég az is, amit így keresnek. Az, ami történik, arra mindenesetre jó, hogy új lendületet adjon az államok fegyverkezésének. Arra jó, hogy mindenütt emléjék a katonai költségvetés ugysis ijesztő összegeit. Emelik is.

Ez a nagypolitika és a hadiszergyának mérlege.

Van azonban egy külön mérleg is, a melyik a mi bőrünkre megy. A kisanatant államainak kisebbségei azok, amelyek ebben a csatározásban a legsúlyosabb sarcot fizetik.

Kiélesedett ellentétékből új injekciót kapott a gyűlölködés és új erőre lendült az a roham, amelyiknek szótárából hiányzik a megértés.

A külső vádak fedezete alatt jogcímet talál az erőszak, amely boldog fel szabadultságában felmentve érzi magát mindenfajta törvényes parancsok alól.

Már van olyan inspektor, aki Jankapusztára küldi a kenyeréért harcoló tanítót, nem szólva azokról az ijesztő jelentésekről, amelyek Jugoszláviából érkeznek.

Ez a gyűlölködés egyik fajtája annak a terrornak, amelyből a nagy tragédiák születnek és a legnagyobb tragédia az, hogy ezzel szemben a legtöbb jóhiszemű és jóakaratu politikus is tehetetlen.

Mellet szegezni a gyűlöletáradatnak, kiállani az elvakultság ellen, ma életveszélyes tevékenység lett azok számára is, akiknek különben ez a hivatásuk.

Élőre állani viszont a sovíniszta sturmnak, ma divatos és kényelmesebb is.

Visszont ez a nagy nemzetközi elgyávulás a világkatasztrófa igazi megvárázata.

Az Adeverul szerint

Tatarescu békekövetet küld Mihalachehoz

A megyék keretében hajtja végre a decentralizálást a közigazgatási reformtörvény

A liberális párt állandó bizottsága a kormány gazdasági és pénzügyi politikáját is letárgyalja

Bukarest, december 1.

Politikai körökben nagy szenzációt keltett az Adeverul mai közleménye, amely szerint a kormány egyik tagja a miniszterelnök megbízásából fölkeresi a nemzeti-parasztpárt vezetőit, hogy velük

a kibékülés módzatairól tárgyaljon.

A kormány állítólag hajlandó közbenjárni avégett, hogy Popovici Mihály nevét törölje a bizottság a jelentésből. Ezt a lépést az a taktikai megfontolás is sürgeti, hogy amíg Boilával és Cihosky tábornokkal a párt csak egy kis töredéke vállal szolidaritást, addig Popovici Mihály ügyét a nemzeti-parasztpárt véleménykülönbség nélkül magáénak tekint. Ha Mihalache elfogadja a kormány

ajánlatát, úgy a Skoda-ügy rövid időn belül a Semmitőszék elé kerülhet, ahol bizonyára új vizsgálattal fogják kiegészíteni az eddig összegyűjtött bizonyítékokat.

Ami a nemzeti-parasztpárt magatartását illeti, eddig minden jel arra mutat, hogy Mihalache nem hajlandó belemenni az egyességbe. A Clemenceau-utcai klubban egymást érik a tanácskozások. Kiszivárgott hírek szerint a pártnak eltekelt szándéka, hogy

a legkíméletlenebb harcot kezdi meg a kormány ellen,

még akkor is, ha azzal egy esetleges hivatalnok kormány utját készítené is elő. A tanácskozások során az a felfogás alakult ki, hogy kormánybuktató akció-

jukról csak az esetben mondanak le, ha a kormány hivatalosan kinyilatkoztatja, hogy sem Popovici Mihály, sem pedig Poila Romulusz politikai illetve üzleti tevékenysége nem áll kapcsolatban a Skoda-üggyel. Ugyanakkor Cihosky tábornoknak módot nyújt arra, hogy állítást a szakértőkkel bizonyíthassa.

Eennfentes helyen kizártnak tartják, hogy a kormány ilyen áron kössön békét a nemzeti-parasztpárttal. Rámutatnak arra, hogy a Skoda-ügyet, mely évenként keresztül izgatta a közvéleményt, ilyen alkuval lehetetlen lezárni.

A tömegek szankciókat követelnek a kormány meghátrálása a liberális rendszer bukását is könnyen előidézhethi.

Slavescu lemondásáról beszélnek

Bratianu Dinu ma érkezett vissza Erdélyből, ahol vadászatot vett részt. Hír szerint a liberális párt állandó bizottsága, amely a kormány felhivatalosában megjelent kommuniké értelmében szombaton délután 5 órakor ül össze, az időszerű általános politikai és pártkérdéseken kívül

alapos vizsgálat tárgyává teszi az ország pénzügyi helyzetét is.

A kormánypárti vezetők egy csoportjának ugyanis az a felfogása, hogy a parlamenti szünet alatt kiadott rendelettörvények és a pénzügyminiszter ezzel kapcsolatos intézkedései

nem hozták meg a kívánt eredményt.

Ilyen körülmények között a kormánynak új megoldásokhoz kell folyamodnia és elsősorban az állandó bizottságra vár a hivatal, hogy nagy vonalaiban megjelölje az új gazdasági és pénzügyi politika irányát és célkitűzéseit. A Curentul nem tartja kizártnak, hogy Slavescu pénzügyminiszter a pártbeli elégedetlenségek miatt önszántából megváljon tárcájától.

Tatarescu miniszterelnök lakásán ma délelőtti több miniszter bevonásával hosszú tanácskozás volt, melyet kormánypárti körökben kapcsolatba hoznak a megoldásra váró pénzügyi kérdésekkel.

**FONTOS UJÍTÁSOKAT
TARTALMAZ A KÖZIGAZGATÁSI REFORMTÖRVÉNY**

Megirtuk annakidején, hogy a belügyminiszter bizottságot küldött ki a közigazgatási reformtörvény megszűvegező-

cére. Hetekig tartó munka után a bizottság elkészítette javaslatát, melynek legfőbb jellemvonása az, hogy a közigazgatást igyekszik kivonni a napi politika befolyása alól s ezzel lehetőséget teremt a többi pártok hozzájárulására is.

A bizottság tagjai évetették a belügyminiszter által javasolt közigazgatási „tartományok” felállításának gondolatát. Elvetette a megyék keretén belül akarták megvalósítani a decentralizációt.

A javaslat szerint az a prefektus gyakorolná a kormányhatalmat, ez ugyanis visszaélésekre adna alkalmat, hanem az egyes minisztériumokat képviselő megyei közszolgálatok, melyeknek joguk lenne olyan kérdésekben is dönteni, amik ed-

dig a minisztérium hatáskörébe tartoztak.

Igy például a pénzügyigazgatóság a pénzügyminisztérium, az egészségügyi felügyelőség az egészségügyi minisztérium, a tanfelügyelőség pedig a közoktatásiügyi minisztérium nevében intézné el a benyújtott kéréseket. A munkálatok egységesítését és ellenőrzését az ugynevezett „megyei bizottság” végezné, amelyben helyet foglalnának a megyei hatóságok fejei és a megyei prefektus elnöke alatt működne.

A megyei hivatalok döntése megfellebezhető. Másodfokon a megyei bizottság vizsgálja meg az ügyet, harmadfokon pedig a minisztérium.

Elmozdíthatatlanok lesznek a közigazgatási tisztviselők

A javaslat másik jelentős ujtása értelmében a véglegesített köztisztviselők állásaikból elmozdíthatatlanok lesznek. Ez az intézkedés azt célozza, hogy az állami tisztviselők egyfelől ne legyenek kitéve a változó kormányok politikai szeszélyeinek, másfelől lehetővé tegye egy olyan tisztviselői testület kialakulását, mely a politikai változásoktól függetlenül teljesítse a törvényben megszabott kötelességét.

Mindazok, akik köztisztviselői pályára lépnek, előbb a falvakban mint jegyzők kell hogy működjenek.

Magasabb rangfokozatokba csak azok ne-

vezethetők ki, akik eleget tettek a törvény előző rendelkezésének. Minden tisztviselő felül a rábizott ügy szabályszerű elintézéséért.

A revíziós bizottságok intézményét a törvény változatlanul meghagyja. A közigazgatási egységek meghatározása terén megállapítja, hogy községnek csak az az egység nyilvánítható, mely bevételeiből fedezni tudja legszükségesebb kiadásait.

A javaslat előreláthatólag 120-130 szakaszból fog állani és tárgyalását azonnal megkezdi a parlament, mielőtt kedvezően véleményezi a törvényelőkészítő tanács.

DECEMBER 16-AN KÉT PART IS GYÜLÉSEZNI FOG KOLOZSVÁRON

A néppárt erdélyi szervezete Kolozsváron december 16-án tartja meg kongresszusát, amelyen a párt központi vezetőinek társaságában Averescu marsall is részt vesz. Az Adeverul szerint Averescu beszéde a következő kérdéseket fogja felölelni: *nemzetvédelmünk a múltban és jelenleg, a Skoda-ügy részletei, a mód-probléma, a cenzúra és az ostromállapot.*

Ugyancsak december 16-ára Goga kolozsvári hívei is gyűlést hívtak össze. — Goga, akinek megjelenését biztosra veszik, beszédét teljes egészében a Skoda-ügynek fogja szentelni.

A KAMARA EGYESÜLÉSI DISZÜLÉSÉN MIHALACHE SZOLAI FEL PARTJA NEVÉBEN

A nemzeti parasztpárt parlamenti csoportja pénteken délelőtt újból ülésezett. A napirenden levő politikai kérdések tárgyalása során megállapították a párt hivatalos álláspontját a választéllirattal szemben, majd úgy döntött, hogy a kamarában a december elseji, szombati diszülés alkalmával Mihalache szolajon fel a nemzeti-parasztpárt részéről. Az ülésen Lupu dr. is részt vett és jelenlétével megcáfolta azokról az ellentétekről szóló híreket, melyek állítólag közte és a párt többi tagjai között keletkeztek a Skoda-jelentés betérjesztésével kapcsolatban.

A KAMARA ULFÉSE

A képviselőház péntek délutáni ülésén a napirend előtti felszólalások során Madgearu volt pénzügyminiszter bejelentette, hogy a nemzeti-parasztpárt fenntartja véleményét a belföldi kölcsönről mindaddig, amíg a jegyzés le nem zárult. Megdöbbentette, hogy Manolescu-Strunga ipar és kereskedelemügyi miniszter felszólítást intézett az iparvállalatokhoz, megfenyegetve azokat, hogy nem fogják élvezni a kontingentálási könnyítéseket, ha nem jegyeznek kölcsönt.

Manolescu-Strunga nyomban válaszol s elismeri, hogy valóban figyelmeztette az iparvállalatokat, mert egyesek többszöri civilizált felszólítás után csak nevetésszerű összegeket jegyeztek. Figyelmeztetését fenntartja még akkor is, ha emiatt el kell hagynia a miniszteri széket.

Madgearu: Ez a figyelmeztetés mutatja a kormány fura gondolkodásmódját, amely megengedhetőnek tartja azt, hogy az állam megtagadjon polgáraitól olyan szolgáltatásokat, amikkel tartozik nekik.

Ezután Radián argetoianista kérde a pénzügyminisztert, tud-e róla, hogy a Nemzeti Bank akkora ügyvédi költségeket követel konverziós adósaiktól, amelyek meghaladják magát a törlesztési rátát?

Banu dr. gogista tiltakozik az ellen, hogy Szatmármegyében még mindig időközi-bizottságok működnek. Egyben követeli, hogy az utépítési munkálatokat csak nyilvános árlejtéseken adják ki.

Constantinescu-Bordeni georgista kéri az elnököt, hasson oda, hogy a Skoda-bizottság jelentését mielőbb terjesszék elő a képviselőház plenumának.

A SZENÁTUSBAN

Mumuianu ellenzéki kérde a kormányt, hogyan lehet a szenátus tagja Gazieff, az orosz Nasa Reos főszerkesztője, aki nem román állampolgár? Az-e ennek a magyarázata, hogy liberális politikát csinál?

Inculetz belügyminiszter válaszában kijelenti, hogy régóta ismeri Gazieffet. Az a tény, hogy orosznyelvű újságot szerkeszt, nem diffamáló, mert — ugymond a belügyminiszter — még szükség van olyan nyelven írt lapra, amelyben a csatlolt területek öregebb nemzedékei nevelkedtek.

Mumuianu nem éri be ezzel a válaszzal s javasolja bizottság kiküldését annak megvizsgálására, román állampolgár-e Gazieff? A többség az indítványt elutasítja.

Szombaton úgy a képviselőház, mint a szenátus diszülést tart Erdély csatlakozásának évfordulója alkalmából.

Diszülés lesz délelőtt a nemzeti-parasztpárt központi klubjában is, ahol elsősorban Maniut és Vajdát ünneplik, mint a csatlakozás legkimagaslóbb kezdeményezőit.

TITULESCU ÉRKEZÉSE

Titulescu külügyminiszter — amint már jelentettük — utban van hazafelé s szombaton este érkezik a fővárosba, hogy jelen legyen Ostrovskij szovjetkét megbizóiratainak bemutatási ünnepségén.

Bratianu Dinu, a liberális párt elnöke, pénteken délelőtt a fővárosba érkezett s megbeszélést folytatott Tatarescu miniszterelnökkel.

Az Adeverul értesülése szerint elhatározták, hogy a párt egészében megszavazza a Skoda-jelentést, tehát szó sem lehet arról, hogy Popovici Mihályt, vagy mást kiemeljenek a pártvezetőségi ülésen úgy a miniszterelnök, mint a pártelnök arra kéri majd az összes parlamenti tagokat, hogy egységesen fogadjanak állást a Skoda-jelentés mellett.

A kártyaszennvedély halálba kergetett egy máramarosszigeti katonatisztet

Tomitoiu kapitány utolsó értéktárgyait is elkártyázta és aztán főbelölte magát

Máramarossziget, december 1

Pénteken reggel kilenc órákor Máramarosszigeten feltűnést keltő és nagy részvétet kiváltó öngyilkosság történt.

Tomitoiu Mihály, a helyi kilencedik vadászrezd egyik kapitánya a lakásán szolgálati fegyverével mellbelölte magát.

Súlyos sebével azonnal kórházba szállították, segíteni azonban már nem lehetett rajta. Rövid szenvedés után meghalt.

Az öngyilkos katonatiszt közismert és kedvelt tagja volt a máramarosszigeti társaságoknak. Az utóbbi időben a kártyajáték szenvedélye vett erőt rajta s ismerősei szerint tetemes összegeket vesztett az egyik klubban, amelyben állítólag házard játék is folyik. Valószínű, hogy az öngyilkosság közvetlen oka is kártyavesztés volt. Csütörtökre virradó éjszaka ugyanis Tomitoiu újra játszott, noha mámoros is volt. Minden pénzét elvesztette. Értékeit zálogba csapta, de az így kapott pénz sem volt elég, még kölcsönöket is fel kellett vennie.

Valószínűleg ez a teljes anyagi leromlás váltotta ki belőle azt az elhatá-

rozást, hogy a halálba meneküljön szenvedélye elől.

A megrendítő eset egyébként város-szerre nagy részvétet keltett s a közvélemény is helyesli, hogy a rendőrség fokozottabb ellenőrzés alá vegye a kártya-klubokat.

Csehszlovákiában felemelték a katonai szolgálat idejét

Prága, december 1.

A csehszlovák kormány csütörtökön nyújtotta be a képviselőház elé a katonai szolgálati idő meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot. Minthogy a kormánykoalícióban egyesült pártok a javaslatot már előre elfogadták, a képviselőházban is gyorsan megszavazták.

Az új törvény értelmében a csehszlovák hadsereg szolgálati idejét 14 hónapról 24 hónapra hosszabbították meg visszamenőleg 1933 november elsejétől kezdődőleg.

December 1.

Erdélynek az ökirálysággal való egyesülését ünnepli ma az ország. 16 év telt el azóta, hogy Maniu, Vajda, Pop Csieső, Goldis és az erdélyi román nemzeti párt többi vezetői nemzetgyűlést hívtak össze Gyulafehérvárra, hogy az erdélyi románság magatartását határozzanak. 1918 december elseje történelmi dátum, nemcsak a románság, hanem az új állam szuverenitása alá került kisebbségek részére is. Gyulafehérvár számunkra sok ideig nagy ígéretet jelentett. Jelentette a türelmet, a megértést, természetes népi jogaink gyakorlásának biztosítékát, általában mindazokat a nagy nemzeti erőnyeket, melyek, mint a győtrelemek és megaláztatások szomorú napjaiból kivetett fűrészfű világitottak felénk a gyulafehérvári határozatok elszárgult lapjairól. A fűrészfű kialudt, mielőtt sugárjai elértek volna a türelmetlenség fagyos földrétegéig. Ma, 16 esztendő múltán a magyar kisebbség elszoruló szívvel idézi emlékezetébe az erdélyi románság történelmi határozatát. De mégis azzal a hittel fordul az ünneplő ország felé, hogy a jövőben talán elhozza azoknak az ígéreteknek a beváltását, melyeket Gyulafehérvár olyan nagylelkűen osztogatott. December elseje nagy nemzeti ünnep, de mennyivel ragyogóbb kereteket kapna, ha ezen a napon a gyulafehérvári alapokmány ama nevezetes kisebbségi pontjainak a szívekben való kiteljesedését is megünnepelehetnénk.

A tábla is három hónapra ítélte az aranyosgyéresi „delejes” jegyzőt

Kolozsvár, december 1

A középkor felkísértő tudatlanságának és babonáinak megdöbbentő képe teregett ki a kolozsvári ítélőtábla előtt.

A vádlott: Burdan Cuintiliu aranyosgyéresi jegyző, akit a törvényszék okirathamisításért, rágalmazásért és életveszélyes fenyegetésért 6 hónapi fogságra, 2 ezer 500 lej pénzbüntetésre, hivatalvesztésre ítél. Magában a vádban nincs semmi különös, annál meglepőbb a háttér.

A jegyző — a kihallgatott tanúk egybehangzó vallomása szerint — szelvében hosszabban terjesztette, hogy benne búbajos erő lakozik. A faluban — lásd babona! — készpénznek vették az egyébként nem nagyon szívelt jegyző „delejes erejét”. Betegekhez is hívták. Így került el a félművelt és naivan hisztékeny Hetea Oktáv kántorhoz is, aki békára gyereket szeretne volna meggyógyítani a „csodajegyzővel”, aki hókusz-pókuszozott is a gyerek körül, majd beteglátogatás ürügye alatt egyre gyakoribb vendég lett a háznál. Szemetetvert ugyanis Hetea fiatal feleségére és udva-

— Nehéz székelésben szenvedők, akiknek gyakori fejfájás, mellnyomás, szívdobogás, gyomorműködési zavarok és különösen fájdalmas végbélbajok — mint aranyér, repedés, előesés, polipus, sipoly, szűkület — teszik az életet nehézé, igyanak reggel és este negyed pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet. Klinikai vezető orvosok igazolják, hogy a Ferenc József viz mütetek előtti és utáni időszakokban is igen kedvelt, nagyértékű hashajtó.

rolni kezdett. Mindenáron el akarta távolítani a kántort és ezért egy ízben azt ajánlotta:

— Törjön be a bankba! Olyan erőm van, hogy láthatatlanná tudom tenni magát — biztatta a kántort, miután valószínűs diktátori rémuralmat honosított meg a Hetea-házban.

Az egyébként befolyásolható Hetea nem állott azonban kötélnek. Erre a jegyző elkérte kántori diplomáját és azt állítva, hogy hamis, széjjeltépte.

— Nekem, mint a törvény képviselőjének, kötelességem megsemmisíteni a hamis diplomákat — igazolta eljárását Nemsokára fennhangon dicsekedett a községben:

— Most már kithetem a kántor szűrét, mert nincs diplomája.

Tanúk akadtak, akik hallották, amint többször megfenyegette az asszonyt, hogyha nem hagyja el az urát, agyonlöv.

Az ítélőtábla is részben beigazoltak látta a vádak s ezért a törvényszék ítéletét megváltoztatva, 3 havi fogságra ítélte a sötét tudatlanságot alaposan kihasználó jegyzőt.

NAGY KARÁCSONYI REKLÁMVÁSÁR

VESTIS
POSZTÓÁRUHÁZBAN
BRASSÓ, LENSOR 22. SZ.

ECONOMIA

XII. 1-TŐL XII. 15-IG
LESZÁLLÍTOTT ÁRAK!

A délszláv beadvány kapcsán

Békeligát javasol a francia sajtó a revíziós és terrorisztikus törekvések leküzdésére

A jövőbeli rendkívüli népszövetségi tanácsülésen a délszláv és magyar megbízott csak expozéi tart, aztán bizottsághoz utalják a viszály ügyét

Higgadtan írnak a budapesti lapok

Genf, december 1.

A Népszövetség köreiben a hangulat meglehetősen feszült: mindenki kíváncsian várja a december 5-ikén kezdődő rendkívüli tanácsülés döntését arról, hogy a délszláv beadvány nyomán támadt viszályt most foglalkoznak-e, vagy elhalasztják?

Abban az esetben, ha a tanács elhatározza a délszláv beadvány azonnali vitáját, betavatottak szerint a szerdai ülésen mód adnak egy délszláv, mint pedig a magyar megbízott álláspontjának kifejtésére, majd arra is, hogy válaszoljanak egymás előterjesztésére. Biztosra veszik, hogy ennek a nagyfontosságú kérdésnek a vitájára nem lesz elegendő egy előadó s ezért három nagyhatalom képviselőjéből bizottságot küldenek ki, amely majd megszerkeszti a jelentést.

A FRANCIA ÉS SZERB SAJTÓ VISSZHANGJAI

A francia sajtó általában kedvezően kommentálja a délszláv emlékiratot, megállapítva, hogy a magyar hatóságokat felkésztetésével kapcsolatban. *Pertinax*, aki mindjárt a merénylet után egyik első vezetője volt a Magyarország elleni vádhadjáratnak, rámutat arra, hogy a délszláv memorandum leplezte Magyarország szerepét s azt a veszélyt, amelyet az európai békére nézve jelent. Szerinte a délszláv lépés megerősítette a kisanant erkölcsi tekintélyt s ezáltal sikerült meggyengítenie a magyar revíziós mozgalmat.

Következtetéseikben a francia lapok nemzetközi szervezet létesítését követelik, amely figyelje, fojtja el és gátolja meg a terrorisztikus mozgalmakat. Ezenkívül egy békeszövetség megteremtését is szorgalmazzák, amely mérsékletre intse a revizionistákat. *Pertinax* is béke-ligát javasol a revíziós és terrorisztikus törekvések meghusztására.

A belgrádi sajtó, élén a *Pravda*, azt hangoztatja, hogy a délszláv emlékirat nehéz helyzetbe hozta Magyarországot. Értékelése szerint még a magyar köröket is meglepték a délszláv kormány vádjainak bizonyítékai. A lap szerint a Népszövetség erejét és jelentőségét próbára fogja tenni az a mód, ahogyan a délszláv tiltakozás ügyét megoldja.

Fegyelmet mérséklet hangján írnak a pesti lapok

A pénteken reggel megjelent budapesti lapok kivétel nélkül vezércikkben foglalkoznak a Népszövetség főtákarására hozott benyújtott jugoszláv memorandummal és annak adataival. Egyetértnek abban, hogy ez a legkíméletlenebb támadás, amely valaha is érte a magyar nemzetet.

A *Pesti Hírlap* ragaszkodik ahhoz, hogy a lelkek megnyugtató végett Genfben sürgősen tárgyalják le a marseillei merénylet ügyét.

A *Pesti Napló* a *Times*-re való hivatkozással azt fejtegeti, hogy most már az európai kormányokat illeti a szó. Jugoszlávia különben sem Magyarország bűnösségét akarja bizonyítani, hanem politikai konstellációkat akar megváltoztatni bűnügyi úton.

A Budapesti Hírlap vezércikke szerint Magyarországnak csak két kívánsága lehet. Az egyik az, hogy a legnagyobb komolysággal és alapossággal vizsgálják felül a jugoszláv memorandum vádjainak anyagát. Az azok mögött meghúzódó kulisszatitkok és ellenbizonyítékok felett az egész világ lekiismerete őrködik. A másik magyar kívánság az, hogy

az ügyet a lehető legsürgősebben tárgyalják le.

A Függetlenség vezércikke arra inti a magyar közvéleményt, hogy a legtejsőbb nyugalommal és fegyelmezettséggel várja meg, amíg a legfelsőbb nemzetközi fórum végzést hoz a jugoszláv vádak tekintetében.

A Népszava vezércikke figyelmezteti a nagy és kis nemzeteket, hogy vigyázzanak, mert az ügy könnyen új világégés gyújtó csövát vetheti fel. A jugoszláv memorandum vádjai egyébként átlátszóak és tarthatatlanok. A merényleket nem az emigráció küldte, viszont a politikai terrorselekményeket és az emigrációt is a diktatura termelte ki magából.

A Nemzeti Újság feleleveníti a világ-

A törvényszék nem adott helyet a Marmorosch-bank ellen benyújtott csödkérésnek

Bukarest, december 1.

A Marmorosch-bank ellen több betétes csödkérést nyújtott be a bukaresti törvényszékhez, azon a címen, hogy a bank nem fizeti az egységben megállapított részüket. Előzetes vizsgálat és könyvszakértők kihallgatása után a törvényszék úgy döntött, hogy a kérésnek nem ad helyet, amennyiben a bank kihelyezéseinek 55 százaléka konverziós természetű s így a pénzügyi jogosan vette igénybe a törvény által nyújtott kedvezményeket.

Elűtött a bukaresti gyorsvonat Segesvár közelében egy marosvásárhelyi gépkocsit

Marosvásárhely, december 1.

Péntekre virradó éjszaka súlyos szerencsétlenség történt Segesvár közelében, a fehéregyházi vasúti átjárónál. Bergr marosvásárhelyi vállalkozó egy tehergépkocsin tartott hazafelé. Az átjárónál a sorompó nem volt leengedve s így a gépkocsi gyanútlanul szaladt föl a sínekre.

Abban a pillanatban rohogott el a bukaresti gyorsvonat, amely a keresztlül haladó gépkocsit elkapta és összetörte.

Bergr vállalkozó súlyosan megsebesült, a gépkocsi vezetője könnyebben. Mindkét sebesültet beszállították a segesvári kórházba. A vizsgálat megindult. A bűnös könnyelműség esete föltétlenül fennforog, mert a szerencsétlenség nem történik meg, ha az átjáró sorompóját leengedték volna.

Lázadási kísérlet a doftánai fegyházban

Ploesti, december 1.

A doftánai fegyházban esütörtökön délután zendülést kíséreltek meg a politikai foglyok. A lázongásra az adta az okot, hogy 4 óra tájban a fegyházzal szemben levő dombon megjelent *Nicoara* Eugen egyetemi hallgató, a *Precup*-féle összeesküvés pörében elítélt *Nicoara* főhadnagy fivére s kezével-lábával jeleket kezdett leadni a börtön egyik ablaka felé, amely mögött bátyja tartózkodott.

A jeladásokra figyelmesek lettek a többi cella foglyai is s abban a hiedelemben, hogy a diák felszabadulásukra figyelmezteti őket, óriási zajt csaptak. Széttörték a cellák butorzatát s a deszkákkal és asztalbakkal döngölni kezdték az ajtókat.

A zajongásra elősiettek a foglárók és az igazgatóság tagjai, amikor pedig látták, hogy nem tudják lecsillapítani a foglyokat, a hatóságok segítségét vették igénybe. A lázongókat aztán karhatalom támogatásával bilincsekbe verték és a híreket H-cellákba zárták őket. Közben a bukaresti egyetemi hallgatót is elfogták, aki jeladásával felidézte a vaklármát és lázadási kísérletet.

háboru legelső napjának egyik érdekes és jellegzetes epizódját. A hadüzenet már megtörtént, amikor Putnik vajda a szerb hadsereg vezérkari főnöke Belgrád felé utaztában megérkezett Budapestre. A magyar hatóságok, tekintettel a hadiállapotra, minden lelkiismeretfurdalás nélkül letartóztathatták volna. Ehelyett azonban Putnik vajdával és leányával a legnagyobb előzékenységgel és udvariassággal bántak, aminthogy Magyarország a háboru egész tartama alatt mindig kifogástalan udvariassággal bánt ellenfeleivel is. És most Jugoszlávia követ el durvaságot, jöllehet békében élünk. Mit szólna Putnik vajda ma, mi volna a véleménye arról, hogy hazájában milyen értelmezést kapott a menedékjog.

Meghalt Cincinat Pavelescu, a nagynevű román költő

Brassó, december 1.

Cincinat Pavelescu brassói táblai főügyész, a nagynevű román költő, pénteken este 8 órakor Fekete-utca 26 szám alatti lakásán hirtelen meghalt. Fürdés közben olyan súlyos tüdővérzést kapott, hogy megfulladt.

Fiatalkorú felesége és a házbéliek azonnal elhívták *Campianu* dr-t és *Kahána* Ernő dr-t, a két kiváló orvos azonban már nem segíthetett, hanem csak a bekövetkezett halált konstatálhatta.

A társadalmi körökben is nagyrabecsült és kedvelt egyéniség halála mindegyik mély megdöbbenést kelt.

Jasiban házkutatást tartottak két egyetemi tanár lakásán

Bukarest, december 1.

A *Tempo* jelenti Jasiból, hogy Constantinescu Jasi egyetemi tanár letartóztatásával kapcsolatban a hatóságok házkutatást tartottak Jorgu Jordan és Radu Cernatescu egyetemi tanárok lakásán. Jordan egyidőben igazgatója volt a jasi Nemzeti Színháznak. A házkutatás során több okmányt és levelet foglaltak le.

Az osztrák pénzügyminiszter lealkudott a népszövetségi kölcsön kamatából

London, december 1.

Buresch osztrák pénzügyminiszter, aki több napon át tárgyalta az angol főváros pénzügyi köreivel, tegnap Párisba utazott.

Hir szerint Bureschnek sikerült az osztrák népszövetségi kölcsön kamatából 4 és fél százalékra leszállíttatnia s elérte azt, hogy a töketörlesztést három évre felfüggeszessék. A kölcsön francia részének a kamatából valószínűleg 5 százalékra szállítják le. Az osztrák pénzügyminiszter evégett folytat Párisban is tárgyalásokat.

Jaj, a hideg decemberi napok!

Nem jelentenek veszélyt, ha rendszeresen használnál

Kaiser-féle mell-karamellák-at

a „3 fenyő” védjeggyel.

Plakát jelzi az elárulító helyeket. Képviselet: „Pharmag”, Droguerie engros, Braşov.

Pusztító szélvész a Csendes-óceánon és Dél-Amerikában

Buenos-Ayres, december 1

Ázsia keleti partvidékéről kiindulva, a Csendes-óceánon és Dél-Amerikában borzalmas szélvész dühöngött, amely nagy károkat okozott Formóza szigetén, a Fülöp-szigeteken, majd különösen Argentínában. A rettenetes erejű fergeteg teljesen megbénította a vasut és posta forgalmát s Del Plata város számos házát rombadöntötte. A házak romjai alatt számos ember is halálát lelta, bár a hivatalos jelentés egyelőre még csak két halottól tud.

Az argentinai kárt mintegy 10 millió dollárra becsülik. A dühöngő tájfunban egy görög gőzös elsüllyedt.

Lapzártakor

A LEJ KULFÜLDÖN

Prága 17.25, Bécs 282—286, Budapest 342—344, London 496.50, Berlin 24.88—24.92.

PRÁGÁBÓL JELENTIK.

hogy az ottani tőzsdéken a hadiipari részvények néhány nap óta viharosan emelkednek. A Skoda-művek részvényei 722-ről néhány nap alatt 830-ra ugrottak. A magyarokat az, hogy az állam újra nagyobb megrendeléseket tett. A brünni gépgyár 30 millióról 70 millióra emelte az alaptőkéjét. Ez a gyár is nagy fegyvermegrendeléseket kapott. Egyébként *Schneider* Jenő, a *Schneider-Creuzot* fegyvergyár egyik vezérigazgatója Prágába érkezett, ahol kartell tárgyalásokban vesz részt.

BÉCSBEN

pénteken délelőtt megnyílt az új osztrák szövetségi gyűlés. A megnyitót *Hoyos* elnök mondotta, hangsúlyozva, hogy Ausztria eltér az „elavult demokratikus rendszertől”, mert új alapokra kell felépítenie önmagát. *Schuschnigg* kancellár Dollfussról beszélt, aki az új Ausztria legnagyobb építőmestere volt.

BUDAPESTEN

Greiger Miklós képviselő bejelentette, hogy a legközelebbi interpellációs napon interpellálni fog a rabkórházban levő *Hock* János érdekében. Magyarországon annyian kaptak már kegyelmet, hogy ezt *Hock* János is megérdemli.

OLASZORSZÁGBAN

szombatra virradó éjszaka, a kora hajnali órákban heves földrengés volt, amely különösen Ancona várost ráta meg. Érezték a lökéseket Velencében, Triestben és Zágrábban is. Anconában az álmából felriadt lakosság kirohant az utcára s ott várta meg a reggelt. A károkról még nincsenek jelentések. A földtani intézetek véleménye szerint a rengés középpontja Jugoszláviában keletkezett.

BUDAPESTEN

a svábhegyi szanatóriumban pénteken délután öngyilkosságot követett el *Schwimmer* Léo, a Hungária gőzmalom vezérigazgatója. Az 52 éves ember, akit nehéz betegség kínozott, késsel a mellébe szurt és meghalt.

Hogyan?...Igen, igen! Csakis

segít biztosan és azonnal! — mert mindig fényesen bevált!

Togal

Rheuma | Ülőidegzsába | Ideg- és főtájás
Köszvény | Spanyolnátha | Meghülés esetén

A Togal-tabletta erős húgysavoldó és baktériumölő hatású. Idült esetekben is fényesen bevált!

Togal semmivel sem pótolható! — Togal biztosan segít! Gyógyszertárakban és drogériákban. Lei 52.— és Lei 130.—

A Togal-tabletta svájci készítmény.

A JUHOS-ÜGY

Temesvár, november 30.

A per: egy darab zajló élet a bonckés alatt. A hideg acél gondosan kivágja a beteg részeket. A törvénykezés igazságot szolgáltat a sértettnek: visszaállítja a „statusquot”.

De vannak perek, minden évtizedben egy-egy „nagy ügy”, amely annyi életet, annyi változást, rejtélyt, csalafintaságot, fényt és szennyt présel a poros akiák közé hogy az igazságszolgáltatás feladata emberfeletti, szinte megoldhatatlannak látszik. Ahol az élet már itélte a maga módján és kiosztotta a szereplők mindegyikének, érdemelten vagy érdemtelenül, a maga sorsát.

A Juhos-ügy egy 50 milliós dzsentri vagyon eltékozlása körül zajlik. A vagyon menthetetlenül elszórt a szereplőkre is mintha átok nehezedett volna: amajdnem mindegyik vagyonszerző volt a legtöbbjének alig van belőle. Erről beszélgettek, babonára hajló hangulatban, a temesvári törvényszék folyosóján.

*

Szőrénymegye egyik legszebb birtoka volt hajdan Janicsáry Pálé, Bresztovác-Aga községében. Juhos Gyula császári és királyi kamarás a szomszédja volt s átvette tőle a birtokot. Juhos nagyur volt, rengeteget utazott külföldön, orosz-lánvadász s bőkezű gavallér. Az átvett birtokon az agai erdőben gyönyörű vadaskastélyt építtetett, az ősi angol kastélyok mintájára. Az asszony történelmi nevű szerb család sarja, egyik patriarcha öse a Bánság szerb telepítésében játszott nagy szerepet. Első férje Bethlen Péter gróf facseti birtokos volt, akitől Juhos kedvéért vált el.

Mindez a „régi jó időkben” Mikszáth Kálmán és a megyei dzsentri korában történt. Az új idők a császári és királyi kamarás már nem érte meg. A világháború végén betegeskedni kezdett és nem sokára meg is halt egy külföldi szanatóriumban. Hátramaradt vagyonát, földeket, az oraviciai malommal, erdőkkel, kastélyokkal, a végrendelet hatszázezer aranykoronára becsüli, a vádirat lejben ötvenmillióra. A végrendelet szerint az egyedüli örökös a kiskorú Juhos Erzsébet, azonban nagykorúságáig a haszonélvezet az özvegyé, akinek egyben jogában áll a vagyon harmadrésze fejében lemondani a haszonélvezetről.

A következő fejezet: a szép, daliás természetű kreol asszony vidám életmódja. Élvezte a birtokot és élvezte az életet. Udvarlók raja zibongott a vadaskastély termeiben. A társaság jellege az idők folyamán változott. Először a dzsentri körökből rekrutálódott, majd jöttek bankárok, művészek, ügyvédek. Ez életmód, amely az agai kastély termeiben zajlott, rengeteg pénzt emésztett fel. Kezdődött a bankkölcsönök felvétele — a Hermes banktól több mint 3 millió — és egyes birtokrészek eladogatása. Kilenc éven át szedgették fel a pénzt a bankoktól, de semmit se fizettek vissza a kölcsönökből. A földek eladási árából több mint 10 millió lej folyt be. És minden pénz elszórt, mintha meg lett volna babonázva...

Az impériumváltozás első éveiben tünt fel az udvarlók sorában Varjassy Lajos dr., a néhány napos miniszter, aki jelenleg Párisban időzik. Előzőleg a legbefolyásosabb ügyvédek és kijárók egyike Bukarestben. Varjassy lett volna az, akinek a jóbarátok és udvarlók által összekuszált ügyeket rendbe kellett volna hoznia. De a vagyon még gyorsabb tempóban uszott el, míg semmi sem maradt belőle. Közben a kis Juhos Erzsébetet, 14 éves korában, férjhez adták Ivascu brassói bírósághoz, aki egy igen magas közeleti méltóság rokona volt. Így a lehető leg hamarabb nagykorúsították, hogy megkapassák belcegyezését a birtokrészek körüli ügyletekhez.

A Juhos-per tíz éve kezdődött meg, mikor Juhos Erzsébet megindította a pert anyja és az egész társasága ellen a vagyon elkótyavetyélése címén.

Ez a Juhos-ügy — madártávlatból. Most sorra megvilágításra kerül mindegyik szerepe. A vád lényege: a könnyelmű és bőkezű özvegy áron alul, rendkívüli feltételek mellett adogatta, ajándékozta, elprédálta a nagy vagyont s ezek az ügyletek csak formailag jogosak és becsületesek, lényegükben nem. A vádlot-

tak szerint a vagyont az agrárreform és a válság olvasztották el s legfeljebb a költséges életmód, de semmire sem a jogi és üzleti formák leple alatt rejtőző és számukra jutott illetéktelen kereset.

A szereplők közül a panaszos Juhos Erzsébet már elvált Ivascutól s egy pesti köztisztviselőhöz ment nőül. Juhosné szintén Pesten van, Varjassy Párisban. A pert eredetileg a temesvári bírói fórumok előtt indították meg, onnan elfogultsági kifogások miatt a Semmitőszék Brassóba utalta, onnan hosszú szünet után Kolozsvárra. A kolozsvári törvényszék Munteanu—Popa—Nistor tanácsa Temesvárra jött át a tárgyalást megtartani.

Ez a per a szekspiri szindarabok tartalmasságára emlékeztet: tultengő élet zajlik benne, egymásra tóduló történelmi korok, élnivágyó nők és férfiak, hajsz a vagyon után, titokzatos magas befolyások, amelyekről csak suttogni mernek, csalafintaságok és cselszövések, ármány, szerelem, tobzódó élet, minden megvan benne, olyan bőségben, hogy ilyen ügy csak a multból meritheti eredetét, amikor még volt mit tékoználni.

Kömües Géza.

Elzárta a vízvezetékét és —

Szomj-halálra ítélte Nagybányát a felsőbányai községi tanács

Nagybánya, december 1

Nagybánya lakossága szokatlan és példátlan körülmények között ivóvíz nélkül maradt. Nagybánya vízellátása a Gutin-hegységben eredő forrásokból történt. Néhány hónappal ezelőtt a források váratlanul eltűntek. Ez a ritka, de nem szokatlan geológiai jelenség a legnagyobb závarokat idézte elő Nagybánya vízellátásában.

Természetesen nyomban új források után kutattak és sikerült is találniok.

A Felsőbányán átvezető vízvezetékén újra vízar csörgedezett az ivóvíz Nagybánya fel egészen péntek reggelig, amikor is Felsőbánya

egyszerűen lezárta a vízvezetékét. A nagybányai vízmű érdeklődésére Felsőbányán ki-jelentették, hogy

addig nem nyitják ki a vezetékét, amíg Nagybánya meg nem fizeti évtizedek óta fennálló többszázezer lejes adósságát.

Nagybányán a legnagyobb megdöbbenéssel fogadták a terrorisztikus intézkedést, már csak azért is, mert semminemű adósságról nem tudnak. A tárgyalásokat nyomban megkezdtek Felsőbánya böles tanácsával, arról is inkább, mert Nagybányán nagy riadalmat keltett az ivóvíz teljes hiánya.

Hajmeresztő vád tisztázása érdekében nyomoz a nagyváradai rendőrség

A férj azzal vádolja feleségét, hogy az emésztőgödörbe lojtotta újszülött gyermekét — Az asszony: léjrem magamra hagyott halott gyermekemmel s én tiz körmőmmel ástam sirt a halottnak — Sehol sem találják a csecsemő holttestét

Nagyvárad, december 1.

A nagyváradai rendőrség különös egyes részleteiben döbbenetes ügyben folytatja a nyomozást.

Pénteken, a kora reggeli órákban, jelentkezett a központi rendőrségen Mártonfi Sándor Hattyu-utca 32 szám alatti szobafestő és mázoló s minden bővebb bevezetés nélkül ezzel kezdte:

— A feleségem megölte újszülött gyermekemet, kérem, hogy tartóztassák le.

A bejelentés, vagy inkább feljelentés után következő faggatásnál aztán előadta, hogy a felesége, Braun Irén, Carmen-cipőgyári munkásnő csütörtökön reggel fiút szült. A szülésnél nem volt mellette senki s azért ő elszaladt, hogy orvost, vagy bábát keresen. Sokat szaludgált, de eredmény nélkül, mert se bábát, se orvost, aki hajlandó lett volna feleségének a segítségére sietni, nem kapott. Csak a délutáni órákban tért haza sikertelen utjáról s akkor megdöbbenve tapasztalta, hogy a gyermek nincsen anyja mellett az ágyban. Vallatni kezdte az asszonyt, mire az megtört s bevallotta, hogy a gyermeket megölte. Bánta, hogy a világra jött s azért mindjárt férje eltávoztása után kívánszorgott a félreeső helyre s a gyermeket az emésztő gödörbe dobta. Később erőtt vett rajta a lelkiismeretfurdalás, visszatért s kihalászta a gyermeket, de az már halott volt. Erre féltelmében és kétségbeesésében felöltöztött, elment az ősi temetőbe s ott elásta a halott gyermeket.

A feljelentésről a rendőrségen jegyzőkönyvet vettek fel s aztán Cherebeti rendőrtiszt Popobici Valér tisztí orvos kíséretében kiszállott a Hattyu-utca 32

szám alá. A rendőrtiszt nyomban vallatni kezdte a gyerekágyas asszonyt, aki a legnagyobb megdöbbenéssel és felháborodással fogadta azt a hirt, hogy férje gyerekgyilkossággal vádolja. Előadta, hogy férjével hosszú idő óta nagyon rossz viszonyban él s különösen azóta volt napirenden közöttük a veszekedés, amióta állapotos lett. Férje, aki évek óta munkanélkül áll, semmiképpen sem akart gyermeket s azzal vádolta őt, hogy házasságtöréssel jutott a gyerekhez. Nem igaz az, hogy a gyermek csütörtökön reggel született. Már szerdán este a világra jött s ő hiába könyörgött a férjének, hogy hozzon orvost, vagy bábát. A férje azt mondta, hogy telefonált a mentőknek, nem tudja miért késlekednek. Az újszülött aztán rövidesen meg is halt. Ekkor arra kérte a férjét, hogy értesítse a betegsegélyzőt, vagy valamilyen hatóságot, hogy a halott gyermeket temessék el. — Mártonfi Sándor azonban nem törődött a kérésével, hanem mulatni ment s egész éjszaka nem tért haza, sőt másnap is magára hagyta. A halott gyermek csütörtök estig feküdt mellette az ágyban és nem nézett feléje senki.

Akkor félig önkínözeti állapotban felkelt, felöltöztött, magához vette a halott gyermeket és a temetőben a szűz szoros értelmében a tiz körmőccel ástott sirt nekí.

Cherebeti rendőrtiszt az asszony vallomásáról is jegyzőkönyvet vett fel s aztán, miután az orvos megállapította, hogy az asszony elég erős ahhoz, hogy felkínózzon, kocsit hozatott és kihajtatott a temetőbe. Itt azonban sehogyan sem ta-

lálták meg az elásott gyermeket, bár az asszony egymásután nyolc helyet jelölt meg, hogy „ott kell lennie”. Így aztán a rendőrség ebben a pillanatban, a két elmentéses vallomással a kezében, nem tehet mást, minthogy tovább folytatja a nyomozást annak a megállapítására, hogy valóban gyerekgyilkosság történt-e, vagy pedig az asszony mondott igazat.

A budapesti rendőrség szétoszlatta a tüntetésre induló diákokat

Budapest, december 1

A budapesti egyetemi hallgatók a tudományegyetem aulájában népes gyűlést tartottak, amelyen a szónokok azt követelték, hogy az egyetemi ifjúság zárt sorokban vonuljon a román és szerb követtség elé és tüntessen a jugoszláv vádak ellen. Azt is indítványozták, hogy viszont az olasz követtség előtt rokonszenvi tüntetést rendezzenek.

A gyűlés egyik szónoka kifejtette, hogy Budapesten él egy Urbanek nevű cseh gyáros, aki a Dohány-utca 90 szám alatt levő üzemében csak cseh munkásokat alkalmaz, amikor magyar munkanélküliek százai és ezrei vannak elhelyezkedési lehetőség nélkül. Ez az Urbanek, a szónok állítása szerint, adatokat szállított Magyarországra ellen a cseh kormányynak. A szónok azt követelte, hogy Urbanek gyára előtt is rendezzenek tüntetést.

A gyűlés résztvevői elfogadták ezeket az indítványokat és menetté alakulva éppen el akartak indulni, amikor erős rendőrsztagok álltak el a tüntetők útját és a menetet szétoszlatták.

— Meghírlésnél, náthaláznál, torokgyulladásnál, mandolalobnál, fülkatarrusnál, valamint idegfájdalmaknál és szaggyalásnál naponta fél pohár természetes „Ferenc József” keserűviz nagyon jól tesz, mert a gyomorbeátsatornát alaposan kitisztítja és desinficálja, azonkívül pedig megfelelő emésztést biztosít.

Meg akarták zsarolni az aradi sikkasztó pénztáros feleségét

Arad, december 1

Erdekes mellékhatása van az aradi erdő-igazgatóságon történt sikkasztási ügynek. Vernica György, aki mint ismeretes, több mint egy millió lejt sikkasztott, vizsgálati fogságban ül. Felesége megjelent a rendőrségen és feljelentést tett ismeretlen egyén ellen, aki már

a negyedik zsaroló levelet küldte címére,

amelyben azzal fenyegeti, hogy ha nem tesz le 4 ezer lejt egy általa megjelölt helyre, tanúnak jelentkezik, mert igen sokat tudna mesélni a sikkasztó pénztárossal.

A rendőrségen azt a tanácsot adták, színlag helyezze el a pénzt a megjelölt kapu alá. Péntekre virradó éjszaka lesben állottak a detektívek. Rövid várakozás után megjelent egy férfi, magához vette a borítékot. Ebben a pillanatban elfugrottak a detektívek, megállásra szólították fel, de az ismeretlen futásnak eredt. Utána löttek, ezzel sikerült megállásra bírniok, az igazoltatásnál kiderült, hogy a zsaroló nem más, mint Nagy Sándor szíjgyártómester. Letartóztatták.

Gábor István:

MARGÓ

— No, hogy él, — vetem oda a banális frázist, csak úgy, félvállról s már futnék is tovább. De a kérdező azt feleli: Minden áron! Feje komoly, szeme dacos, keze feje ökölbe szorult.

Igy állunk szemben egymással s hősöm érz, forrázott. Tudja jól, hogy azt vártam volna, hogy visszadagolja: köszönöm, köszönöm, hogy esetleg azt feleli: megvagyok, vagy azt somorkodja: lassan, lassan...

De nem így történt. Barátom időszerűen felelt s mondatában a kor szavát, felelősségét, hajszoltságát hallottam összesűrítve.

Nem: jól él, nem: rosszul él, nem: lassacskán él, nem: köszöni, nem: szerénykedik. Két gyerke van, felesége, öt éve állástalan. Egész nap rohan, mint az örült és mindent vállál és mindent akar és él: Minden áron!

*

Falusi házban vagyok vendég. Kedves csapattal s egy öreg vak emberrel ülök egy asztalnál. Nevetőd, tréfákat mesél ember az öreg. Úgy beszél az életéről, mint menyországról. Nem ismer csak jó embert, nem tud, csak jó hirt.

Beszéd közben megtudom, hogy az öreg nagyapa harminc éve vak. Azóta semmit nem lát s nem tud semmiről. Háborút, forradalmat, vért, krizist, mind eltoltak előle. A világból csak a szépséget, jósgát hordták hozzá, harminc esztendőn keresztül a családtagok.

Harminc éve és változatlanul így hordják ma is. Így hordják a sok jót, ami nincs, a boldogságot, ami elveszett, a pompást, amit elképzelnek és a magasztosat, amit olykor éjszaka megálmodnak.

Igy őrzik, így konzerválják a boldogságot vidéken 1934. telén egy kis házban, egy hetvenéves ember árnyékában, ahol e sok jószág, boldogság láttára magam is boldog és jó voltam egy percig.

*

Piccard professzor ismét felszáll s utána majd leszáll megint.

A lapok jelentik és eközben nem igen tudjuk, hogy ez a kitűnő professzor ott fűn mit csinál. Ez az egész kozmosz s ködök ismeretlen szférái tulszárnyalják érzéseink és értelmeink világát s innen lentről, egy alsóbb világból nézve a sok köznapis baj, gond s teher világából nézve egy kicsit idegen nekem is Piccard professzor, ki ma holnap lapok közlésein s fényképek rengetegén keresztül ismerősebb lesz, mint rokon, vagy testvér.

Bevallom Amundsen sem értettem soha, nem értettem mit kutat s mit akar felfedezni ott fűn a sarkokon. Volt akkor is ilyen baj, rengeteg, amikor egy világ örült, hogy Amundsen ismét meghódított néhány métert, csupasz jég-táblák hideg világából, akkor sem értettem, hogy a tömeg min derül, de megnyugodtam azon a ponton, hogy a közönség sem tudta, miért örül.

Freud egyik könyvében tudósokat és művészeket bírál s ránt kíméletlen analízis alá, eredményképpen leszögezve, hogy művész, tudós, mind csak parazitája a társadalomnak.

Anélkül, hogy vitatkozás nélkül tulmennék Freud új megállapításán, érzem egy keveset a kitűnő orvos igazát, az ilyen bizonytalan célú kutatók esetében. Mert végtére mindent csak egocentrikusan figyelhetek, ami történik. Mindenkori a magam szempontjait mérlelem s ezeket objektívnak igyekezve beállítani, úgy érzem, rengeteg embertársam szempontja ugyanez, s ez esetben nem értem, hogy mi járul, mi szépül s mi épül nekünk abból, ha Amundsen még tíz kilométert előtört jégtáblák között, vagy Piccard professzor még egy kilométert jut fölöttünk előre.

Oh, tudom jól, hogy a professzor kutató kísérletei nagy jövőt ígérnek, hogy majd beszélhetünk a Marssal s a Holddal is, hogy onnan lentől majd szikratáviró tüzen s holdrakéta zugattatva légűres teret, hogy majd megindul az érintkezés s beszélhetünk új, messze lakókkal.

Vizont e pillanatban ez az egész egy kicsit groteszk. Miközben a francia hadtest is kivonult a határra, miközben Genfben országok izgatottan várják a délszláv panaszt, miközben a belpolitika is olykor belénk sujt, mialatt itt az éjféli égő láng, ember embert leszur vagy holtra ver, ország ország villant farkasszermet, akkor jön ő, a naiv és bölcs professzor s a Marssal kutat és vél kapcsolatot?

Szálljon csak tovább bölcs Piccard professzor, de mi itt lent, földszinti bajok zúgos rengetegében csavarjunk egyet érdeklődésünk széles nagy skáláján s ne hangoljuk be többet tudományos kutatásait, hogy a professzor most bajaink tengerében immár negyvenedszer szívtenül ismét itt hagyott.

Nem akarnak emlékezni a Juhos-ügy vádlottjai

A volt jószágigazgató szemébe mondotta az egyik vádlottnak, hogy 30 ezer lej vesztegetési pénzt fizetett ki neki

Temesvár, december 1.

A Juhos-per pénteki tárgyalásán Müller Árpádnak, a Juhos-birtok volt jószágigazgatójának feleségét hallgatta ki a bíróság. Müllerné, született Kohlmann Anna, tagadta, hogy olyan okiratot irt volna alá, amely szerint 4 millió lejért birtokrészt vásárolt volna a Juhos-vagyontól. Igaz, hogy egyszer csakugyan aláírt valami okiratot, de annak tartalmáról fogalma sincsen.

A következő tanu Csernolafetz dr. temesvári ügyvéd azt mondja el, hogy ő csak akkor lett özvegy Juhosné jogtanácsosa, amikor a birtok ügyei teljesen összekuszálódtak. A temesvári bankokban szóba sem akartak vele állani, ha a Juhosné nevét kiejtette. Az özvegy különben Bécsben élt s állandóan pénzért táviratozott haza. Határozottan kijelenti, hogy semmiféle vesztegetési pénzt nem kapott. Megbizatását egyébként rövidesen vissza is adta. Vallomását ezekkel a szavakkal fejezte be:

— Örülök, hogy olyan hamarosan megszabadultam a Juhos-bandától.

Schimmerling Ármán dr. temesvári ügyvéd a Hermes-banktól felvett 5 millió

kölcsönről kérdezik ki. Azt vallja, hogy ártatlannak érzi magát ebben az ügyben, mert csak segített Juhosnénak. A bank tudnillik arról értesült, hogy Juhosné és Varjassy eladogatják a kölcsön biztosítékául lekötött erdőket s bizalmatlankodni kezdett. Ekkor ő vállalt kezességet Juhosné kölcsönéért.

Schimmerling kihallgatása után Máray Gábor volt árvaszéki elnök következtetése sorra. Az elnök különösen azt szeretne volna tisztázni, hogy az árvaszék hogyan, milyen indokok alapján járult hozzá ahhoz, hogy Juhosné az árva vagyont képező ingatlanokat értékesítse. Az erre vonatkozó kérdésekre Máray előadta, hogy 1924-ben Juhosné kérelmet adott be az árvaszékhez s engedélyt kért a bresztováci ingatlanok eladására. Azzal indokolt, hogy a birtok nem hozza ki a fenntartási költségeket s így állandó a ráfizetés. Erre ő, mint az árvaszék elnöke kiszállott Bresztovácra s megkérdezte a községi bírót, hogy valóban olyan keveset jövedelmez-e a birtok. A bíróság az özvegy állítását, mire ő kiadta az engedélyt.

Az elnök: Magának elég volt az ellenőrzéshez annyi, hogy megkérdezte a községi bírót?

A vádlott: Ez volt általában a szokás. Más helyen sem jártak el szigorúbban az árvaszékek.

Az elnök: Hogyan lehet az, hogy a következő évben a birtok vásárlói Óbedean dr. és Schimmerling dr. már félmillióssal szembesítették a bitokot? Más kezében olyan jól termett az a föld?

A vádlott megzavarodik, aztán akadózva mondja:

— Nem emlékszem már pontosan, hogy miként is volt. Kilenc év telt el azóta.

A következő vádlott Dobó Emil, irnok volt az árvaszéknél. Az elnök arra kíváncsi, hogy kapott-e valami pénzt Müller Árpádtól, a volt jószágigazgatótól. A vádlott kijelenti, hogy nem kapott semmit, egyetlen garast sem.

Az elnök: Hogy lehet akkor, hogy Ön annakidején a vizsgálóbíró előtt beszélt valami 9 ezer lejről, amelyet kölcsön formájában kapott a jószágigazgatótól.

A vádlott: Nem emlékszem, kérem. Tíz év telt el azóta.

Az elnök elrendeli, hogy a vádlottat szembesítsék Müller jószágigazgatóval. Müller a szembesítésnél azt hangoztatta, hogy Dobó nem is 9, hanem összesen 30 ezer lejt kapott tőle azért, hogy legyen jóindulata.

A tárgyalás a késő esti órákba nyúlt.

Háromszékmegyében kolozsvári orvosok „vérelemzik” a székelyeket

Brassó, december 1.

Jelentéseink szerint az utóbbi napokban kolozsvári orvosok látogatták meg Háromszékmegye két városát és több községét s vért vettek azoktól, akiket erre a célra kizemelték. Okunk van azt hinni, hogy ez az újabb vérelemzési kiszállás kapcsolatban van azzal a tudományosnak nevezett kezdeménnyel, amelyet az Astra egyesület házi orvosai kezdetek s amelynek a célja az, hogy bebizonyítsa a székelyek vérképlete azonos a románok vérképletével, tehát a székelyek románok.

Nem volna egyetlen zokszavunk sem, ha ezek a kísérletezések valóban komoly tudományossággal és ami a legfontosabb, valóban komoly emberi és tudományos célkitűzésekkel történének. Tudjuk és tapasztaljuk azonban, hogy az Astra kezdeményezése éppen olyan politikai elképzeléseket szolgál, mint a most már országszerte rendszeressé tett névelemzés. És amint a névelemzésnek nincsen semmi tudományos értéke, célkitűzése és be-

csületessége, ugyanugy nem lehet ennek a vérelemzésnek sem, már csak annál az egyszerű oknál fogva sem mert az elfogultság és a türelmetlenség szolgálatában áll és az elfogultság és a türelmetlenség eszközeivel él.

Nem is tudjuk, hogy ezek az orvosok milyen alapon csapolgatják meg a székelyek véréit; mert tudomásunk szerint arra, hogy véréit vegyék nálakinek, igazán nincsen semmi törvényes joguk.

Nincsen még akkor sem, ha hatóságokat visznek magukkal ezekre a kirándulásokra.

Egyébként pedig sokkal egyszerűbb és becsületesebb módja volna annak, hogy a székelyekkel elhitessék: ugyanolyan emberek ők, mint a románok. Bánjanak velük úgy, ahogy a többségekkel, tekintsek őket is egyenrangú állampolgároknak. Addig, amíg ezt nem teszik, elemehetnek vért és nevet, tarthatnak „tudományos” előadásokat és vitákat a székelyek mégis csak annak hisznek, amit látnak és amit éreznek.

Cigánylázadás az aradi törvényszéken

Érdekes csalási ügy pénzhamisítással kombinálva

Arad, december 1

Öt vádlott állott pénteken az aradi törvényszék előtt és — ez benne a különös — ketten közülük egyszemélyben maguk a feljelentők voltak.

Agyafúrt csalás a vád:

Kolompár Antal és Gruia György cigány tolvareksek beállították Backelmann Márton mácsai gazdához, akivel üzleti viszonyban állottak:

— Nagyszerű üzletre van kilátás — mondták. — Egy francia paplanyár nagy megrendelést akar tenni nálunk, de nincs pénzünk a toll beszerzésére.

Százezer lejt kértek kölcsön. Backelmann csak hetvenötezer lejt tudott adni, de rávette szomszédját, Bucurka Jánost, hogy a hiányzó huszonötezer lejt kölcsönözze. Megállapodtak, hogy három hónapra Backelmann tízezer és Bucurka 5 ezer lejt kamatot kap pénzért. A három hónap eltelté után a cigányok csak ígérekkel fizettek, majd amikor

a két gazda erőlyesen lépett fel, elvitték Csányi János cigányt és úgy mutatták be, mint francia kereskedőt. Az álkereskedő franciás kiejtéssel nagy halandzsát adott elő amiből persze semmit sem értettek, de arra jó volt hogy a bizalmat megerősítse és több részletben háromnegyed millió lejt sikerült még kicsalniok a jó üzlet reményében a két hiszékeny gazdálkodótól.

Nem sokkal ezután bejelentették, hogy a pénz az üzlettel elveszett és csak úgy tudnák megfizetni ha pénzt hamisítanak, amhez értenek. Backelmann és Bucurka először belement, hogy legalább hamis pénzzel lássák viszont veszendőjüket, de később mégis megtették feljelentésüket.

A törvényszék most bebizonyítottan vette a csalást és

Kolompárt, valamint Gruiat 3-3 évi fegyházra, Csányit hathavi fegyházra ítélte.

Backelmann és Bucurka gazdálkodókat

akiket azon a címen, hogy hamis pénz gyártásában akartak segíteni, szintén vád alá helyeztek — felmentette a bíróság.

Az ügyész kérésére a bíróság elrendelte az elítéltek azonnali letartóztatását, a mi csak izgalmas és hangos jelenetek után sikerült. A tárgyaláson ugyanis sok cigány volt jelen, akik fűlsiketítő lármával vették körül a vádlottakat és meg akarták akadályozni letartóztatásukat.

Végül is csak négy fegyveres fogházor tudott rendet teremteni.

Végre, sikerült!

Ember, akit nem lehetett megidézni

Bíróság elé állították Anastasiu Demetert, a volt aradi szőlészeti felügyelőt

Arad, december 1

Anastasiu Demeter „szőlészeti felügyelő” urat letartóztatott „állapotban” rendőr kísért Bukarestből Aradra, hogy végre megtudják tartani a törvényszéki tárgyalást.

Anastasiu inspektor néhány évvel ezelőtt nagy ur, sőt valóságos hatalmasság volt Aradon és környékén. Ezenkívül pedig a szeszgyárosok réme. Mert Anastasiu ur — mint Varodin nyugalmazott ezredes, a feketeszesz ügyek kivizsgálásával megbízott kormánybiztos jobbkeze — buzgón igyekezett minél több feketeszest leleplezni. Olyan szorgalmas volt, hogy rövidesen — nagy vagyonot zsarolt magának össze... Tekintélyes kereskedőket, gyárosokat sikerült „megvágania”, míg végül is áldozatai megunták a dolgot és feljelentést tettek. Annakidején le is tartóztaták Anastasiu Demetert, de ismét szabadlábra került. Sőt annyira szabadlábra, hogy egyszerűen eltűnt. Mármost a bírósági idézők számára. — Mert akadtak akik látták, sőt beszéltek is vele Bukarestben. Csodálatosképpen csak az idézőket és elővezetési parancsokat kézbesítő rendőr számára nyelte el a föld.

Rekordszámu tárgyalást halasztottak el már meg nem jelenése miatt, mikor a bíróság tudomására jutott, hogy a földművelésügyi miniszteriumban teljesít szolgálatot.

A következő idézőt egyenesen odaküldték, de a makacs szőlészeti felügyelő ezuttal sem jelentkezett. Végül nem maradt más hátra, letartóztatási parancsot adtak ki ellene.

Ilyen előzmények után kezd megvégre ügyét tárgyalni az aradi törvényszék.

HIREK

Türelmetlenség

a rádiók bemondó-női ellen

Időről-időre valami különös jelenség mutatkozik Európa különböző országaiban nőinél. Türelmetlenség, sőt gyűlölet a nők részéről a nők ellen, melynek okát eddig senki sem tudja.

A türelmetlenség a rádiók bemondó-női ellen mutatkozik. Ismeretes az angol rádió meghiusult törekvése, hogy bemondó-nőt is alkalmazzon a sikeres olasz példák nyomán. A kísérleti időre alkalmazott bemondónőt, aki pedig kelemes, lírai hangú és nagyműveltségű nő volt, a rádióhallgatók felháborodása valóságosan elsodorja a mikrofón elől. A női levelek olyan áradata zúdult a rádió igazgatóságára, hogy az igazgatók ijedten ígérték meg: soha többet bemondónővel nem kísérleteznek. Az érdekes tünetet megbeszélte az egész világsajtó és végül is megállapodott benne, hogy az angoloknál már ez így van, azok bogaras emberek és az angol nők olyasmit furcsálnak, amit másfelé magától értetődőnek tartanak.

Most azután az eset más formában megismétlődött a boroszlói rádióban, talán még türelmetlenebbül és még érthetlenebbül. A boroszlói rádió bemondói ugyanis hirtelen megbetegedtek. A stúdió hangjátékegyüttesének egy hölgytagja, akit mint mikrofónszínésznőt a közönség felette kedvel, vállalkozott a helyettesítésre. Alig kezdte meg munkáját, már is özönével ömlöttek a tiltakozó levelek az igazgatóságra. Hogy férfiak a férjhezmenésre utasították a bemondónőt és összeszidták a rádió vezetését, mert a mai nehéz időkben nőt mer alkalmazni, hagyján. De a nők! Ugyanazok a levélírók, akik a színésznőt mint színésznőt agyonmagasztalták hangjáért és kedvesességéért, röviden és szigorúan megírták, hogy „csak férfiakat akarnak bemondónőként hallani, mert a rádióhoz hozzánk intézett szavai férfiakhoz illők!” A felszólalások óriási tömege nagy hibának minősítette a bemondónő szerepeltetését és a gyermekóra keretébe utalta, ahol mint mesélő néni megállhatja a helyét.

Tartozunk az igazságnak azzal, hogy a férfiak egy részének kellemes leveleit is megemlítsük. Ezek a férfiak oda voltak a bemondónő hangjáért, kifejtették, hogy a rádióhallgatás azóta sokkal nagyobb élvezet nekik. A női hang valósággal elbűbálja őket.

Az ilyen férfilevelek azonban nem tudták megváltoztatni a közhangulatot. A bemondónő minden ostrom és szemrehányás ellenére is „férfiasan” megállta a helyét. Hangsúlyozta, hogy eszé ágában sincs a szíve szerint való színésznői hivatást felcserelni a bemondónői életpályával, tisztán csak a felebaráti szeretet és kollégális együttérzés vezette, midőn a megbetegedett férfiak helyettesítésére vállalkozott. És most jön a legérdekesebb: a rádióhallgatók levelei még ezt a helyettesítést sem bocsátották meg neki.

Az egész dologban az a legkülönösebb, hogy a nőknek a nők ellen való ez a tömeges fellépése az északi országok jelensége. Dél-Európában egyenesen szeretik a bemondónőket és a milánói bemondónőt, sőt a római bemondónő hangját is valósággal imádják.

Vajon mi ennek a türelmetlenségnek a lélektani oka? Feltételezés talán a közszereplésért? De hiszen a színésznők akadálytalanul szerepelhetnek a közönség előtt. Irigység? Valami sok irigységet valószínűleg a rádióbemondónőknél, kényes és nehéz munkájuk van, melybe mindenki beleköt és amelyet mindenki ellenőriz, emellett fizetésük sem nagyobb, mint bármely gyakorlottabb gépirónőé. Talán az ellen lázadnak a nők, hogy a rádió intézményét tudatuk alatt férfintézménnyé, tekintélyi szervezetté tartják és zavarja őket, amikor e tekintélyi intézmény nevében női hang szól le hozzájuk a magasságból. Amint a különböző szolgálati helyeken nem szívesen látják a nők a női vezetőket sem.

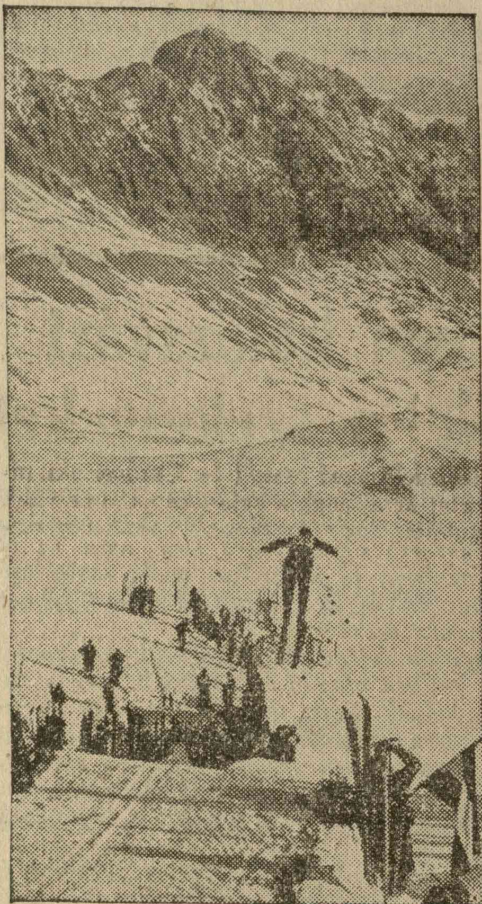
A modern életnek ezen a pontján mint lá megoáloznának a nők. Nincs irgalom. A női tömeglélek és a női egyéni lélek is ritka kivételként teljesen megegyező ezen a ponton. Férfiandot akarnak.

— A gyermeklélek zavarairól nyilvános vita lesz a bukaresti „Emberszeretet” klinikán. Bukarestből jelentik: Érdekes előadás, majd ezt követően nyilvános megvitatás lesz a bukaresti „Iubirea de Oameni” (Emberszeretet) klinikán (Mircea Voda-utca 51. szám) vasárnap, december 2-án délelőtt fél 11 órakor. A gyermek és a serdülő ifjak szellemi egészségéről és lelki zavarairól tartanak előadást Radulescu Motru tanár, Parhon tanár, dr. Ghelerter, dr. Kreindler orvosok és Weigl Egon pszichiáter. Az előadást a gyakorlati megfigyelések felhasználásával nagyérdeklődéssel és hasznos vita követi, a szülők és a hallgatóság részvételével. A népegészségügy szempontjából jelentős előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

A délafrikai gyémántpállalat el akarja adni a világ negyedik legnagyobb gyémántját, a 726 karátos kékszeffehértűzű Jonker-gyémántot, amelyet a vállalat elnöke 75 ezer fontért vett tavaly Jacobus Jonker kisgazdától, akinek a birtokán találták a gyémánt pusztai birtoklásának költsége a befektetett tőke kamatvesztése, biztosítási és őrzési költségek címén meghaladja az évi 3000 fontot és ezért akarják értékesíteni.

Nem valószínű, hogy erről a vidékről vezető jelentkezik. Csak éppen közöljük, hogy van ilyen portéka is azok számára, akik nem tudják hová tenni felesleges tőkeiket.

A SI-IDÉNY

jelentékeny eseménnyel kezdődött. A Zugspitzplatzen nagyszabású si-ugróversenyeit rendezték, amelyen Birger Ruud norvég olimpia-bajnok 33 méteres távval a verseny győztese lett. Teljesítményéért a Zugspitz-serleggel tüntették ki.

— Nem találták ellene bizonyítékot: megszüntették az eljárást. Csikszeredáról jelentik: Néhány héttel ezelőtt Gombás Ferenc tunsádi kereskedőnél betörők jártak. A kereskedő gyárukai alapján Burda Kálmán tunsádi lakost vették gyanúba. A csikszeredai törvényszéken Burdát, kihallgatása után, nyomban szabadlábra helyezték, mert semmi közvetlen bizonyíték nem merült fel ellene. Most az eljárást végleg megszüntették Burda Kálmán ellen, mert bizonyosodott teljes ártatlansága az ügyben.

(*) Eljegyzés. Feiger Rózsit Szilágyosmlyéről eljegyezte Kappel Izrael kereskedő Kolozsvárról. (Mindem külön értesítés helyett.)

— Tűzriadalom a kolozsvári Dermata börtönben. Tudósítónk jelenti: A Dermata börtönben csütörtök délután ismeretlen okból kigyulladt az egyik porfogó szerkezet. A gvári tűzoltóság hamarosan eloltotta a tüzet, mire a városi tűzoltók megérkeztek, már nem volt dolguk. A kár nem nagy, a vizsgálatot megindították a tűz keletkezése okának megállapítására.

— Másfél évet kapott egy álbandida. Aradról jelentik: Az aradi törvényszék pénteken ítélkezett Nicola István és Blaghuju György legények felett, akik a nyáron a sorozatos hegyaljai rablótámadások „konjunkturáját” akarták kihasználni. Fegyveresen beállították Mili György radnai gazdálkodóhoz és kijelentették: „Oprea Györgyöt, a híres banditát nem létezik le, én vagyok Oprea, ez meg a barátom.” Ezután a „bemutakozás” után kifosztották a gazdát. A csendőrség azonban hamarosan nyomukra akadott. A törvényszék most másfél-másfél évi fogságra ítélte Nicolát és Blaghuju.

Nem lesz többé bosszúsága, ha lámpájához, petroleumkályhájához, gyorsfűzőjéhez, fűrészgépéhez, stb.

„ORION SALON” petroleumot használ,

mert különleges gyártása folytán, nem füstöl, nem kormoz és ezáltal nem terjeszt kellemetlen szagot, fogyasztása minimális és ezért nagyon gazdaságos.

Kapható minden jobb fűszerüzletben vagy az

„Unirea Petroleum” R. T. brassói lerakatánál

Calea Victoriei No. 104. — Telefon No. 791.

ABLAK

évi közgyűlésén No. 100. Miklós dr. polgármestert az egyesület elnökévé választotta. Pauk Frigyes, pedig a temesvári közigazgatási bíróság elnökévé, egyhangú lelkesedéssel az egyesület diszelnöki címével tüntette ki. — Özv. Schiesler Adala a lugosi rendőrségen feljelentést tett Müller Jozefin nevű háztartási alkalmazottja ellen, hogy az távollétében 15 ezer lej értékű ékszert és ruhaneműt lopott el tőle és a lopott holmikkal megszökött. A rendőrség keresi az eltűnt családtagját.

IDŐJÁRÁSJELENTÉS

A budapesti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a napok óta tartó északi légáramlás elült. Az időjárás nyugodt, szélmentes. Sok helyütt köd, északon és keleten kevés eső, a hőmérséklet némi csökkenést mutat.

A NEMES SZÖRME

— Hogy tetszik neked az új bundám?
— Hm. Mig élt, hintáló volt, nem?

— Beverték az ügyvéd ablakait. Csikszeredáról jelentik: Dr. Botár Adolf csikszentmártoni ügyvéd feljelentést tett az ottani csendőrségen, hogy éjjel bevertek háza utcára néző ablakait. Véleménye szerint régi haragosai így állottak bosszút rajta. A csendőrség erőteljes nyomozást vezetett be a tettesek kézrekerítése érdekében.

A MOTOROSOK „HALÁLVARO-SÁ”. Londonból jelentik: Angol motoros körökben halálvarosnak hívják Walsallt, egy kis staffordshire-i várost, amelynek keskeny, kanyargó, öreg házaktól szegélyezett, két kilométer hosszú főutcája több baleset színhelye volt, mint bármely más angol város. Ez a novemberének közepéig Walsallban 15 ember halt meg, 245 ember szenvedett többé-kevésbé súlyos sérüléseket közúti baleset következtében. Az angol közlekedési miniszter most elrendelte, hogy Walsallban az autók és motorosok csak 14 kilométer sebességgel közlekedhetnek.

— Elfogták a Dillinger bandájának még szabadlábban levő tagjait. Az egyik csikagói gépkocsiszin bejáratánál a detektívek egy férfire és egy nőre lettek figyelmesek. Igazolásra szólították fel őket, amikor a férfi igazoló okmányok helyett revolvert akarta előhúzni, rárohantak és ártalmatlanná tették. A jelentések szerint ez a férfi, akinek a nevét nem hozták nyilvánosságra, Dillinger bandájának utolsó szabadlábban levő tagja volt. A kísértében levő nő, aki állítólag a napokban súlyosan megsebesített Nelson bandavezér felesége, nyomtalanul eltűnt.

— Erdemes-e meghosszabbítani az életet? A clelandi természettudományi akadémia ülésén Wilder Bancroft dr., a Cornell egyetem kémiai tanára bejelentette, hogy sikerrel bíztató kísérleteket folytat az emberi élet meghosszabbítására. A professzor büszke mosollyal adta elő a kísérletek eddigi eredményeit, melyek máris nagyon jelentősek és azt várta, hogy az akadémia tagjai viharos lelkesedéssel fogják ünnepelni, mint az emberiség jövőjét. Ehelyett inkább úgy fogadták bejelentését tudósársai, mintha „közellenség” volna. Egymásután szólaltak fel az akadémia tagjai és egyetelműleg jelentették ki, hogy a legnagyobb kegyetlenség az emberi életet és ezzel az emberi szenvedést meghosszabbítani. Egyik tudós idézte Nicholas Murray Butler doktornak a mondását: „Meghalt 80 éves korában, eltemették 60 éves korában.” Az a fogadtatás, amelyben Bancroft professzor bejelentése részesült, érdekes példája annak a nagy pesszimista hullámnak, amely egy idő óta elárasztja a fiatalnak és törhetetlenül bizakodónak tartott Amerikát.

A TARSADALOMBIZTOSÍTÁS egységesítő törvénykönyve utasításokkal, román és magyar nyelvű kiadásban megjelent. Fordította Ormai István tanácsos. Ára 35 lej. Posta szállítással 45 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvosztályában.

K Ö Z G A Z D A S Á G

A gyenge üzlet miatt sok textilgyár megkezdte a detailisták közvetlen kiszolgálását

Milliókat fizetnek rá a nagykereskedők a drágábban vett raktárkészletekre — Kézről-kézre jár a külföldi áru — Drágul a műselyem

Bukarest, december 1

A textilpiacon, habár az időjárás már nem olyan kedvező, mint a múlt héten volt, még mindig nem akar megindulni az üzlet. A kereskedők körében egyre nagyobb idegesség tapasztalható, mert ha még egy hétig tart ez az állapot, képtelenek lesznek árukészletüket értékesíteni és akkor a kevésbé tőkeerős cégek könnyen juthatnak fizetési zavarok közé. A detailisták közül már eddig is sokan kérték haladékokat esedékességeikre, ami előbb-utóbb kihatással lesz a nagykereskedőre is, habár ezek mindeddig igyekeztek kötelezettjeiknek eleget tenni. A piacon uralkodó depresszió hatása alatt sok gyáros, aki nagy készletekkel rendelkezik, közvetlenül a detailistákat kezdte kiszolgálni, csak hogy szabadjon a raktárán fekvő tételektől. Emiatt az illető gyárak rendes viszonteladói és az üzlet között komoly nézeteltérések merültek fel, mert

a gyárak olcsóbban adták el a detailisták-nak, mint amennyit a nagykereskedő megvette és kifizette az árut.

A gyárak ezáltal veszélyes konkurenciát csináltak saját vevőiknek, akik gyakran 5-8 százalékkal drágábban vették meg ugyanazt az árut, amelyet a gyárak most közvetlenül adtak el a kiskereskedelemnek. Két évvel ezelőtől volt még ilyen eset a textilpiacon és a gyárak magatartása akkor is érthető konstans.

nációt keltett a nagykereskedők körében, akiket az üzemek amugysem hagynak élni és keresni, olyan alacsony rabbotokat nyújtanak nekik. Bukarestben vannak angrosszisták, akiknek milliók differenciáik vannak az árukészletüknél a gyárak közvetlen eladásai révén lenyomott árak mellett.

Külföldi áru alig van a piacon. Azoknál a cikkeknél, amelyeket belföldön nem gyártanak, vagy csak kis mennyiségben állítanak elő, gyakran előfordul, hogy egyazon tétel áru kézről-kézre kerül, amíg eladják. Egyik angrosszista a másiktól veszi meg a pillanatnyilag szükséges mennyiséget, ami természetesen megdrágítja az árut.

Az importált textilárúknál ennek következtében körülbelül 30-40 százalékos drágulás mutatkozik.

Tekintettel arra, hogy a behozatal ezután még nehezebb lesz, szakkörökben számolnak azzal, hogy ez a láncrendszer még erősebben fog gyökeret verni és következképpen az árak is tovább fognak emelkedni.

Nagy feltűnést keltett textilkereskedelmi körökben néhány gyárnak az a határozata, hogy a nyersanyagutánpótlás nehézségeire való tekintettel többé nem ad hitelbe árut. Mint ilyenkor szokás, a viszonteladók sokkal inkább vásároltak ezeknél a cégeknél, mint azelőtt, mert attól tartanak, hogy az illető gyárak által előállított cikkek később esetleg

egyáltalán nem lesznek kaphatók. Megállapítható, hogy

egyetlen gyári lerakathal sem esett vissza a forgalom, amióta a készpénzületet vezette be minden vevővel szemben,

ugy, hogy most már a többi vállalat is a hitelben való eladás fokozatos beszüntetésére készül.

Kötöttszövvöttárúknak az eladás ellanyhult, de az árak változatlanok. Ez különben minden jobb textilárura vonatkozik. Külföldön a nyersanyagárak estek ugyan, de a valutadifferencia a román piacon kiegyenlíti a kész-áru és a nyersanyag ára közti különbözetet. Így például felment a műselyem, illetve növényi krepeknél ára 50-51 lejről 55-56 lejre méterenként, nagyban eladással. A gyáraknak nincsen fonaluk és a külföldi képviselőknek sincsenek készleteik.

A kisebb gyárak, amelyeknek sohasem volt annyi tőkéjük, hogy egész szezonra lefedezék fonalszükségletüket alighanem kénytelenek lesznek rövidesen leállni,

ha valami intézkedés nem történik. Állítólag maga a kormány is értesült egyes textilipari üzemek kritikus helyzetéről és módosított keres a katasztrófális nyersanyaghiány pillanatnyi enyhítésére. De a nagyobb gyáraknál is sorra állítják le a szövőszékeket, mert nincs fonal.

Politikai béka-egérharc

Az aradi gabonaértékesítő szindikátus körül

Arad, december 1.

Részletesen foglalkoztunk azzal a politikával bőségesen tarkított különös küzdelemmel, amely az aradi gabonaértékesítő szindikátus vezetésé körül megindult. A liberális garnitúrahoz tartozó slepp néhány embere be akart jutni az aradi gabonaértékesítő vezetésébe, illetve magához kívánta ragadni a vezetés, mire politikai sakkhuzással a régi vezetéséget egyszerűen felfüggesztették s maguk foglalták el a vezetés. A politikai jellegű csatározás első és szinte állandósult következménye az lett, hogy egész Románia területén Aradon a legolcsóbb a termelőktől vásárolt buza. Hogy mi ennek az oka, arról — mint megírtuk — több verzió került forgalomba, azonban minden verziónál ékebben beszél a tény: hogy az aradi gabonaértékesítő szindikátus nem áll hivatala magaslatán. Sőt

ugyanis „uralomrajutása” után új szövetkezetet alakított, amelynek *Ogorul* a neve. Ez testvérszerevezete — papíron — az Aradul nevű gabonaértékesítőnek, gyakorlatban azonban az Aradul szinte teljesen megszűnt. Cordos az *Ogorul* igazgatója volt és azzal vádolta most meg a liberális érdekszférába tartozó vezetéséget, hogy fiktív számadásokkal dolgozott és hogy szabálytalanságokat követett el.

Bűnvádi feljelentések egy fizetése képtelen temesvári cég ellen

Bonyodalmak a Pollák-cég kényszeregyességi kérése körül — A hitelezők sokalják a családi tételeket

Temesvár, december 1.

Az utóbbi években a textilpiacot a készpénzület jellemezte. Az 1930-1931-es nagy kényszeregyességi hullám a legnagyobb óvatosságra kényszerítette a gyárakat. De ragaszkodhattak a gyárak a készpénzkondícióhoz a konjunktúra miatt is: a külföldi árut magas vátok gátolták a behozatalban. 1933-34-ben azonban már kezdett felengedni a merevség és a textilgyárak, a lanyhuló kereslet, meg az erősödő konkurrencia folytán ismét kezdtek — ha óvatosan is és nem az egykori méretekben — hitelezni. Ennek nyomán azután kezdenek felbukkanni a kényszeregyességek is, amelyek nemcsak a gyárakra, hanem a kereskedőkre is károsak, mert az általános bizalmatlanság légkörében a megbízható cégek sem kapnak hitelt.

A temesvári piac legérdekesebb és legtöbbet kommentált ügye a Scudier-téri és főútlelén kívül két fiókkal is rendelkező Pollák Ferenc cég kényszeregyessége. A cég voltaképp utódja a „Rata”-nak, amely

szintén kényszeregyességben volt és utódjául tekinthető a Pollák Sámuel cégnek is, amely régebben ugyancsak kényszeregyességhez folyamodott, de hitelezőivel kiegyezett. Ennél az egyezségnél azonban nem látszik biztosítottnak a sima lebonyolítás, aminek bizonyítéka az is, hogy az ügy már bűnvádi feljelentésekkel komplikálódott.

A kényszeregyességi kérést október 23-án nyújtotta be a cég, 40 százalékos ajánlott fel, 5 évre, kamat nélkül. Aktíva: 5 millió 826 ezer lej, passzív: 9 és fél-millió lej. A nagyobb hitelezők: Buhusi posztlógyár 3,423.647 lej, Schönbrunn A. 142.699, Temmer Jakob 348.500, Schleifer D. Arad 230.310, Weisz Gyula et Co. R. T. Arad 318.293, Fildmann Bacau 372.546, Pollák László 919.892, Pollák Dezső 788.340, özvegy Pollákné 200.000, Róza Lili 498.000 lej, stb. Érdek, hogy temesvári céget alig látni a hitelezők névsorában. Erdélyiek és regátiak hiteleztek Polláknak az árut.

A suttyogások a kényszeregyesség joga-

sult vagy jogosulatlan volta körül azonnal megkezdődtek és tartanak ma is. Köben

már november elején több hitelező névben bűnvádi feljelentések történtek a cég ellen, azzal a váddal, hogy a cég valójában nem fizetése képtelen.

Az ügy a vizsgálat stádiumában lévén, nem áll jogunkban elébevágni az eseményeknek. Csak megemlítjük, hogy hova céloznak a vádak: erősen kommentálják ugyanis, hogy a hitelezők névsorában a családtagok mintegy 2 és félmillióval szerepelnek. Még hozzá: a kölcsönök java-részt az utolsó hónapban vette fel a cég.

A kommentárok tárgyát képezi a kényszeregyességi kérvényhez csatolt október 15-iki keletü mérleg is, amelyben készpénzkészlet gyanánt mindössze 14 ezer lej szerepel, az áruaktár értéke 5 millió 483 ezer lej, az áruhitelek összege pedig 7 millió 340 ezer 136 lej.

A hitelezők gyűlését december 15-ikére tűzte ki a törvényszék. A kényszeregyesség sorsa természetesen — szokás szerint — erősen függ azoktól a bizalmas tárgyalásoktól, amelyek a cég és az egyes hitelezők között külön-külön folynak. Kereskedőkörök értesülése szerint a Buhusi óriási követelése ellenére is támogatja a kényszeregyességi kérést. Az egyes hitelezők, vérmérséklet és gyakorlati belátás szerint, különféle módon lennének hajlandók kiegyezni. December 15-én válik el, hogy a hitelezők többsége beadta-e a derekát. Természetesen ez esetben is akadhatnak egyesek, akik opponálnak és minden törvényes ut felhasználásával ki akarják kényszeríteni járandóságuk teljes, vagy nagyobb mértékben való kigyeenlítését.

Egyszóval: a kényszeregyességek körüli megszokott nóta, amelynek skálája a bizalmas egyezségtől a bűnvádi eljárásig terjed.

Általános szempontból: minden kényszeregyesség szomorú és káros az egész gazdasági életre és befagyasztja az olykor-olykor már éledni látszó hiteléletet. A temesvári textilpiacon évek óta ez az első ilyen riasztó jelenség és reméljük, hogy ujjabbak nem következnek a nyomában.

DECEMBER 5-IG MEGHOSSZABBITJÁK A KÖLCSÖNJEGYZÉS HATÁRIDEJÉT

(Bukarest.) A pénzügyminisztérium úgy döntött, hogy a nagy érdeklődésre való tekintettel még öt nappal, december 5-ig meghosszabbítja a kölcsönjegyzés határidejét.

NAGYVÁRADI PIAC

Marhahus I. osztályu 14 lej, II. osztályu 10 lej, borju 20, sertés 24, juhhus 10, sertés zsír 36, háj 36, zsirszalonna 30 lej. — Zöldségpiac: Hagyma 4-5, fokhagyma 10-14, burgonya kilója 1.50, száraz bab 4-5, retek 4 darab 1 ej, káposzta 1 darab 4 lej, hónapos retek két csomó 1 lej, paraj 2, saláta 6 fej 1 lej. — Gyümölcsárak: Alma 10-18, körte 15-20, szőlő 30-40. — Baromfiac: Kővér liba 180-200, sovány 60-80, tyuk 50-60, tojás darabja 2 lej.

LANYHA ÉRDEKLŐDÉS AZ ARADI PIACON

Buza 400 lej, tengeri 160 lej. A kereslet nagyon lanyha.

TERMÉNYÁRAK SZATMÁRON

A hetipiacon a buza ára emelkedő irányzatú volt, annak ellenére, hogy az export bizonytalansága miatt a vételkedv alább hagyott. Terményárak a következők: buza 420-430, rozs 275-80, zab 225-30, napraforgó 275-80, tengeri 175-80, bab 200-210 lej métermázsánként.

A kulturházat felavatták

Az elmúlt napokban Szilágysomlyó magyarsága kulturtörténeti jelentőségű napot ünnepelt: Felavatták az új római katolikus kulturházat.

A kulturház ünnepsége egyházi felszenteléssel kezdődött, a vasárnapi ismétlésről az ősi Báthori templomból jött át a közönség. A felszentelést Lipcsei Gyula római katolikus plébános végezte. Schumikrást László, Schönstein Márton, Hosszu László és Bakó János lelkészek segédlete mellett.

A felszentelést diszközgyűlés követte, majd dr. Ajtay Pál ügyvéd beszélt. Mint minden a világon — mondotta Ajtai — úgy a kutura is Isten adománya s alapja az Istenben való hit. A kulturának és a kutura fejlődésének szabadnak kell lenni, szabadnak kell lenni s azt hatalmas eszközökkel megakadályozni, a fejlődés lehetőségét kizárni annyit tesz, mint elvonni a növényektől a nap melegét, emberektől és állatoktól a levegőt és táplálékot. Teljesen szabadnak kell tenni tehát a kulturát, hogy az emberiséget tökéletesítse s az embereket jókká, jobbakká tegye. Intézményesen kell tehát biztosítani a kulturát és annak fejlődését. Ezt azonban csak úgy érhetjük el, ha áldozatokat hozunk, a kulturintézmények létrehozásában fáradozást nem ismerve küzdünk azért, hogy az erkölcsöket megjavítsuk és a kutura áldásaiban mindenkit részesítsünk. Bizonyára ezek a nemes törekvések adták az impulzust azoknak a lelkes kulturregényeknek és kulturajongóknak, akiknek köszönhetjük, hogy kulturánk egy impozáns várral gazdagodott. Az áldozatkészségnek az emberi és felebaráti szeretetnek fényes megnyilatkozása ez a kulturház, amelyet ma avattunk fel s melynek építését egyházközségünk 1932 évi október hó 12-én elhatározta a különböző adományok és gyűjtések útján összegyűlt és rendelkezésre álló pénzekből. Az alapkövetőket az emlékirat elhelyezése előtt és után Kovrig Gyula káplán szentelte be.

Este házatavató műsoros előadást tartottak.

A kulturház felavatásán tényleg nemzetiségre és felekezetre való tekintet nélkül vett részt egész Szilágysomlyó.

Irni kell

Lobontiu Emilről, mert ő neki köszönhető, hogy mióta a liberális párt uralmon van, Somlyón mindenkor elejét vette az itt-ott felbukkanó túlfutott nacionalizmusnak. Lobontiu polgármester mindent elkövet, hogy felelőtlen elemek ne bontsák meg Szilágysomlyó társadalmi egységét. A kulturház felavatásán is ott volt egységesen az egész város. A Granica masnap megtámadta az ünnepségen részt vevő előkelőségeket, megtámadta Lipcsei plébánost és nekiment dr. Udvari szerkesztőnek. A Granica szilágysomlyói tudósítója nem hazudott kevesebbet lapjának, minthogy Udvari dr. a „nem, nem soha”-t hangoztatta bevezető prólogjában. Lobontiu dr. megállapította ennek a hírek aplotalanságát és kijelentette, hogy olyan eszközökkel fog fellépni az ilyen rosszindulatú, hazug hírterjesztők ellen, hogy azoknak minden kedvük elmegy az egységtörő renitenskedésektől.

A most szombaton megrendezett belső kölcsönbálon Szilágysomlyó egész ur társadalmára résztvevő, a 20.000 lejes jövedelem mindenestire az összes négyelet munkálkodásának eredménye.

Le kell szögeznünk Lobontiu Emilről azt is, hogy többet tett ezalatt az egy év alatt a város fejlesztése érdekében, mint amit elődjei eddig összesen.

Az összes járhatatlan utakat kikövezette és legutóbb a kormánytól intervenciát a még kikövezetlen utak ügyében. Legutolsó tevékenység, hogy gőzfürdőt akar létesíteni Somlyón. Ezirányban szintén eredményesen tárgyal a kormány pénzügyi köreivel.

A Méra elköltözik

Erzékeny veszteség éri Szilágysomlyót, hogy a Méra autóbussz vállalat központját Kolozsvárra tette át. A most tartott közgyűlésen, amelyet dr. Pop Jonel elnöklétével tartottak meg, az alaptőkét 5 millióról 10 millióra emelték.

A vállalat vezérigazgatóját Méra Lászlót királyi kintmentésre terjesztették elő.

Holnap: Lássuk Gyergyószentmiklóst

Társadalom

Magyar-bál és Katalin-bál készül a közeli hetekben

Magyar bál és Katalin bál készül a közeli hetekben.

A Magyar bál rendező- és előkészítő bizottsága: dr. Udvari József, a szimpatikus és mindenki által szeretett ügyvéd és lapszerkesztő, Brandt József földbírtokos, Lipcsei Gyula katolikus plébános, Bárd Bányi János, Köblös Endre református lelkész, Villstein Ferenc titkár. Ez a rendezőgárda garancia arra, hogy az est a szokott előkelő hangulatban zajlik le és ismét egy esztendőn keresztül felejthetetlen emléke lesz a somlyóiaknak.

A római katolikusok Katalin bálja elé is nagy érdeklődéssel néz Szilágysomlyó ur társadalmára. A vezetőségi hölgyek: dr. Nádudvari Jenőné, dr. Udvari Józsefné, Lázár Gézné, Balogh Anna nevei az est kitűnő sikerét biztosítják.

Noha a bálak jövedelmének egy részét is jótékony célokra szánják, a rendező bizottsá-

gok és a négyeletek ettől függetlenül komoly munkával dolgoznak.

Igy a Zsidó Négyelet özvegy Frankovits Ignácné, dr. Sámuel Vilmosné és Milicer Lajosné vezetésével a téli segélyakciók munkáját készítik elő. Ebben tevékenykedik a Román Négyelet is dr. Sabo Joanné, dr. Lobontiu Emilné, dr. Burzeu Miháliné és dr. Vicos Valerné vezetésével.

A katolikus és a református négyelet Handlery Kálmánné, Köblös Endréné és még számos szimpatikus szilágysomlyói urasszony közreműködésével az iskola fenntartás gondjait vállalták magukra.

Ezen a helyen kell felemlíteni a magyar párt ifjúsági csoportjának lelkes és a megyében első helyen álló kitűnő munkáját. Önképzőkört tartanak fenn. Falumunkát végeznek. Gazdasági, kulturális uttörést és felvilágosítást jelent ennek a ma már igen szép számban működő csoportnak odaadó munkássága.

KINCSKERESŐK

Varázsvesszőkkel, titkos szavakkal és sok pénzkeresési és kincselési vágygal járják a Magurát.

A hegyen néhány száz éve nagyon gazdag, még a római korból származó aranyeleltre bukkantak körülbelül negyven esztendővel ezelőtt ugyancsak ezen a hegyen valamelyik gót fejedelem kincstárából származó fibulákra és szinarany csészékre bukkantak.

Igy tehát a kincskeresők helyes uton járnak.

A Magura még talán kincseket rejt. Igy gondolkodnak a somlyói munkanélküliek, akik jelenleg tíz-tizenkét órát dolgoznak, kutatnak és hajszolnak a kincs után.

Kincset keresni annyit jelent ma Somlyón, mint munkanélkülinek lenni.

Munka nincs Somlyón, amivel szemben viszont a Magurát járni reggeltől alkonyatig és álmodni, azt lehet.

Maniu Gyula háza

Valamelyik Balkán államban, talán Bulgáriában történt, hogy a bukott kormány minisztere, ki különben néptanító volt, visszavonulva civil életébe, egy házat kezdett építtetni. A honpolgárok elsétálva az exminiszter háza előtt, megnyugodva tárgyaltak az építkezésről. Félre tett egy kis földszintes házra, — mondták — nem baj. Legyen egy kis háza, ennyit megérdemel, hiszen egy éven keresztül dolgozott.

Igy volt az első napokban. A következő hetekben, azonban már kicsit rosszallólag nézték az épülő házat, ugyanis az első emelet fölé a miniszter egy következőt húzatott — Ejnye, miből, — kérdezték az arra elsétálók — miből telik már a második emeletre?!

Mikor azután az elkövetkező hetekben a harmadik emelet is elkészült, a honpolgárok leszögezték, hogy a miniszter tolvaj. Ellopta a pénzüket és abból építteti házat. És nyomban el is küldötték a figyelmeztető levelet: Vigyázzon, mert baj lesz ebből az építkezésből.

A miniszter nem is hederített a fenyegető levélre, hanem felhuzatta még a negyedik, majd az ötödik emeletet. A honpolgárok ekkor már nem gondolkodtak, nem fenyegettek, nem irtak, hanem amikor a ház teljesen elkészült és a miniszter is már benne lakott néhány napja, az épület miniszterestől együtt felrobbant. Egyetlen téglát nem maradt épen.

Ez jut eszembe most itt, a Maniu Gyula háza előtt Somlyón, ahogy állók. Maniu régi földszintes házát renováltatja.

Maniu, akit a Skoda ügyben vádoltak, most, hogy háza renoválására szorul, a kolozsvári Albina bankból vett fel kölcsönt erre a célra. Az építkezés, illetőleg renoválás munkálatait ő maga vezeti. Néhány hónappal ezelőtt Nagy György építőmester azt jelentette, hogy a téglát elfogyott. Akkor leült a munka és csak most folytatták, hogy Maniu a kölcsönt megkapta.

Mindenestre nem lehet általánosítani és amellé a felrobbant balkáni palota mellé mi csak a Maniu Gyula házat állíthatjuk oda jóleső kontrasztként. Nem ismerem jelenlegi, oágy volt minisztert, akinek a háza kölcsönből renovált és földszintes lenne.

Maniu Gyula háza egyedül áll itt példaadásával a miniszterek háza között Romániában.

A pofon és a konverzió Szilágysomlyón

A szimpatikus ügyvédőri és az ellenszenves bankigazgatóról van szó. Megirtuk annak idején, hogy a bankigazgató a konverzió alkalmával fizetni készülő parasztokat és gazdákat részben be akarta csapni, részben pedig a rendőrség segítségét vette igénybe, lefogatta őket és így akarta egy összegben beinkasszálni a követelését. Amikor azután a szobanforgó ügyvédnek egyik kliensével is hasonlóképpen cselekedett, az ügyvéd a bankban felelősségre vonta ezért. Szó szót követett. Az eredmény hat pofon volt, mindet a bankigazgató kapta. Azóta újabb fordulatáról számolhatunk be ennek a nem kis port kavart ügynek, ugyanis az történt, hogy a pofonok után az ügyvéd és a bankigazgató az utcán találkoztak. A bankigazgató itt újabb sértő kijelentéseket tett, az ügyvéd erre ismét felidőződve az utcán folytatta a pofozást és ismét hat pofont adott a bankigazgatónak.

A pofonok száma így elég gyors tempóban tizenkettőre emelkedett.

Lovagias folytatása, mint halljuk, nincs az ügynek. Ugylátszik a bankigazgatónak az ilyesmire is külön konverziós szabályai vannak. Ezek szerint a speciális szabályok sze-

rint a bankigazgatónak már régen meg kellett volna kapni ezeket a pofonokat. Ha nem is tizenkettőt, de valamennyit kis részletben ezzel szemben rendszeresen.

Nos ezalkalommal nem történt más, mint hogy a bankigazgató, úgy, ahogy a paraszttól kívánta, egy részletben kapta meg az egészet.

Cselekedni kell!

Új talajon, új keretek között

Az október 28-iki nagykarolyi megyei pártgyűlés még mindig élénk emlékeztében él a szilágysomlyóiaknak.

Ezen a pártgyűlésen dr. Udvari József kihangsúlyozta, hogy meg kell találni az utakat és módokat a magyarság újjáépítésére, népkisebbségi sorsban is. Magyarokként kell élnünk a kisebbségi nép rendeltetésében is, ez az első, amiről öntudatosan kell meggyőznünk mindannyiunkat, ha valamikor és valahol magyar tö-

megek összegyűlnek, egymás között tárgyalnak. Életerős, megújodott és jövőt ígérő életre kell berendezkednünk, ha az új talajon, új keretek között, magyarok akarunk maradni. E jövőt ígérő fölfrisült népkisebbségi életet a világon egyedül csak az öncélúvá lett és önmagából a gazdasági és kulturális létfeltételeket ki-termelni tudó megszervezett magyar társadalommal lehet elérni és megteremtetni.

Ezzel legyen tisztában minden magyar vezető minden erre hivatott és erre kötelezett alakulat organizáció, szerv akár kicsi, akár nagy vonatkozásokban minden és mindenki, akinek most a népkisebbségi magyar sorsot irányítania, intéznie és munkálnia kell.

Most amikor a népkisebbségi magyarság eddigi létfeltételei minden eresztekben recsegnek, most amikor a kisebbségi sorsra zuduló offenzíva pergő tüzeben állunk s napról-napra magyar egzisztenciák hullanak el gazdaságilag, lelkileg, most ebben az utolsó pillanatban kell mindezekről beszélni és cselekednünk kell!

A pártnak az a feladata, hogy a népkisebbségi magyarságot organizációba, az öncélú, önmagából megélni tudó gazdasági és kulturális létfeltételeit önmaga erejéből kitermelni és konzerválni tudó szervezett magyar társadalommá tornítsa. E célkitűzés megvalósítására való komoly munka nélkül hiába minden gyűlés, minden beszéd, minden szónoklat.

Ezen elgondoláson épült fel az újjászervezés javaslat, amely — ezt hangsúlyozunk kell — csak a szilágysomlyói tagozat munkarendjének irányára vonatkozott.

Perényi

Minden városnak van egy, esetleg több ilyen Perényije, leginkább tehetetlenek ellenük az emberek.

Perényi Teodor hatvan év körüli rendőrtisztviselő. Örmester volt, jelenleg az adminisztrációval dolgozik. Perényivel mindent el lehet intézni. Önala éppen úgy kell protekció annak, akinek igaza van, mint ahogy szabadon futhat a bűnös is.

Perényi Teodor legutóbbi esete a következő:

Egy ismeretlen fiatalember, aki almakereskedőnek adta ki magát, olcsó lakás és koszt után érdeklődött Szilágysomlyón. Egy szállítási iroda Weil Ossiás szegénysorsu kereskedőhöz utasította. Weil szívesen adott szállást egy ismeretlen fiatalembernek, mert abban a hiszemben volt, hogy a cég ismerősét küldi hozzá. Weil kiadta egyik szobáját és még azt sem kérdezte meg az idegentől, hogy hívják. Néhány nap múlva az idegen egy nővel állított be, megegyezve Weil Ossiással, hogy a nőnek is lakást és kosztot ad. Szombat este Weil felakarta venni hétköznapi ruháját és fizetni akart az abban levő pénzből, de mikor a szekrényét kinyitotta, azt látta, hogy a kabátja pénzzel együtt eltűnt. Az öreg hetven év körüli ember, azonnal a szállító céghez szaladt, majd együtt fel a rendőrségre Perényihez. Felérve a rendőrségre ott találták az idegen fiatalembert, aki nyilván abban a hiszemben, hogy a lopást még nem fedezték fel, iratait akarta kiváltani. Weil azonnal bevitte Perényihez, aki megkezdte kihallgatását.

Eközben Weilék visszamentek a lakásra megnézni, hogy nem-e tűnt el még valami. Visszaérve a rendőrségre azonban már csak Perényit találták meg. Az idegen fiatalembernek nyoma veszett.

Perényi Teodor kihallgatta a fiatalembert és — elengedte.

Mikor ezért Weilék felelősségre vonták Perényit, aziránt érdeklődött, hogy csak aprópénzük veszett-e el, vagy talán papírpénzt is loptak tőlük. Weil ismét hazaszaladt és megállapította, hogy több ezer lej értékben papírpénzüknek is nyoma veszett.

Amikor ezt Perényivel közölték, Perényi legnagyobb nyugalommal jelentette ki:

— Hozzák fel ezt a fiatalembert a rendőrségre, majd letartóztatom.

Nem tudjuk, mi történt Perényi ur és az ismeretlen fiatalember között. Weilék távollétében a rendőrségen. Nem tudjuk, de feltesszük a kérdést: Miért volt olyan sürgősen fontos Perényinek elengedni a gyanúsított fiatalembert, másrészt, honnan gondolta azt Perényi ur, hogy Weiléktől papírpénzt is loptak?!

A rengeteg fel nem tehető kérdések között ez a kettő föltétlenül feleletre vár.

Hallottunk még néhány apróságot Perényi urról, de ezt majd csak akkor, ha a feleltető hatóságok a vizsgálatot megindítják.

Vajjon megindítják-e, avagy csak Perényi ur krónikája bővíti egy történettel?!

Véget kellene vetni a perényiek gazdálkodásának, munkálkodásának. Öreg már Perényi ur nagyon. Itt volna az ideje, hogy nyugdíjazza-

Vasárnapi lapok

A B. L. VASÁRNAPI MELLEKLETE

Márai Sándor:

A buvár

Puha ütést érzett, kissé feloldatra dült, megadta a jelzést, hogy talajt ért; megállt a hajócsónk közelében és körülnézett.

A víz nem volt különösebben mély itt, talán tíz-tizenkét méter. Félhomályban járt, melyet megszokott már, lámpa nélkül is meglehetősen eligazodott. Az ólom-csizmákban óvatosan mozgott fel és alá néhány lépést, nézelődött, nem volt még kedve munkához látni. A csákányt kihúzta övéből, megnézte, tegnap kicsorbult, mikor a kazánház ajtaját fessegette, este szolt is a műhelyben, köszörüljék ki, de persze hozzá sem nyúltak. — „Semmiiben nem bizhat az ember” — gondolta mérgesen. — „Persze, ott fenn okoskodni, kritizálni, azt tudnak a kolléga urak. S hogy mit tudsz te, mondják, csak lemegy kényelmesen a mélybe, ott éteftikálsz, merengsz, egy kicsit fűrészel, s aztán feljössz, mint aki jól végezte dolgát, mint a primadonna, aki tapsot vár, amíg mi fenn gürcölünk, a műhelyben, az irodában, addig ő a mélyben mereng és állítólag keres valamit!... Ezt mondják”. Rosszkedvűen megállt, lassan emelte a csákányt, belevágta a propeller oldalába.

Valamilyen örvény, áradás járhatott erre, félkézrel megkapaszkodott a hajó korlátjában. Az oxigént is nehezen kapta ma, már hetek óta mondja fenn, hogy rossz a vezeték, cseréljék ki, de ezeknek hiába beszél az ember. Persze, redukálni, az általános helyzetre hivatkozva, azt tudnak! De ki törődik azzal, hogy rendszeren kapja-e az oxigént?... Igen, szemre és kifelé az attrakció, a vezérigazgató néha külföldi vendégeknek is bemutatja, mint afféle idomított fókát, senki nem bírja olyan sokáig lenni... de mit tudják kezdek, milyen áron bírja? S a tulorá-

kat nem fizetik meg. Ma is házi perpatvarral kezdte a napot, Jolán panaszkodott, hogy a beöltözést nem számítják a munkaidőbe, s ezen a címen levontak a mult heten hat pengőt. Ő nem szól, bánja is ő, vonják le.

Leült a hajó karfájára, a világosság felé bámult, szép, meleg idő lehet most odafönn, reggel, mikor a villamossal utazott, a külvárosi házak kertjében észrevett már néhány virágzó gyümölcsfát. Ezek a szédülős, koratavaszi napok... jó lenne járni egyet ilyenkor az új erdőben, leülni egy padra, cigarettázni, olvasni, gondolkodni. De még örülni kell, hogy itt ülhet a mélyben, szivhatja a

rossz oxigént, s hogy őt küldjék ki erre a kis munkára; vacak munka, szóra sem érdemes, banális napi eset, persze, más lenne, ha bizonyítani tudná, hogy van valamilyen biztosítási család is mögötte... a motort délután mindenesetre kiemeli a gépházból és felviszi, talán kiderül valami, azzal lehetne esetleg egy kis extrát keresni.

Valahogy nem volt kedve ma a munkához. Csak ült és bámészkodott. Utolsó időben gyakran meglepte ilyen különös fáradtság. Erről nem szólt senkinek, feleségének sem, s a legkevésbé persze fenn az irodában. Még csak az kellene, hogy megtudják! Minősítése kifogástalan,

SALAMON ERNŐ:

A iekete szájak éneke

Ilyenkor indul el a hegyi szél
s kotródik sirva a marék meleg,
ilyenkor szörnyű vágyaik miatt
halomra pusztulnak az emberek.
Ilyenkor rothadt fát cipel a nép,
félre gyűjtni. Megürül az ágy,
ki rajt fekvött, csak fogja magát
s estére meghal. Nem siratja el
tömött fiók, kövér eledel.

Ilyenkor lesz vizes a nyári ház,
bogas bajokra füst és hideg került,
a betegség is bekopogtatott,
sok lesz a lázas, sok az ingerült.
Lázás gyerekre szörnyű este jár,
anyja haját egy szálig tépi ki,
Élő gyermeknek tej sem jut ilyenkor,
de a halottat száz kíséri ki.

Aranymonogram

Írta: ZSOLT BÉLA

I.
Napról-napra világosabban láttam, hogy mindennek Angyal Hilda az oka. Hat év alatt megkísérletem mindent, a mi embertől telik, hogy zöldágra vergődjem, de semmi sem sikerült. Először sok pénzt akartam szerezni és maradék örökségemmel belefogtam egy csomó vállalkozásba. Gyarmatarut, török selymet és hamis ékszer importáltam, csempésztam, de rajtakaptak, az árut elkobozták és két hónapra lecsuktak. Mikor kiszabadultam a fogházból, elhatároztam, hogy visszatérek az csethehez és tetszetős képeket festek a konjunkturagazdagok újonnan berendezett lakásai számára. — Értelmes gicceket pingáltam, erotikus levelezőlaposorozatokat állítottam össze, de kiderült, hogy a híres, beérkezett festőkkel nem tudok versenyezni. Ők is ezzel foglalkoztak az elmúlt esztendőben és sokat kerestek, mialatt én abból éltem, hogy főpincéreként, hotelportásoknál zálogban hagytam a képeimet, ki-fizetetlen számlák fejében. Ma is ott vannak, mert sohasem mentem vissza érteik. Pedig volt egy képem, amelyet szerettem: délszaki park közepén, Priapus-szobor előtt térdel egy fiatal leány, modern fehérműben, amely imitt-amott sejtelenem félrecsuszik, karminpiros, félig nyitott szájjal megmutatja a mohó fogakait, a szeme ragadozóan villog. Tűrhetőnek tartottam a képet és néha, amikor akadt pár pengő, elindultam az étterem felé, hogy kiváltsam a főpincértől. De a kiszöbön mégis visszafordultam, nem volt szívem pénzt adni érte.

A festéssel hamorsan felhagytam és beléptem egy szállítócég irodájába. Egy

ideig nem történt semmi baj, de a harmadik hónapban elűnt a kezemen néhány száz pengő. Máig sem tudom, hogy esett: talán többet adtam vissza valakinek, vagy a fuvarosok bérénel fizettem el magamat, kirúgtak. Még örültem, hogy nem tettek ellenem feljelentést.

Igy folytak dolgaim, egyre rosszabbul és kilátástalanabban és napról-napra erősebb lett bennem a meggyőződés, hogy mindennek Angyal Hilda az oka. Angyal Hildába három éven keresztül halálosan szerelmes voltam. Nem sokkal érettségi után kezdődött ez a szerelem, tisztán, szemérmesen. Később Angyal Hilda a kedvesem lett és két éven át gyorsírására helyett az én lakásomat látogatta: boldog voltam, de valami titkos rettegés borsódzott a hátam közepén. Valami közönséges félelem, komplikációktól, az úri szülők bosszujától és valami csalódásféle, hogy nem ezt akartam, nem ezt a felszabadultságában féktelen vadmacskát, akinek már nem kellene a meleg szavak, a finom gyengeségek, emberi és szellemi értékeim, csak a vakmerő délutánok. Végül éppen szerelmem megmentése érdekében kezdtem ritkítani találkozásainkat. Mértékletesebb mederbe akartam visszaterelni az ügyet, hogy újból szóhozzuthassanak az elmúlt érzelmi motívumok. Pár hét múlva megtudtam, hogy Angyal Hilda délutánonként feljár egy barátom lakására. Mikor megbizonyosodtam csalásáról, felszaladtam hozzá.

— Tegnap délután Károlynál voltál — támadtam rá goromba kétségbeeséssel.
— Igen, — mondta nyíltan.
— És... — kezdtem harsányan, de elhal-

kultan, rekedt sziszegéssel folytattam: — Van köztetek valami?

— Van.
Rémülten nézett rám.
— Szeretted?
Hilda vállat vont és nem felelt.
— Hát akkor miért?
— Neked tudnod kell. Különben is értsd meg, téged sem szerettelek. Elég volt ez a két esztendő. Már nagyon untalak. Azt hiszem, te is unat.

Hosszasan magyaráztam neki, miért tettem, hogyan akartam elfajult szerelmünket egy kis önmeztagadással felfrissíteni, illúziókat megmenteni a hamaras szétfoszástól. Hiszen már alig beszélünk egymással, nem maradt mondanivalónk a külön életünkről, nem volt titkunk, meglepetésünk. Ha egyedül maradtunk egy pillanatra, csak testi közlenivalóink voltak: mindez nem vezetett jóra. Nekem legalábbis szükségem van egyébre is, egy kis hogyismondjam.

— Nahát — vihogta — unat. Nem kell. Elég volt. Mehetsz.
— Hilda — mondtam komoran — vigyázz. Ebbe én beleörülök.

Angyal Hilda nevetve legyintett és körbeszaladt a szobában. Fenygetőztem, könyörögtem, de Hilda tovább trillázott és futkározott. Végre valósággal kergettem az asztal körül, mire sikoltozva kirohant a szobából.

Félőrlten mentem le a lépcsőn. Leveleket írtam neki, kegyelmet kunyeráltam tőle.

„Esténként meghalok és csodával határos erőfeszítéssel támasztom fel magamat. Ehhez képest Lázár feltámasztása közönséges büvészmutatvány volt” — írtam neki egyik levelemben. Csakugyan. Hasogató fejfőrcs, szívszurás, nehéz lélegzés, vértőlulás. Ha megláttam, kiszaladt alólam a lábam. Nem válszolt a leveleimre, nem köszönt vissza. Károlynak, aki barátom volt, megtiltottam, hogy érintkezze velem. Pletykázott

tizenöt éve dolgozik a társaságnál, tudja róla, hogy soha nem kapott a biztosító társaságoktól személyes borítékot, s akármilyen mélybe leküldhetik egyedül, nem amerikázik odalenn, nem lopja az időt, gyors munkás és jól bírja a nyomást is. Bizalmi feladatokra használják, mondhatnak akármit, hogy a Tarczali gyorsabban és ügyesebben fűrészel, biztosabb a fogása, s érdekesebb az anyag, amit felhoz... na igen, Tarczali mindig a mutatót anyagot keresi össze, s különben is, fűrészelni már nem olyan nagy eset, de míg az ember eljut oda, hogy megközelíti az anyagot, csákánnyal és ólomkörömmel... s tüdővel és idegekkel, mindig odafigyelve, s ez a különös nyomás, az idegen elem, amelynek zugását néha éjszaka is hallja... könnyű nekik, ott fenn a levegőn!

Igen, talán még a bányászoknak is könnyebb, lenni a földben. ez valahogy mégis az ismerős elem, az ember kissé otthon van a földben. S nincs az a szorongó, kísérteties csend, az ember nem hallja a saját szavát. És jó a repülőknék, ezeknek a nyílt, könnyű, szabad lelkeknek, munka közben mégis látják a földet és levegőt szívnak, s tisztességesen fizetik őket. S a levegő, ez is az ember eleme, az igazi. Csak ő él itt, ebben a másik anyagban, ebben a hig ellenállásban, ebben a mozgó félhomályban, s az ólombörtönben, ebben a miniatűr fogdában, melybe reggel beköltözik, s aztán nem hall és nem lát többé a világból, csak amennyit a fejbura ablaküvege mutat, s néha eluszik homályos libegéssel valamilyen ismeretlen élőlény... s ez a eiket csend, ez a magány az idegenben, ez a nesztelen sürgés-forgás! Biztos, az idegek megsínylik ezt a különös atmoszférát. Elhatározta, hogy brómot szed majd.

Nincs semmi baj, mondta, s a csákánnyal lomhán sujtott egy riadtan menekülő hal után. Ez a mesterség ára, ez a fáradtság. Végre is, az ember buvár, vagy nem az. Ugyan, hány buvár él, hány igazi, hivatásos buvár él a világon? Ajkát biggyesztette; kevés, nagyon ke-

rólam. Leveleimet felolvasta a fiutársasága előtt és aljas megjegyzésekkel kommentálta. Védekezni kezdtem. Napról-napra új rágalmat helyeztet el rólam, mire én is rágalmazni kezdtem. Nem is rossz szándékkal, nem is hencsésből, csak mert nem akartam egészen elmaradni a viaskodásban, amelyet ő indított el. Csunya küzdelem volt. Egyikünk becsatenebb, mint a másik.

De határtalan vágyódásomon a legnagyobb becsatlenség áran sem tudtam tudadni. Tulajdonképpen diákos rögeszme volt, hogy Angyal Hildától másfajta szerelmet követeltem, mint amilyent tud adni. S ha most vizsgáltam magamat, hogy őszinte választ adjak a gyötrelmes kérdésre: miért hiányzik nekem olyan kétségbeesett Angyal Hilda, be kellett vallanom, hogy egyetlen szóra sem emlékszem, amit valaha mondott. Talán csak arra, hogy Picinek hívott. Pici, ezt aranyosan kisgyerekesen tudta mondani. Ez az egy szó maradt meg Angyal Hildától.

A szószátyárkodás felforgatta a vároát. Mindent elhittek rólam, Angyal Hildáról is. A közhangulat mégis ellenem fordult. Félévig maradtam még a városban elszigetelve, társtalanul, nő nélkül, pillanatanként az öngyilkosság kényszerképzetével birkózva. Egy este, ahogy hazatámasztam, az utcákon várt Angyal Hilda bátyja. Két héttel ezelőtt jött haza hadifogságból és mindezt megtudott. Szó nélkül rám rontott, a földre tepert és véresre rugdalt.

Másnap elutaztam a városból. II.
Most már egészen bizonyos volt, hogy mindennek Angyal Hilda az oka. Egy ismerősömtől, aki némi részvételt volt irántam és beszédbe elegyedett velem, megtudtam, hogy Angyal Hilda közben férjhez ment és Budapesten lakik a Nagykörönd utcában. Évekig nem mertem végig menni ezen az utcán. Er-

vés... Amit így hallani néha, exotikus naturalistákról, a ceyloniakról, akik képzettség és felkészültség nélkül buknak a mélybe, oly kevésbé megbízható... s különben is, módszeres és lelkiismeretes kutatás nélkül mit ér az egész mesterség? Alapos munkát csak a módszeresen, a megfelelő tréninggel, s tökéletes segédeszközökkel lehet végezni. Sajnos, rengeteg a kontár. Ma úgy jelentkezik már buvárnak az emberek, mint régebben államhivatalnoknak... aki egyszer fejest ugrott az uszodában, már azt hiszi, elmehet buvárnak. Gúnyosan nevezte.

Most már ideje lett volna munkához látni: az idő ritka és drága idelem, már zug a füle s azt a nehéz nyomást érzi mellében. Hát igen, kezdjük, gondolta. Szétszedem a motort és felviszem, hát ha kiderül, hogy biztosítási csalás az egész s akkor dícsértet kapok a társaságtól... ez szép szenczió lenne! Apró munka, de hát ilyen apró munkákkal telik el az élet... ma egy elsüllyedt propeller, holnap valamilyen prominensebb vízi hulla, kővel a derekán, a napi anyag, ami éppen akad... hát kezdjük.

Lomhán felállott, előhúzza a fűrészt, s imbolyogva megindult a kazánház felé. Nem látott jól, meggyújtotta a lámpát. Hát pengőt, gondolta mellékesen, van lelkük levonni azt a hat pengőt. Szeretett volna kiköpni, de nem tudott; vízben nem lehet köpni.

Már a kazánház ajtaja előtt állott, mikor megegyeszer felnézett a fény felé: valami húzta fel ma, idő előtt; aztán körülnézett, bámulta a rozsdás alkatrészeket s egyszerre mérhetetlen csodálkozás fogta el. Igen, most majd dolgozik egy-két órát idelem, aztán felhúzzák, hazamegy... rendes buvár, jó a minősítése, hogyne. De erről volt szó annakidején?

— Tulajdonképpen — mondta hangosan, mert megszokta, hogy a víz alatt beszéljen — annakidején... Amikor elszántam erre a mesterségre magam... Valami egészen mást akartam felhozni, innen, alulról...

Homályosan emlékezett, hogy más-képpen képzelte el. Valami mást akart felhozni, nem vízi hullákról adni hírt, s összekaparni rozsdás vackokat, s kis panamak, biztosítási csalások leleplezéseit; valami mást, egészen mást, talán valami kincset, amilyet még nem is látott senki odafönn. Nyugtalanág járta át, mikor erre a kincsekre gondolt, melyet nem talált meg, s valahogy nem is keresett igazán soha... Mindig másról volt szó, sietni kellett, s a tulorákat nem fizetik. S ez most már mindig így lesz; még jó, ha akad minden napra egy vízi hulla.

Ölöm-vállat nehézkesen felvonta, s arra gondolt, hogy vízben sirni sem lehet. Aztán sóhajtott egy mélyet az oxigénből, nekiillesztette a fűrészt a kazánház ajtajának, s egyenletes mozdulatokkal, lelkiismeretesen dolgozni kezdett.

„A BEKA“

— válasz egy szerelmi vállomásra

Dánér Lajos, a szerző elmondja, hogyan keletkezett a B. L. és Népujság novemberi ajándékregénye

Nehéz és felelősségteljes feladat az, hogy az író véleményét mondjon — előre — saját munkájáról. Ha azt mondja: jó, — akkor a dicsekvés bűnébe esik, ha azt mondja: rossz — azt vagy nem közlik, merthát a kiadó igazán nem ad ki olyan könyvet, amelyre maga az író mondja ki az ítéletet, vagy ha közlik, akkor a nagyközönség előtt járja le magát az ember. Egyszóval: ilyen nehéz feladat előtt még nem álltam, pedig néhány leckét adott fel nekem is az élet.

Évek óta egy nagyszabású tudományos munkán dolgozom, amelynek hol nekikezdek, hol abbahagyom, néha hónapokig nem veszem elő a fiókomból, csak az anyagot gyűjtöm és megfigyelve végzek. Ez a munka rendes hivatalos dolgaikon kívül maradó csekélyke időmet teljesen lekötötte és az utóbbi időben nagyon kimerítette. Elhatároztam, hogy valami könnyű, szórakoztató regényt fogok írni, mely pihenést ad nekem és az olvasónak egyaránt. Csak hogy a baj ott volt, hogy nem tudtam kiválogatni számos témám közül a legalkalmasabbat. A véletlen azonban segítségemre jött. Egyszer egy kis bakfissal sétáltam az iskoláról, időjárásról s hasonló épületes dolgokról beszélgettem vele, amikor egész váratlanul és hirtelen azzal a kérdéssel fordult hozzám, mi történnék, ha ő szerelmes lenne — belém. A kérdés annyira meglepett,

hogy hirtelenében válaszolni sem tudtam. Aztán, hogy kitérjek a felelet elől, azt mondtam: majd megírom egy novellában. Ezt az ígéretet magam sem vettem komolyan. Néhány nap múlva megint utamba került a lányka s legnagyobb meglepetésemre sürgősen kezdte a novellát. Kénytelen voltam nekiulni és elkezdtem a megírását. A sorok szaporodtak, szaporodtak írógépem alatt s a végén azt vettem észre, hogy ez már nem is novella, hanem — regény. Jókat mulattam, írás közben s elértem azt, amit akartam: pihentem, szórakoztam és dolgoztam — egyszerre. Nem akartam problémákat belevinni, mert amugyis nyakig vagyunk problémában. Ha mégis rátapintottam néhány fájó és égető kérdésre, úgy maguktól jöttek, anélkül, hogy kerestem volna őket. Néhány évvel ezelőtt Hunyadi Sándorral sétáltam egy nyári éjszakán Kolozsvár utcáin. Akkor került haza Pestről egyik nagy színpadi sikere után s mántán elmesélt egyet-mást az ottani színpad rejtelmeiről, azt kérdezte, mit dolgozom. — Felvázoltam néhány témát, de legnagyobb megrökönyödésemre minden új témára egy válasza volt: nem jó. A végén már kezdtem bosszankodni, mert témáimtól sokat vártam s elkecserevedve folytattam a reménytelen harcot: hát akkor mit írjak meg? Azt, hogy a Jancsi szereti a Juliskát? Ezt már minden ripacs megírta.

— Ugy van, — válaszolta — ird meg, hogy a Jancsi szereti a Juliskát, ez az egyetlen téma, amit soha nem lehet elcsépelni.

Nos hát, szót fogadtam Hunyadi Sándornak. Elvégre elég nagy ember, és elég világsikert zsebelt el ahhoz, hogy egy fiatal író szót fogadhasson neki. — Ami a regényt magát illeti, legközelebb áll hozzám az a részlete, melyben egy kárpáti hóvihart írtam le. A hóvihart diákkoromban majdnem teljesen azonos módon éltem át, ahogy azt a regényben feldolgoztam s a megfagyás tünetének minden mozzanata mélységesen emlékezetembe vésődött.

Nagyon örvendek, hogy első példányregényem a B. L. és Népujság kiadásában jelenik meg. A hatalmas számban megjelenő két lap biztosítja egyrészt a propagandát, másrészt azt, hogy a regény maga is ugyanabban a hatalmas számban kerül piacra. Egy fiatal írónak pedig úgy a propagandára, mint a nagy

FEJFÁJÁSOK

idegzsába, influenza, reumás fájdalmak csakis a

Dr. NANU MUSCEL
ANTINEURALGIC

által gyógyíthatók. Eredeti dobozban, mely két kapszulát (ostyábat) tartalmaz, fenti eredeti jelzéssel. — Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

példányszámra szüksége van, hogy olvasóközönséget szerezzen magának. Egyébként e két lap regénykiadásai: nagy kulturmissziót látok. A többi erdélyi kiadók könyvei oly csekély számban jelennek meg, hogy az ott napvilágra jött munkák alig, vagy egyáltalán nem jutnak el a nagy tömegekhez. Viszont ezeknek a könyv-igényét is ki kell elégíteni, amire — sajnos — eddig nem igen gondoltak. Így érthető meg aztán az, hogy a Pesten keresztül bejövő, Amerikából importált olcsó és selejtes tömegregények hatalmas számban fogynak el az erdélyi könyvpiacra s a mi közönségünk, ahelyett, hogy irodalmat kapna — üres kalandor és film-limonádés regényekre pazarolja pénzét és idejét, mert nem tud hozzájutni az erdélyi írókhoz. Ezt a hatalmas hiányt igyekezett pótolni a két lap vezetője s amint látjuk, munkájukat siker is koronázza. De ebből elég. Nem akarok irodalompolitikai értekezést írni.

Abban a reményben bocsátom útjára „A bekát“, hogy mindenkinek, aki elővassa, két-három jó órát szerzek. A mai világban pedig — amikor annyi sok rossz óránk van — ez is jóleső elégtétel.

Légyfogás, mint kenyérkereset

Komolytalanul hangzik, pedig tény, hogy Kínában és Mexikóban több mint tizenhatezer ember él a légyfogásból. Ez a foglalkozásuk, kenyérkeresetük. Vannak ugyanis diszhalak, és diszmadarak, amelyeknek kedvenc tápláléka az exotikus, leginkább Kínában és Mexikóban található légyfaj. A „légyfogás“ iparát üzö egyének ezrével és ezrével fogdossák össze a legyeket, ezeket a napon megszáritják és gondosan összecsomagolva Londonba szállítják. Ott van a központ, ahol a küldeményt elraktározzák és azután az egyes árudák között elosztják. Egy kiló ebből a csemegéből nyolc shillingbe kerül. A kereslet bizonyára erősen fellendül, mert utjabban Angliában a csirkéket is ezekkel a legyekkel akarják etetni.

kölcsi lezüllottságom mélységében ijesztő emlékként élt a hatalmas verés, a mit Angyal Hilda bányájától kaptam. Másodszor nem kérek belőle. — mondogattam, ha néha kísértett a vágy, meglesni a Nagykorona-utca sarkán Angyal Hildát, amint vidáman, prémesen, tollasan sétára indul. Visszarémültem a gondolatától is és a körutakon behúztam a nyakamat, hátha felismer valaki, mit tudom én, hátha látta valahol Angyal Hilda férje a fényképemet. Ha valaki erősen rámnézett, vagy határozott léptekkel felém tartott az utcán, szemem elé emeltem kezemet, meggörnyedtem és vártam a verést.

Itt van a tél és én zsákvászon ruhában, rongyos cipőben állok a sarkon. Egyetlen krajaórom sincs. A kávéházban sokkal tartozom, nem merek bemenni. Mielőtt meghalok, meglátogatom Angyal Hildát. Hadd lássa, mit tett velem. Hadd legyen egy örökké tartó víziója. Csak megállok a küszöbön, így, és nem szólok semmit.

Elindultam a Nagykorona-utca felé, a ház, amelyben Angyal Hilda lakott, régi, háromemeletes, barokkstílusú bérház. Nem illik hozzá. Mintha csupa öreg özvegyasszony lakna itt. Mintha az egész házban nem lenne közös hálósoba.

Fel megyek a lépcsőn, csipkefüggönyös üvegajtón becsengetek. Drótesengő. Itt még nem ismerik a villanyt? A lépcsőházban is gázlámpa ég. A cseléd kinyitja az ajtót, meghökken, visszahúzódik. Kát jelentsek be? — kérdi bizonytalanul. — A nagyságos asszony egy régi barátját. — A nevét kérem. — Nagynehezen megmondom a nevemet. Visszajön a szobalány, betessékel egy ajtón. Nagy, hideg szalon. Nincs fűtés.

Angyal Hilda nyilván kevés időt ad nekem.

Belép, visszahököl.

— Maga az? Rettenetes. — Aztán hátrafordulva a karját, már hideg, harci a tekintete.

— Na, igazán jól fest. Hogy tudta így elhagyni magát?

— Maga mondja ezt? — kiáltok fel keserű patosszal.

— De hiszen agyonfagy ebben a vacakban — mondja Hilda élesen, komiszul megráncigálja a kabátom szárnyát.

Kissé megzavarodom, de hamarosan megjön a hangom.

— Eljöttem, Hilda, hogy még egyszer lássam. Így, amivé tett. Hogy sohase tudjon aludni, mielőtt az én rettenetes kísértetemmel meg nem birkózik. Minden éjjel itt leszek, Angyal Hilda.

Angyal Hilda felkacag.

— Ne! Beszéljünk komolyan. Mit akar?

— Semmit. Ma éjszaka megölöm magamat. Maga miatt.

Angyal Hilda még mindig mosolyog.

— Gyerekség. Hát bántottam én magát? Hát van oka panaszkodni? — Csak nem akarja elhíttetni, hogy még mindig szeret?

— Gyűlölöm, Angyal Hilda! — deklamálom, — maga miatt vagyok az, ami vagyok. Maga miatt nem sikerült semmi. Amióta elhagyott, nem volt egy nyugodt óráim. A tehetségem kihűlt bennem, nem tudok ecsetet venni a kezembe. Elvesztettem a vagyonomat, az üzleteim felborultak, börtönben ültem. Nézzen meg jól. A zsebeim üresek, napok óta nem ettem egy falatot. Itt a tél és én ebben a rongyban didergek. Nincs lakásom, az utcán állok. Maga miatt, Angyal Hilda, maga miatt.

A nő ráncbavont homlokkal néz velem

farkasszemet.

— Dehát miért?

Miért, miért is? — töprengök és nem jut eszembe semmi. Nem tudom megmagyarázni neki. Csakugyan, hát mi is történt, miért is Angyal Hilda az oka mindennek? Az ostoba irodalmi reminiscencia: hogy elvette az energiámat, az akaratomat, — ezzel igazán nem lehet előhozakodni. De mégis. Bizonyos, hogy mindennek Angyal Hilda az oka. Am Angyal Hilda most már türelmetlenül hajtogatja:

— Miért, miért?

Nem tudok válaszolni.

— Isten vele — mondom nyersen és indulok kifelé.

— Várjon csak — kiált utánam Angyal Hilda és előlállok az ajtót.

— Így nem engedem el, hiszen megfagy.

— Erresszen, — förmedek rá durván és félretolom az útból.

De Angyal Hilda megfogja a karomat és visszahúzza a szobába.

— Üljön le — parancsol reám.

Gépiesen leülök.

Angyal Hilda csenget, bejön a szobalány.

— Hozza be az uram bundáját.

A lány kimegy. Angyal Hilda a vállamra teszi a kezét.

— Ugy-e, elfogadja?

— Mit? — kérdelem tiltakozó gesztussal.

— A kabátot.

Felugrok.

— De hogy gondol ilyent? Mit gondol maga rólam? Erresszen az utamra!

De behozza a kabátot. Nagyszerű darab, fekete lengyelke perzsa gallérral, vattelines selyembéléssel. Angyal Hilda megfogja az akasztójánál és fel emeli. Rámnéz. Lesütöm a szememet.

— Most azonnal vegye fel!

— Nem! — mordom keményen.

— Egy-kettő, — parancsol Hilda — ne koméidazzék.

Felállok.

— Hát tudja mit? — mondja ravaszul Angyal Hilda. — Kölcseznadom. Amikor nem kell, küldje vissza.

Ott kinn vágtat a hóvihar. Az ajtóknál recsegnek, az ablakok dörömbölnek.

Angyal Hilda a vállamra veti a kabátot, a karomat erőszakkal beletuszkolja az ujjába.

— De nem, az Isten szerelmére, nem akarom! — de már rajtam van a kabát. Angyal Hilda beledug valamit a zsebembe. Utánanyulok, kitapintom, hogy pénz.

Szörnyen aljas, korrupt csirkefogó vagyok. Nem adom vissza. De hogy mentsem valahogy a látszatot sajátmagam előtt, ezt mondom:

— Csak kölcsön, holnap visszaküldöm.

Nehogy azt gondolja.

Dühös szégyenkezéssel megyek ki az ajtón. De a lépcsőházban már érzem a hideget és a testemen a télikabát préme melegét. Kilepek az utcára, egy kirakatban meglátom magam, elegáns vagyok, ruganyosan lépek, a fejemet felszegek. Az Erzsébet-téren három nő jön szembe, az egyik hasszasan rámnéz. Mosolygok, visszanevet.

Bemegyek a kávéházba, leülök egy sarokba és szemközt a fogásra felakasztom a bundát. Béléssel kifelé. A szép selyembéléssel kifelé. A zsebben fellelőlyem-béléssel kifelé. Nem zsem a nógommat. Aranyhimzés. Most az én kezdőbetűim, de mindegy. Most úgy érzem, mintha az enyéme lennének. Rendelek egy teát sonkával és bámulom az aranyonogrammot. A meleg átjárja a tagjaimat.

— Hátha lehetné élni! — sóhajtok egy mélyet és valahogy azt érzem, hogy még mindig nincs veszve minden.

Tomcsa Sándor levele

Ijabb E. P. Morgan

amerikai milliárdos urnak

Igen tisztelt milliárdos Ur!

Bocsássa meg — így szokás kezdeni — hogy ismeretlenül írok Önnek. Oh, bizonyára nem a milliók elfoglalt zárkózottsága teszi azt, hogy fogalma sincs Önnek létezemről és arról — teszem — hogy tegnap végre sikerült megvennem azt a szürke kalapot, fekete szalaggal... Igaz, én sem tudok sokat kegyedről. — Mindössze annyit, hogy Kegyed „ijabb”, „Morgan”, „amerikai milliárdos” és, hogy most, egy afrikai utjával kapcsolatban elhatározta, miszerint otthon, Amerikában felépítteti az egyik — talán éppen a Cheops-piramis mását. Akkurátusan úgy építteti fel, ahogy az a piramis ma áll a lágolá — ha jól emlékszem: — lybiai sivatagban. Egyazon méretekben, kissé srégen keletnek, az elszállt évezredek hason-pusztításával, az elshant tömémentelen idő rombolásával a művön. És ha nekem sikerülhetett a szürke kalap fekete szalaggal, hogyne sikerülne Önnek ez a terve azzal a piramissal. És ha Ön tényleg úgy gondolja, a pénz még mindig van annyira „minden”, hogy néhány hónap múlva a piramis ott fog állni Amerika valamelyik közterén, esetleg a tengerparton, vagy éppen a kegyed magán-parkjának kellős közepén, kissé srégen keletnek...

És — milliárdos Ur — ha az ember a helyzet magaslatáról és elfoglaltanul, nem annyira a mult, mint inkább a jelen szemléletébe merülve, tárgyilagosan nézi az Ön eme piramis-építő akcióját, erre nem lehet csak úgy ápertén, egyszerűen rámondani, hogy az egy marhaság. Nem, Ma minden tervet, vállalkozást, kezdeményezést, legyen az kézenfekvő dolog, vagy fantaszlikum, abból a szempontból is taglálni kell, hogy a szóbanforgó elgondolásnak — az ugynevezett — belbecsén kívül, van-e valamelyes haszna a köznek? Annak a köznek, melynek a milliárdok összehozásában van legalábbis annyi része, mint a hajdani rabszolgáknak egy igazi, eredeti, garantált piramis felépítésében.

Ha tehát — mondjuk így — gazdasági szempontból nézzük a Kegyed piramis-akcióját, az nem éppen, pusztán csak egy bődtelő marhaság.

Nem, legkevésbé sem.

Mert a terv bizonyára jótékonyan fogja lendíteni a pangó amerikai piramis építő ipart. És ez maga után vonja az egyes különleges és feltételezhetően ugyancsak pangó iparágakat. Így például: az „időálló piramis-papundekli-ipart” — mert bizonyára kegyed sem kőből gondolta — továbbá a „Piramis Mohosító Rt.” tönk szélén álló üzletmenetét, valamint a „Piramisok Környékét Sivatagizáló Kartell” papírjait — mert bizonyára kegyed is úgy gondolta, hogy valami halvány illúzió kedvéért a piramis környékét egy pár centi szélességben mégis csak sivatagizálni kellene. — A piramishoz aztán kellenének idegenvezetők, burnuszban, tevével és egyiptomi szembetegséggel. (Lásd: trachomaimport). És a piramishoz kellene karaván és kellenének „szánum-előidéző légepek”, melyek bizonyos időközökben, mondjuk délelőtt egyszer, délután kétszer és este — reflektorok fényében — háromszor, homokkal borították el a karavánt. De nemcsak úgy viceból, profoma európaiasan, illetve egyiptomiasan, amint az a valóságban van, esetlegességgel a homokréteg alól való menekülés némi reményével — hanem úgy amerikaiaként, végérvényesen, visszavonhatatlanul, ami karavánként harminc embert és husz tevét véve, napi hat számmal kitesz: zekszmal drájszig: 180 embert és 120 tevét és így eme piramis-akció feltétlen jótékonyan hozzájárulna az amerikai munkanélküliség enyhítéséhez.

hez, egészen addig, míg a Népszövetség közbe nem lépne a szegény tevék érdekében.

Mondom — milliárdos Ur — ilyen szempontokból a kegyed piramis-telepítő akciója nem is egy olyan égrebődülő marhaság, amint azt az első pillanatra gondolná az ember.

Nem.

Más aztán ugye, ha eme piramisátültetési akció ugynevezett belbecsét nézzük.

Mert — milliárdos Ur — mondjuk, hogy fel van építve az a piramis. Dolgoztak rajta mérnökök, a vasbeton-váz építők, a tapétázók, moházók, patinázók, már panama is volt, össze is dőlt, egyszerűen kész van a piramis. A lelevezésén megjelent az elnök, a következő három páholyban Amerika első, második és harmadik számú ellensége, a további páholyokban pedig azok a defektívek, akik üldözik Amerikát ezen gondosan és hosszas nyomozás után megszámozott ellenségeit, továbbá már a genfi kiküldött is biztosította az Amerikát és Egyiptom közti jóviszonyt, mint a tizenegyedik egyiptomi csapás, stb. stb.

És a piramis, a Morgan-piramis áll.

— Na és? — Kérde az a stupid európai.

— Na és? Kérde, mert — milliárdos Ur — a piramisban nem az a lényeg, hogy hatvan vagy hatszáz méter magas, hogy ötmillió vagy ötszázmillió tonna, hogy hathatás rózsaszín piramis-csecsemő-e, vagy néhány ezer éves piramis-matuzsálem.

Nem, milliárdos Ur.

Hanem az, hogy megkerült faraók építették azvízedekeken át, a rabszolgák százezreinek verítékének, vérének, életének árán.

És minek ezt eszébe juttatni Amerikának?

Hisz annak nem megy már olyan jól.

Kivéve — persze Önt, Amerikában.

És engem, Európában.

Gábor István riportja:

ESTE A KISVÁROSBAN

(Alakok és jelenetek a vendéglőből, az utcáról és a kávéházból)

A vidék vidék maradt

Különösen most így őszkor, korán sötétedik. Nagy a sár, mert esett és rossz a világítás, mert a helyi villanytelep félig-meddig „szivességből” szolgáltatja az áramot. Szólni nem szabad, mert a villanytelep tulajdonosa megharagszik és mindenki sötétben marad.

Ezzel indul el a délutánom vidéken. Ezzel a korai sötétséggel, ezzel a könnyen sértődő villanytelepi igazgatóval s ezzel a rengeteg sárral, ami — úgy tűnik — mindent elborít.

Igy ismerem meg ezt a tizezer lakosú várost, amely tőlünk, a „nagyvárostól”, nincs több mint negyven kilométernyire.

Érdekel minden ember és kora délutántól kezdve kutatom, hajszolom az emberek barátságát, meg akarom ismerni őket, hogyan élhetnek itt ebben az elmaradottságban? Kényszerű beletörődöttség-e ez, vagy nem kívánnak szebbet, boldogabbat, jobbat? Van-e forradalom bennük, más életet felvágynak-e innen, vagy nincsen több igényük semmi? Így kerülök össze egy-egy emberrel lassan, este tíz óráig, szemem előtt a következő képek futnak le:

A vendéglőben a rossz világításban már hat órákor együtt ül a jegyző, patikus, tanító és vendéglős — kártyázni. Alsós-parti. Megkérdelem ismerősömet, mióta játszanak ezek az emberek együtt? Azt feleli, hogy már tíz éve. Micsoda boldog egység, gondolom de ebben a pillanatban a patikus ledobja a kártyát és azt mondja:

— Így nem játszom tovább... Az történt, hogy vendég lépett be az ajtón s a vendéglős felállott köszönteni és kiszolgálni. Na, gondolom, semmi sem tart örökké a kicsit érzem is történelmi pillanatot jelenlétemnek s kicsit meghatódottan állapítom meg, hogy szemem elől

bomlik fel a tízéves kártyaparti. Azonban tévedek. A vendéglős visszaül és minden folyik tovább. És akkor megtudom, hogy ez tíz éve így tart, hogy ez naponta megismétlődik tíz éve, hogy ha vendég jön be, a vendéglős feláll és kiszolgálja s hogy ezért a patikus tíz éve mindennap haragszik és tíz éve mindennap kibékül és tíz éve minden így történik minden nap.

Ezután sétára indulok. Egy-egy szekér dőcög el mellettem, nagy zajt csap az ostor, mit olykor a kocsis elpatint. Az utcán lányismerősöm köszönt, boldogan üdvözlöl és nyomban kiönti előttem bánatát. Ugy beszél velem, akivel harmadszor találkozik, mint régi meghitt barátjával. Elmondja legfőbb titkát, legbelőbb életét: kis árnyalatoktól a nagy tragédiáig mindent elmesél. Negyvenfokos lázban beszél és szóhoz sem enged, míg mindent el nem mond. Zavart vagyok egy idegen ember intim világával szemben, itt a sárban, az utton, rossz szul világított utca szélén s frázisokat szórok szét. De ekkor felnéz és azt mondja: — Ne mondjon semmit, én nem akarok semmi vigaszt, csak el kellett mondanom valakinek, aki nem ökök és aki nem bámul mondataim végén értelmetlenül.

Hónapok poklát teregeti ki így előttem. Egy öttagú családot tart, 24 éves lány, a klasszikus írókat ismeri és az igazságtalja meg, hogy este Liszt-koncertet hallgat a rádióból. Felintellektuel, aki így huszszorosán szenved, kinlódik és minden pillanatban, amelyben gondolkodik, szerencsétlen.

Elbucszom tőle és a kávéházban ülök. Itt a tulajdonos két urat mutat be, akik römipartit játszanának és kellenék harmadiknak. Udvariasan elmondom, hogy sohasem játszom, semmiféle játé-

Idült bélrenyheség. Migrén. Székrekedés.

Az emésztőszervek toxikus infekciója.

Mindezek gyógyszere ma a KOPROL!

Az előtt a betegségeket tisztán szimptomatikusan kezelték és az eredmény is csak pillanatnyi volt.

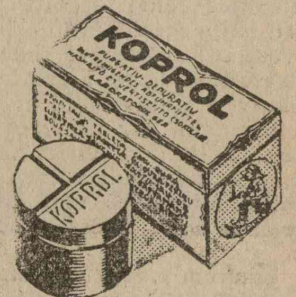
Ma a betegségeket gyökerükben orvosoljuk!

Koprol megszünteti a székrekedést, ami a legfőbb migrénnek és fejfájásnak az okozója.

KOPROL hatása biztos, íze jó, nem okoz görcsöket és még huzamosabb használatnál sem szokik hozzá a szervezet.

Árak: 1 drb. 4 drb. 10 drb.
3.— lei 11.— lei 27.— lei

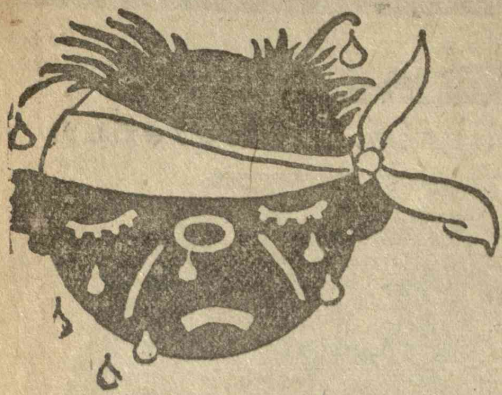
KOPROL

Koprolt szemérmellenül utánozzák. Vizsgálja meg gondosan a csokoládépasztillát, vagy a csomagolást. Mindegyiken világosan rajta van a Koprol név.

OMEGA

A VILÁG
LEGPONTOSABB
ÓRAJA

GRIPA

és az összes velejáró kellemetlenségek: mell-, hát- és fejfájások, ideges zavarok és a láz, oly szerrel gyógyítandók, amely mindezekre hat: csökkenti a lázat, enyhíti a fájdalmakat és megnyugtatja az idegeket. E teljes hatásképesség csak egyetlenegy gyógyszerben van meg és ez a

NEURALGINE JURIST

gólnak" öltöznek s akik ilyen mondatokat hűtenek, mint az örültek, fölényesen, itéletserűen? Még itt látok egy embert, aki a sarokban ül és egyedül játszik römit. Kérdésemre, hogy ki az az ur, megtudom, hogy a szintársulat igazgatójának a titkára, aki jelenleg romiben "tréningel". Ez az ember már kora délután beült a kávéházba, ha szólnak hozzá, nem felel. Ül, valami borzalmas cerberuszi arccal és úgy érzem: e pillanatban milliók sorsa mind csak tőle függ.

Igy ismerem meg a vidéket, amely nagyon elmaradt. Kinek a büne, vétké, hibája ez, nem tudni. De a vidéki ember még mindig ötven év előtti világában él s éppen hogy csak használja a kultura betolakodott szerszámaival. Van kivétel. Ez természetesen. Van, aki itt is versenyt fut a város lakóival, sőt talán jól el is hagyja a versenyben. De a többség valami ájult benutságban él. Még mindig „bejön a vásárosba vásárolni”, még mindig esemény számára, ha városban szombat este moziba „szórakozt”.

Este tizkor fekszem, mert a villanyt korán oltják. A szállodai ágy nedves, hideg. Dermedten küdös köröttem az egész világ. Az ablakot kinyitom, de semerre hang, vagy mozgás. A lámpák, zsintha csak sárga körték lennének becsavarva, nem adnak semmi fényt. Becsukom az ablakot. Semmi nesz, csak a csend örült larmája zakatol. Elbucszom mindenkitől és úgy érzem, hogy nem ébred fel itt körülöttem semmi soha többet és engem is úgy találunk majd reggel az ágyamban — halva.

SZÁMOK A NAGY MINDENSÉGBŐL

Milyen törpék, porszemek, semmik is vagyunk mi, búske emberek! Rekordjaink, az órák 200—300 kilométeres bámult gyorsaságok, mily elvessző csékélységek a nagy mindenség számai mellett. A csillagászati katalógusokban megtalálható a Groombridge csillag. Körülbelül tizenhatbilio kilométernyi távolságban van tőlünk és másodpercenként 400 kilométernyi gyorsasággal száguld a világűrben. Ezzel a gyorsasággal két perc alatt megkerülhetné a földet. A földtől a naphoz öt nap alatt tudna eljutni. De ha ez a csillag most egész csillagrendszerünk középpontjába érkezett volna, akkor mégis csak egy millió év múlva jutna el a csillagrendszer határához.

Férliak, — kik tetteik következményeivel tisztában vannak — csakis ezt használják:

Erdély írói, fel a legnépszerűbb dobogóra!

A B. L. és a Népujság ajándékregegytárának immár tizenegyedik köteté van szedésben. Valóságos kis könyvtár, tarka, színes, akár egy bokréta. S becses nem csupán olvasóink hatalmas táborának, amely kötetről-kötetre élvezt és élvez, hanem az erdélyi magyar irodalom legmagasabb szempontjából is nézve. Mert ez a regénytár képviseli azokat a kétségtelen tehetségeinket, akik amiatt, hogy nem tartoznak egyik célba sem, eddig nem juthattak szóhoz, helyesebben nyilvánosság-hoz.

Akkora nyilvánossághoz viszont, mint aminőt a B. L. és Népujság ajándékregegytára nyújt, a magyar nyelvterület egyetlen más kiadványátalanál sem juthat az író. Lapjaink ugyanis ötvenezres olvasóközönség körébe viszik az ajándékregegytár minden egyes kötetét s általában annak szerzőjét. Esményibb dobogót el sem képzelhet magának az az író, aki nem zárt olvasókörhöz akar beszélni, hanem az irodalomra éhes és azt igazán ér-

tékelő széles, nagy tömegekhez.

Fel hát erre a népszerű, hálás dobogóra, Erdély minden regényírója. Azt óhajtjuk, hogy a B. L. és Népujság ajándékregegytára állandó gyűlekezőhelye legyen a tehetséges romániai magyar regényíróknak s egybeölelő gyűteménye mindama regényeiknek, amelyeket a legkiterjedtebb olvasóközönségnek szánunk, hogy megismertessék magukat, legjobb képességeiket. Emellett ez a dobogó a legszabadabb, a legkötetlenebb, amely egyre sivarabb adottságaink között még rendelkezésre áll. Nem kell protekció, nincsenek kikötéseink sem a regénykéziratok tárgyára, sem megírási módjára vonatkozólag. Csúpan ennyi előfeltételünk van: a regény legyen érdekes s tehetséges ember gondos, művészi írása.

A B. L. és a Népujság nagy olvasótáborra előtti gyűlekezésként ne maradjon ki Erdély egyetlen regényírója sem, aki komolyan fogja fel hivatását s emellett érvényesülni is akar.

„Alfa“-robot bemutatkozik...

A gépmember tökéletes illúzióját nyújtja — Parancsszóra mozog, beszél, válaszai értelmesek — A titok megfajtése

A Times legutóbbi számában érdekesítő módon számol be a lap newyorki tudósítója az „Alfa“-robotról, amelyet — vagy akit — alkotója, Harry May londoni egyetemi tanár a minap bemutatott a newyorki sajtónak. „Alfa“-robot a leg-tökéletesebb önműködő gép és rendkívül szellemesen van megkonstruálva.

Fejétől talpáig acéllemezekbe öltöztetve, kényelmes vaskarosszékben ült Alfa, a mikor ura és parancsolója bevezette hozzá az újságírókat. Mozdulatlanul várta a professzor parancsait. May tanár hirtelen rákiáltott:

— Ébredj!
Erre vörös fényben gyúltak ki a robot kidülledt szeméi s szája megmozdult.

— Kéj fel!
A robot zörögve-csörögve, nyikorogva és a térdek meg a csipőizületek lassu megmozdításával felkelt.

— Emeld fel jobbkezedet!
Alfa kissé faszista-módra üdvözölte az elfogódott vendégeket. Aztán a kapott parancsokhoz képest mozgatta kezét, leengedte, majd a másikat lendítette meg, fejét mozgatta, hatalmas száját nyitogatta, aztán újból leült.

— Hány éves vagy?
Öblös hang felelt a robot belsejéből, hamisítatlan londoni dialektusban:

— Tizennégy éves.
— Mennyi a testsúlyod? — kérdezte — Egy tonna — felelte Alfa.

S a kérdések tucatjára záporoztak, de a robot mindig helyes feleletet adott.

— Mire van étvágyad?
A felelet meglehetősen terjedelmes volt. Alfa végül pisztolyt kapott a kezébe és parancsszóra szabályszerűen célzott és lenyomta a ravaszt.

May tanár az újságírók kérésére nem

tett töltényt a pisztolyba...

Az újságírók aztán maguk is meggyőződhetek a robot „szellemi” képességeiről. Kérdéseket intéztek hozzá, de a kérdéseket pontosan úgy kellett feltenniük, ahogy May tanár tette.

— És itt a titok nyitja.
Alfa természetesen nem érti az emberi beszédet, de válaszol a kérdésekre, aszerint, ahogy az egyes szótágak között változik a hang-köz. Mert robot belsejében egy rádióhoz hasonlós berendezés van.

Ez egy katódos oscillográfból és mintegy harminc fonografikus „vasszenger”-ből áll, amelyekre a válaszokat már felvették. A bizonyos hangjelzéssel kiejtett kérdésre az oscillográf a hangenergiát villamos impulzussá változtatja — akár csak a telefonban — és ez az impulzus megindítja a megfelelő fonografikus hengert. Így Alfa például arra a kérdésre, hogy „Hány napja van a hétnek?” azt feleli, hogy „Hét” de a már arra a kérdésre, hogy „Ugyan hány nappal áll a hét?” nem reagál, nem tud felelni.

A henger csak az első kérdésre jön mozgásba...

May professzor végül beszámolt az újságíróknak a modern gölem egész élet-történetéről. Elmondotta, hogy kezdetben — „gyermekkorában” — sok baj volt vele. Egyizben parancsszó nélkül süttötte el a pisztolyt, máskor pedig ugyancsak ura parancsa nélkül egyszerre csak motollázni kezdett kezével, lábával, úgyhogy May egyik asszisztensét súlyosan meg is sebesítette.

De most már kinőtt a gyermekcipőkből és komoly, megfontolt uriember-számba vehető.

Méliusz N. József:

Irodalmi jegyzetek

Amerikai magyar irodalom
Amerikai magyar irodalom alatt a jó erdélyi olvasó egy nevet ért: Reményi Józsefet, aki valamelyik amerikai egyetem tanszékéről bombázza kulturájával és kézírataival az irodalmi, kizárólag irodalmi magyar folyóiratokat, sőt regényeket és versesköteteket is jelentet meg kisebb-nagyobb sikerrel.

Azonban nem ez az amerikai magyar irodalom. Az amerikai magyar irodalmat szösz szerint kell értenünk: van és él ott néhány Magyarországból, Erdélyből, Szlovénziából elszármazott ember, a kik magyar folyóiratot adnak ki és folyóiratukban az amerikai magyar tömegek magyar nyelvi kulturájáért és társadalmi tudatosságáért harcolnak. Lapjuk a „Kulturharc”, amely január elsejével immár ötödik évfolyamába lép.

A „Kulturharc” hasábjain amerikai magyar dolgozó-írók verseivel, prózái íásaival, műfordításaival, cikkeivel találkozunk. Ez az irodalmi termelés természetesen magán viseli a magyartól való távolság minden jelét és a magyar nyelv „amerikanizálódása” ki-

zárólag romlásban nyilvánul. Azonban nem a termelés minősége az, ami az amerikai magyarok munkáját irodalomná szentesíti, hanem az az ordító szükséglet, amely ezeket az írásokat napvilágra kényszeríti, amerikai magyar dolgozók irodalom utáni szükséglete. Mert bárhogyan is, de elvitathatatlan tény, hogy ezeknek a futószalag és az íróasztal mellől fáradtan hazatérő magyaroknak munkája az az egyetlen manna, amely az amerikai magyar dolgozók irodalmi szomját, nyelvi éhségét és világnézeti szükségletét táplálja.

Valamikor Vlassics Gyula könyvtárat küldött az amerikai magyaroknak. De azok ma már nincsenek. Vagy ami belőlük megmaradt, az az amerikai magyar egyházak padlásain porlad. Ma már ki sem törődik velük. De ha ezt a kulturális ajándékkönyvtárakkal oltani megkísérelnék, vajjon tudnának-e ezek a könyvtárak olyat adni, hogy ezt a legmélyebb szomjúságot, a társadalmi igazság utáni szomjúságot oltani tudnák? Bizonyosan nem.

Csupán a szabad magyar lelkiismeret

Sorozatunk újabb reflexsuper típusa
a 3.2 csőves

ORION 303-as.

ORION 303

KAPHATÓ MINDEN ORION RÁDIÓKERESKEDESBŐL

néhány tollforgató harcosa kereste fel önszántából az amerikai magyarok „Kulturharc”-át. Felsorolhatjuk őket: Reményik Zsigmond, Gelléri Andor Endre, Kahána Mózes, Toth István, József Attila, Szilágyi András, Hidas Antal és egy-két erdélyi író, hogy a newyorki magyarok kulturharcában a földgömb egyetemes magyarságát összefogják. Az amerikai magyarok munkáját üdvözölnünk kell innen Erdélyből, ahol ez a kulturharc hiányzik.

Amerikai magyar verses antológia

A „Kulturharc” kiadásában megjelent az amerikai magyar költők antológiája „Amerikai magyar munkásköltők versgyűjteménye” címen. A csinosan kiállított, százoldalas könyvben a következő nevek szerepelnek: Berzi Ferenc, Egri Lajos, Fekete Béla, Illés Ágota, Kálnay Ferenc, Kuhn László, Laswen János, Moór Péter, Nagy Jenő, Olexo Endre, Somló Lipót és Winberg Vilmos.

Ennek a meghatározó magyar kulturdokumentumnak az ismertetésére még visszatérünk.

Szindarab a Reichstag égéséről

A newyorki Belasco Theatreban a közelmúltban Elmer Rice amerikai drámaíró darabját mutatták be, amely a németországi „náci-forradalommal” foglalkozik szatirikus formában. A darab címe: „Judgement Day”, magyarul: „Az utolsó ítélet”. A legnagyobb jelenetek a nagy német gyűjtogatási per törvényszéki tárgyalásából valók.

Newyork kritikusa a darabról úgy beszélnek, mint a szezon legkimagaslóbb színházi eseményéről. Ennek ellenére nem valószínű, hogy ez a darab, amely a fasiszta németországot teregeti ki a Belasco-színház deszkáin, a magyar színpadokon is színrekerüljön.

Meghalt Joachim Ringelnatz

Berlinben 51 éves korában meghalt Joachim Ringelnatz, a német kabaréköltészet egyik legkimagaslóbb alakja. Ringelnatz, aki hajóinasból, csavargóból, alkalmi üzletemberből lett költő, a háború előtti német kabarék kedvenc figurája volt, aki nemcsak az északnémet kikötők penétránsan romantikus poézisét vitte a rivaldák elé, hanem cinizmusával sosem mulasztotta el a jó német polgár pellengérré állítását sem. Ringelnatz a nagyváros költője volt, aki a nagyváros mélységeit megjárta és azok fájdalmait nem egyszer rendkívüli művészi verseiben kifejezésre is juttatta. Szókratész művészetének megfelelően zsonglőr módjára kezelte a verset. A háború utáni évtizedben a német könnyűmuza tulhaladt rajta, aktuálisabb, realisabb tartalmi megnyilatkozásokat keresett és talált is. Mig Ringelnatz idejében a kabaréköltéssel csak mini könnyű ijesztő pisztollyal hadakoztak a Csetlin a közönség előtt, addig a háború utáni a heinei kartácsig tértek vissza és Erich Mühsamban, Bert Brechtben, de főleg Erich Kästnerben mulhattak lan irodalmi értéket termeltek ki.

Ringelnatz nem emigrált. Nem volt szükses rá. De babérokat sem aratott a Harmadik Birodalomban, hanem egészen egyszerűen — éhenhalt.

A kéz a természetes névjegyed!

Irta: Várady Ilus, a Bécsi Kozmetikai Egyesület elnöknője
(Wien, I., Kärntnerstrasse 21.)

Istenem, annyi minden szükséges ahhoz, hogy különösen egy nő külső megjelenése, szépsége, minden tekintetben kifogástalan legyen, hogy igazat kell adni Nietzschének, aki azt állította, hogy a szépség főleg mindenekelőtt igen küzdelmes és lassu, kitartó munka eredménye. Ennek az állandó, szigorú önápolási munkának egy jó részét a kézre, az ember élő névjegyére kell mindenkinek fordítania.

A kéz az, amely legelőbb veszi fel a személyes érintkezés fonalát: kezét nyújtja először a nő, a neki szimpatikus férfinak s ennek jeleképpen már első találkozásnál egy gondolatlan hosszabb-hosszabb annyi ujjai között, vagy nem találja tulhossznak a szokottnál hosszabb és forróbb kézcsókot, sőt ennek öntudatos vagy öntudatlan jeleképpen nem törli le azonnal a csók nedves nyomát, félve valamelyes betegség csírától. Ennek a kéznek mindenképpen reprezentálnia kell egy formában, jólápoltságában, mint tartásában a tulajdonosját.

Amint valaki a kezét nyújtja nekünk, amint első tekintetünk ráesik a kezére és amiként a keze bőrén keresztül átömlik belénk egyéniségének varázsa, ha meg se nézzük az arcát, hanem szemünnel behunyva tartjuk, kialakul bennünk bizonyos képe az illetőnek, kialakul róla első véleményünk, amely rendesen nem is szokott csalni.

Különös fegyver adatott a kézben minden nőnek, főleg a férfiakkal való vonatkozásban. Semmi sem tudja annyira lekötni a férfi bámulatát és hódolatát, mint a szép kéz és a szép láb. Van egy orvosprofesszor ismerősöm, aki egyike nemcsak Bécs, hanem a világ legkiválóbb nőorvosainak s ennek csodálatosan gazdag gyűjteménye van női kezekből porcellánban, viaszban, bronzban, üvegben; fából és műalkotásokban. Csak azokat gyűjti, amelyekben gyönyörködni tud a nemesen formált kezek gyönyörű vonalaiban.

Rég ismert dolog, hogy finomabb lelkületű férfi csakis formás kezű nő iránt képes komoly hajlamot érezni. S tény, hogy a kezek, az ujjak szép formái, szép finom és nemes lelkületre is mutatnak. Durva, aljas gondolkozású férfiakat és nőket már a kezükről is meg lehet ismerni és érezni. Az arcával, meg a szemével az ember, különösen a nő, fényesen tud komédiázni, a kéz ellenben mindig elárulja az igazságot. Tessék egyszer megfigyelni valamilyen törvényszerű tárgyaláson a szereplők kezejüket. A hüvelyk ujj merészen és szemtelenül mer olykor tagadni s közben bátran, szinte kihívóan néz a bíró szemébe is, de kezeifejének megrándulása, ujjai görcsös vonaglása, reszketése, s közben olykor az ujjak és körömök egymásba nyomódása, szinte felsebző kinézetű mutatja, hogy a vallomást tevő lelkében minő nagy viharok dühnek.

A nők és férfiak egy része a kéz csúnya formáit és ápolatlanságát, olykor piszkosságát úgy leplezi el, hogy egyszerűen kesztyűt húz rá. Ezért, ha valaki, különösen társaságban, nem húzza le kesztyűt, ez sohasem az előkelőség jele, hanem hogy az illető nem meri megmutatni a kezét. A beburkolás és rejtettség okát tekintve nemcsak testi, külső, hanem belső lelki piszkos is lehet. Például a szélhámosok sohasem húzzák le a kesztyűt. De a tulzott kesztyű-viselet jellemző a parvenü-embereket is. Az áluraságnak is alapos ismertető jele az állandó kesztyű viselés.

A jól ápolat és szép kezére büszke nő minden alkalmat felhasznál, hogy kezét épp olyan szabályosan mutassa, tehát fátyol nélkül, akár csak az arcát.

A szép kéznek mindenekelőtt egészséges bőrének kell lennie. Ma már a felületes, alabástromszinű fehér bőr nem divat. A minél több szabad levegőn való tartózkodás, a sport megbarnítja a kezeket. Ugyszintén a modern női kézből nem párnásan lágy többé, hanem inkább finom, ruganyos, izmolt edzett s az ujjak is inkább csontosak, hosszukak, mint zsírrétegektől körülvontan kerekdedek. A modern nő a körmeit, főleg, ha keze formája természetből fogva kerekded és kicsi, igen hosszúra engedi nőni, hogy ezáltal a hosszúság, nemes kéz illuzióját keltsen fel a nézőben. A körömök ápolásáról most nem akarunk beszélni. Ez minden időben, különösen a keleti népeknél, a leg gondosabb volt.

A franciáknál a hosszúra megnövesztett körömöknek más értelme is volt. Ez jelezte a kasztot, amelynek megadatott, hogy ne a saját kezemunkájából, hanem a mások veritékéből éljen. A dolgozó ember munkáskéze sohasem tűrte a hosszúra növesztett körömök, ahogyan ma sem tűri meg a nőknél sem, annál kevésbé a férfiaknál. A hosszúra megnövesztett körömök mindig olyan embereket jeleznek, akik a munka alól valahogyan ki akarnak bujni. Régebben ehhez törvényes privilégiumok voltak. Ma ezt a privilégiumot úgy szerzik meg, hogy az illetők a törvényeken kívül helyezik magukat s főleg a világvárosokban a földfeletti felső tízezer, vagy a földalatti alsó tízezer magukat minden rendszeres munkából kikapcsoló társadalomhoz tartoznak. Érdekes, hogy a nem rendes nők és az ezek által kitarított férfiak sokkal nagyobb gondot fordítanak a kéz és a körömök ápolására, mint testük egyéb részeinek a tisztántartására.

Nagy ellensége főleg a női kéznek a vörösség, amelynek oka valami kis bőrgyulladásban, idegességben, avagy fagyásban, tehát vérkeringési zavarokban keresendő. A kéz ugyanis végtag, a melybe a vér finom hajszálereken folyik a szívbe. De mennyivel könnyebb a vér folyása a szívtől a végtagokba, annyival nehezebb a visszafolyása újból a szívbe. A fagyás kitágítja a véreket a kézen, a kitágult erekben meggyűlik a vér s valósággal megállni látszik, nem akar visszafolyni. Az egyre jobban meg-

gyűlő vér vörössé teszi a kezét, sőt ha kellő időben nem nyer kikezelést ez az állapot, akkor egészen lilás színt vesz fel. Amíg a gyulladást okozta átmeneti vörösséget bármilyen száraz krémekkel ki tudjuk kezelni, addig az ilyen fagyás okozta vörösségeknél, hogy elérjük a véreket újból összehúzódnak, ami által a vér vissza fog tölteni a szívhez, első sorban alkoholos fürdőket kell alkalmaznunk, azután ichtolos, taninos, salicylos kenőcsöket, alaunos, ecetsavas borogatásokat és váltó-meg lábfürdőket.

A kéz és az ujjak csunya formáit masszázssal tudjuk megjavítani. Természetesen a legfontosabb kéz-ápolási szabály: a pedáns tisztántartás. A nem egészen egészséges bőri kezeknél használhatunk szintén ichtolos, kénes szappanokat, továbbá zsíros kenőcsöket, olajokat. Igen kitűnő kéz-ápoló tudvalegőleg a glicerín, de csak nedves kézre szabad ráönteni, különben igen sok vizet von el a bőrtől. Használhatunk kéz-ápoláshoz különféle korpákat, továbbá fővényt is.

Ha érzékeny a kezünk bőre, állandóan védenünk kell, de nem glacié, vagy selem kesztyű által, amelyekben még hamarabb lefagynak az ujjaink, mintha szabadon hagynánk, hanem inkább kötött anyagból előállított, nem tulságosan szoros kesztyűkkel. Éjjelre a vöröses bőri kezeket állandóan krémezzük, de az ilyen kézre csakis cernakesztyűt szabad felhuzni s nem esetleg bőrkesztyűt, amely a bőr-lélegzést megakadályozza.

Kozmetikai üzenetek

Aki még teheti. Redőket, ráncokat lehet operálni, de e műtétnek hatása alig terjed hosszabb időre, mint egy év. Ugyanígyen hatást érhet el rendszeres kozmetikai kezeléssel is. Második kérdés nem értjük. Tessék világosabban kifejezve megismételni.

Csángó ivadék. Amíg az arc bőr szárazságot gyakran egy pár kezeléssel már meg lehet szüntetni, (elégséges az arc bőr néhányzori bedörzsölése éjszakára zsíros krémmel), addig az arc bőrszárság megszüntetése sokkal nagyobb türelmet igényel és jóval hosszabb kezelést.

Egyébként a címére küldött levélben egész csomó házi gyógymódot ajánlottunk. Ha még valamit tudni akar, csak tessék levéllel újra hozzánk fordulni.

Primás felesége, Cigónia. Hirtelen hajöszülését illetőleg azt tanácsoljuk, küldjön be hajából egy tincset megvizsgálás végett. Tessék azt is közölni velünk, hogy az utóbbi időben nem ment-e keresztül valami nagyobb betegségben, vagy nem volt-e valami különös nagy bánata?

V. Katinka. Tessék bőrét naponként gőzölni kamillatea-kivonattal.

ÁBEL AMERIKÁBAN

57

REGENY
Irta: TAMASI ARON

Kivettem hát azt a bizonyos ujság-tudósító bizonyítványt, magam elé tartottam és örök ítéletképpen leköttem. Azután összetéptem apróra és a sarokba dobtam. Utána odaálltam a kicsi tükrök elé, amely fehér rámban a falon lógott és belenéztem. Azelőtt egy perccel még attól sem riadtam gondolatban vissza, hogy magamot is szembeköpjem, de most olyan szomorú volt a két szemem és olyan nagy s igaz vágyakozással ígerte az igaz és emberhez méltó jövődöt, hogy megkegyelmeztem magamnak. Utána az első cselekedetem az volt, hogy az ajtót kizártam, hogy akár Fenyő ur, akár Fuksz ur békéjében és én szeliden és készségesen akarmelyiknek elejibe álljak. Aztán levettem a kabátomat, az ingem két ujját feltűrtem és hozzáfogtam, hogy a kicsi fürdőszobát szépen tisztogassam és rendbeszedjem.

Már egy félórja is lehetett annak, hogy munkához láttam, amikor Fenyő ur visszajött hozzám. Nem tudom, hogy milyen szándék vezérelte, de amikor meglátta a tisztaság és a rend vágyakozását, amellyel világra akart ebben a kicsi szobában jönni, akkor bünbánóan így szólt:

— Ábel fiam, az előbb elfelejtettem valamit megmondani.

— Mit?

— Azt, hogy néha rámjön az idegesség.

— Gyógyítani kéne — mondtam.

Fenyő ur a jobb tenyerit az arcjára fektette s úgy nézett maga elé. Majd néhány puha bólintást végzett a fejével és azt mondta, hogy bizony jó volna gyógyítani, mert az idegessége folytán sok kárt tesz magának. Meg is próbált már sok mindent, hogy a bajától megszabaduljon, de hiába költötte a pénzt, mert az idegessége megmaradt.

— A hideg vizet próbálta-e? — kérdeztem.

— Hogyne, hideg fürdőkkel is éltem.

— De azt próbálta-e, hogy amikor rájár a hideg vizet, akkor mingyárt hideg vizet erresszen a fejére?

Egyszerre felcsillant a szeme és így szólt:

— Maga mond valamit!

Rögtön odament a kádhoz, a fejét a csap alá tartotta és ráeresztette a vizet. Olyan lett egyszeriben a szakállas feje, mint egy nagy kerek moha összel, a legnagyobb zápor idején. Két-három percig is csorgatta rá a vizet, aztán ugrálva törölgetni kezdte és mindegyre azt mondta:

— Jaj, be jó volt! Jaj, be jó volt!

Hirtelen úgy megpenderedett, hogy még Blankát is féltetni lehetett volna tőle. Különösen akkor, amikor elküldött cigarettáért s ő egyedül maradt a fürdőszobában. Megmagyarázta, hogy melyik a legközelebbi bolt és szigorúan meghagyta, hogy csak őt darabot vegyek, most és a jövőben in mindig, pontosan ötöt, „Camel” nevűt. Amikor visszajötttem az öt darab cigarettával, odavezetett egy asztalkához, amelyen két kicsi rudacsának a tetején, hidszerűen keresztülfektetve, rézből való hosszukás lap fektet s azon a lapon öt lik. Az öt likba beleállította az öt cigarettát és gyönyörködve nézte, mint valami öt kicsike fehér katonát. Aztán nagy élvezettel kivette az egyiket, rágyújtott s hozzám így szólt:

— Aztán ebben az öt lyukban mindig állania kell egy-egy cigarettának!

Nagyon elcsodálkoztam, hogy ez miképpen lehetséges, ha egyszerre csak ötöt lehet hozni, ő pedig vellegeti ki az egyiket a másik után. Ahogy itt álltam

Antinevralgic

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, migrén idegzsákák, stb., ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják. Minden dobozban az orvos felzésével ellátott 2 kapszula (ostya-ban) van.

Kapható
gyógyszertárakban és drogériákban

Százados özvegye. Csipesszel tessék annyira kúszni a szemöldökhaját, hogy csak egy finom fekete görbület maradjon jobbról is, balról is. Ezáltal egész arca sokkal finomabb, nemesebb lesz. Szemének szurós tekintete is megszűnik.

Rózsika, Beszterce. Abszolút hajnövesztő szer nem létezik, mint ahogy lehetetlenség kéz-, vagy láb- és arcnövesztő szereket előállítani. Ellenben az egészséges haj az pompásan és gyorsan szokott nőni. Tessék tehát arra törekedni, hogy a hajnövesztést megakadályozó jelenlegi betegsége a hajmagyának megszűnjék. Kérünk bővebb leírást, így talán rájövünk mi erre és akkor megírjuk, hogy mit kell csinálnia.

Barna árvácska. Az olajpakolást úgy csinálja, hogy a meleg olajba beleáztat egy jó darab vattát, s a vattát ráteszi a beteg helyre. A vatta fölé billirothtat tisztot tesz és előlé meleg kendőt. Rájhagyja egy jó darab ideig, ha lehet, egész éjszaka.

Egyetemi hallgató. Kolozsvár. A Bécsi Kozmetikai Iskolában a legközelebbi kurzus január 3-án kezdődik. A képzés ezidőszert a legközelebbi és a legmodernebb. Ma egy alapos modern készségű kozmetikus nőnek több jövője van, mint egy orvosnőnek. Egy orvosnő, amíg megélhet a páciensurájából, megöszül. Viszont egy kozmetikusnő alig pár havi kiképzés után már abban a helyzetben van, hogy megnyithatja az intézetet és ha a tudása megfelelő s emellett ért a reklámsínáláshoz és van benne üzleti szellem is, (melyik erdélyi lányban nincsen?), akkor hamarosan azt a boldog időt éri el, hogy nemcsak a saját fenntartásáról tud gondoskodni, és hogy nemcsak irigylet, önálló nő, hanem még hozzátartozóit is tudja támogatni. Ha részletes prospektust akar írjon a Direktion der Wiener Kosmetischschule Wien I. Kärntnerstrasse 21 címre.

ránchasedett homlokkal, egyszer az átkos cigarettá tartóra pillantva s máskor Fenyő urra, a nagyorru Fuksz ismét belehuhogott a csendbe, mint a bagoly:

— Blöd!

Azzal felállott az asztaltól, odalépett és a réztartón megnyomott egy gombot. Abban a pillanatban, valahonnét alólól, egy új cigarettá ugrott a hiányzó helyi-re. Amint ez megtörtént, szó nélkül és rögtön bementem a fürdőszobába s egyenesen a csap alá tartottam a fejemet. Fenyő ur nagy élvezetében mingyárt utánam jött.

— Hát maga mit csinál? — kérdezte csodálkozva.

— Az előbb elfelejtettem megmondani, hogy néha rámjön az idegesség — válaszoltam a zápor alól.

Az öreg nagyon jót nevetett ezen és magamra hagyott. Én megtörölköztem és folytatni kezdtem a tisztogató munkát. Közben azon gondolkodtam, hogy valamilyen Fuksz urnak válaszolnom kéne. Hamarjában nem tudtam olyan dolgot kitalálni, amely méltó lehetett volna s máskorra hagytam. Az idő is nagyon elfutott már, mert eljött a hat óra. Fenyő ur megmutatta, hogy az ajtót és a redőt miképpen kell bezárnom, amikor eltávozom s a két kulcsot is ideadta. Aztán ők elmentek s én hétig szépen kisvörögtem.

Amikor este hazavertődtem, Gáspár bácsiék nagyon megörvendettek és nem győzték eleget kérdezni, hogy a szíriai nem ártott-e nekem. Egyenes választ nem adtam, csak épségben és jókedvűen nevettem. Az volt a céloim ugyanis, hogy először Gáspár bácsival külön fogom megbeszélni a történeteket. Mihelyt úgy hozta az alkalom, intettem is neki, hogy jöjjön a belső szobába. Bőjtött s ott mindent elmondtam neki, ahogy történt: a szíriaitól való elszaladásomat és a Fenyő Bankházat egyaránt. Gáspár bácsi nagyon meglepte változatos elbeszélésem, de amikor azt is kijelentettem előtte, hogy Teréz néni előtt is fel akarok földni mindent, akkor még jobban meglepődött.

A fénysugár megállítja a vonatot...

München, december 1.

Tehát hajlandó velünk tartani a próbatúrára? — kérde lekötelező szívélyességgel M. főmérnök. — Igen? Akkor bízunk benne, hogy talán előre a mozdonyhoz.

A megszokott pályaudvari kép: utasok, hordárok, sürgés-forgás a nagy Pullmanok előtt. Előkelő étkező és hálókocsi. Látni az ablakokon át a hófehér ágyhuzatot. Ennek a kocsinak az utasai talán nem aludnának oly nyugodtan, ha tudnák, hogy ember helyett egy villamos műszer vigyáz majd az életükre. Második osztály... harmadik osztály... csomagkocsi... tender... no végre, itt vagyunk a mozdonynál. Bizalomkeltő, derék, kuphasu vasszörnyeteg.

— Ez az egész dolog veleje — mutat a főmérnök az utközők mögé erősített nagyobbacska fémszekerényre. Ebben van a villamos szem, amely a tilos jelet figyeli. Egy fotocella. A rádiótól, a távolbalástól kértük kölcsön és itt is egyszerűen bevált. Egy apró villamoslámpát is tartalmaz a szekrény, amely — méltóztatik látni? — finom fénykérőt lövel mélyre a fénysugárba. Tegyük mármint fel, hogy közeledik a pirosat mutató karosjelző és én nem veszem észre. A szemaforra tükrök van szerelve, amely tilos jelzőkor olyan helyzetet foglal el, hogy a felfelé vetődő fénysugár visszaveri és pedig pontosan a fotocellára. Az abban a pillanatban bekapcsol egy elektromágnezt, amely áttétel után elzárja a gőzt és meghúzza a fékeket. Ez az egész, egyszerű, nemde? Tessék? Ha szabadot jelez a kar? Akkor természetesen semmi sem történik, mert a tükrök olyan helyzetben áll, hogy a visszaverődő fénysugár nem jut a fotocellára. Azt is meg lehet oldani, hogy a szerkezet csak bizonyos menetsebesség-nél lépjen működésbe. Esetleg úgy, hogy az első jelzőnél csak egy figyelmeztető piros lámpa gyullad ki a mozdonyvezető előtt levő szemafor táblán, csak ha ennek nincsen foganatja, váltja ki a második szemafor tükrök a fékező hatást. Itt is ezt a rendszert alkalmazzuk. Tessék? Nappal? Oh igen, nappal is használható, a napfény nem zavarja a készüléket, arról különleges berendezéssel gondoskodunk. Időjárás? Eső? A rázkódások? Ilyen zavaró tényezőket kiküszöböltünk, legalább is nagyrészt és az újítás remélhetőleg nem sokára megkezdheti dialutját mindenütt, ahol sinek léteznek. Az órájára pillant. Tíz óra ötvenöt. Also bitte Platz zu nehmen, mutat mosolygva a mozdonyra... öt perc múlva... parancsol?

Vágtat a gyors, már hatvan körül jár a sebességmérő mutatója. Sorra libbennek elénk a karosjelzők tüzszelei, zöld valamennyi, szabad az út. Rajtuk és a főmérnökön kívül rendes mozdonyvezető személyzet is utazik velünk, de most a főmérnök kezeli a gépet. A zűrzavaros váltódübbörgést már a nyílt pálya egyenletes, dallamos kattogás váltotta fel. Hatvanöt... hetven... egyszerű érzés így nyargalni, ezzel a géptáttalossal, akadály és korlát nélkül a végtelenbe nyúló sínek... nyolcvanöt... mi ez? A távolban messze piros tűzpont, Figyelmeztetjük a főmérnököt. Ez csak elmosolyodik és — leveszi kezét a szabályozóról. Karba fonja. Most vezet nélküli száguldunk! Arcunk alighanem visszatükrözi megdöbbenésünket, mert a mérnökkel együtt a mozdonyvezető meg a fűtő is mosolyog. A robajló kattogás fenyegetően ismétlődő szavakká formálódik fülünkben: piros, tilos... piros — tilos. Az isten szerelméért főmérnök ur... und wenn dennoch ein Unglück... piros — tilos... piros — tilos. A mutató már a százassal kacérkodik.

Elsuhanunk a pirosszemű szemafor mellett. Biborszínű fénypont lobban ki a szemafor fényfalon, mint egy bűvös szentjánosbogár. Itt a figyelmeztető jel. Persze nem történik semmi, hármójuk közül egyik sem nyúl a fogantyúhoz. De íme, már közeleg a második szemafor lángszeme! Most odaérünk... és a következő pillanatban szinte előrebukunk a műszerfalnak, olyan hevesen fékez és lassít a vonat. Magától. Döngve, nyikorogva csapódnak egymáshoz az utközők, sziszeg a gőz, a sebességmérő mutatója hirtelen visszaperdül — hatvanra... negyvenre... aztán már tizenötön táncol... s pillanatok múlva pöfölkelve áll a vaskolosszus. — Előttünk a második vonat. A fénysugár megállítja a vonatot.

Ruhafiataltítás otthon

Igen fontos a jó öltözködéshez, hogy az apró kellékek, amik a ruhára kerülnek, frissek, újszerűek, izlésesek legyenek. — Igyekezünk arra, hogy azok a ruhák, amelyek még viselhetők a múlt évről, új dizitést kapjanak. Így legtöbbször el-érjük, hogy az egész ruha szinte újjászül-letik. Legtöbbször persze nem akarnak a régi ruhára sokat költeni, nem érde-kes — mondják. Pedig egy kis áldozattal elérhetjük, hogy az a ruha, amelyet fel-venni már sehogy sem izlett, újra ked-veny darabja legyen a ruhátárunknak. Törjük egy kicsit a fejünket, hogy maga a dizit is lehetőleg otthonról kikerüljön. Sokszor elég, ha az elkészítési mód — például egy gallér felvarrása, egy kis csipke elhelyezése, egy szalagszokor a ruhán, — friss és idej és mégis új és divatos lesz tőle az egész ruha!

Most, amikor megint nagy divat a sál és a sapka, az efféle holmit kitűnően elkészíthetjük ma magunk is. Az ilyes-mire jó a gyapjufonal s a horgolás mun-kája kitelik hazulról, ha pedig valaki kissé többet is áldozhat erre a felfrissíté-sre, akkor a régi szövetruhájára se fog senki ráismerni, ha velursifon-sálat tesz a nyakába s ugyanaból az anyagból egy kis sapkát is csináltat.

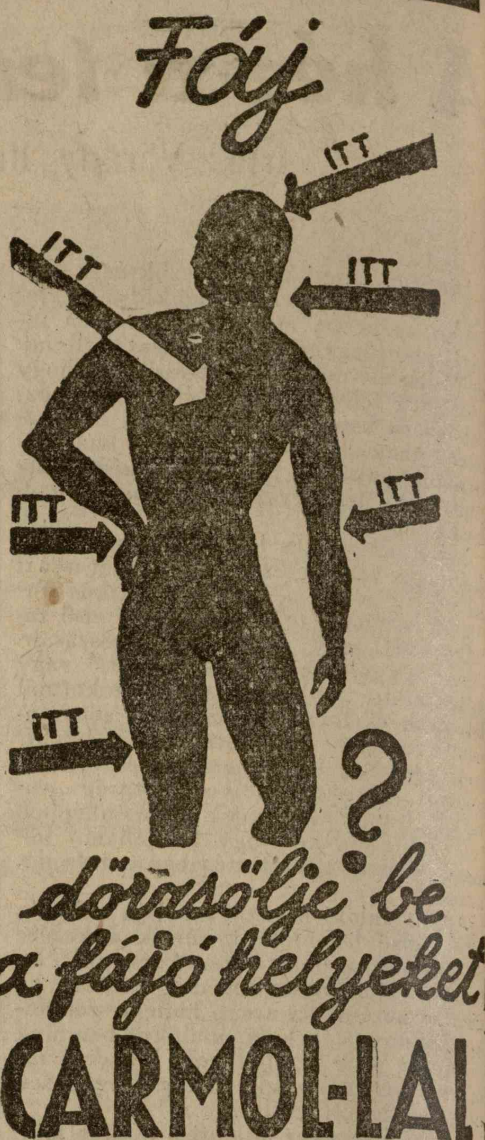
Szintén elkészíthető otthon, divatos és kitűnően alkalmazható akár régi, akár új ruha díszítésére a himzés. Már egy régebbi cikkemben ajánlottam ilyenféle célokra a magyaros himzéseket készen is vásárol-hatjuk és otthon is készíthetjük mi ma-gunk. A fekete szövetruha az idén — miután a zöld megint divatos — zöld himzéssel, vagy a barna szövetruha ugyancsak zöld himzéssel egyszerre gyö-nyörű lesz. Az ilyen ruhát könnyen meg-

varrhatjuk otthon, hisz ugyanis egészen egyszerűnek kell lennie, elég dísz rajta a szép himzés.

Nagyon ügyes megoldás a frissítésre (vagy akár új ruhára magára is) az, hogy a ruha ujja ne legyen egyszínű, hanem például a kis puffos ujj készüljön három keresztbe vett csikból, s mindegyik csik más és más színű legyen, vagy esetleg két szín váltogatva. Az ilyen színes anyag rendszerint kikerül otthonról s nem okoz külön kiadást.

A selyemruha díszítésére, frissítésére nagyon alkalmas és divatos a csipke és az organdi. Tessék csak megfigyelni, milyen ügyesen elhelyezhető a csipke s mennyire emeli rögtön a ruha szépségét. Nagyobb ruhákra a lőszörcsipkék is alkalmazzák. vagy a méteres lőszörtűll anyagot. Az organdi szintén legalább olyan divatos ezen a télen, mint a nyáron volt. A nyári ruháról leszedhetjük az organdi-galléro-kat s átszabhatjuk divatos formára s már készen is van egy ruhára a díszünk, meg-int csak otthonról, külön pénzkiadás nélkül.

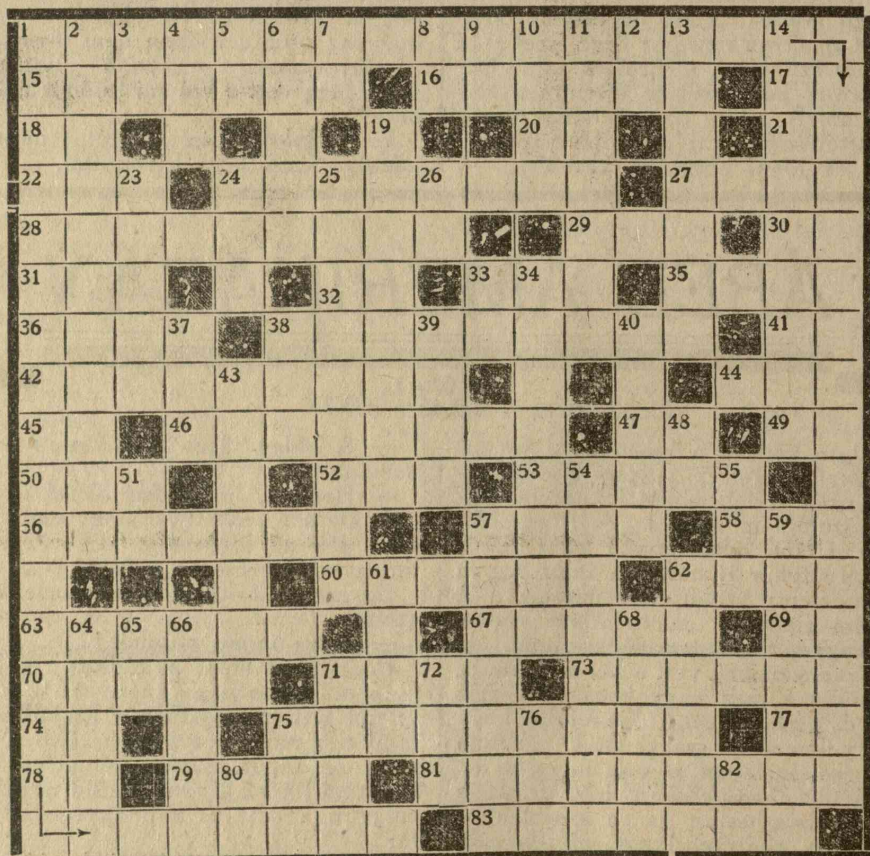
Zserzséből, trikóanyagból vagy saját kezű horgolásból összeállíthatjuk otthon a következő igen ügyes és nagyon hasz-nos garnitúrát. Készítsünk egy kis áll-kendő forma mellényrészt, olyanképpen, hogy csak az elejét csináljuk meg s ezt egy alacsony kis nyakkal magunkra erősítjük. Ezt a mellényrészt apró gom-bokkal díszíthetjük. Legfontosabb, hogy az anyag — vagy ha horgoljuk, akkor a szín és a horgolás mintája, — friss és ötletes legyen. Természetesen sapkára is szükségünk van ugyanaból az anyagból, amiből az állkendőnk készült, s egy pár kesztyűre.

SZELLEMI TORNA

Keresztrejtvény

Megfejtésül beküldendő: Vízszintes: 1., 28., 42. és függőleges: 1., 25., 34.

Vízszintes: 1. Világhírű magyar drámai költemény híres mondása. 15. Meg nem gondolt írás. 16. Préda — latinul. 17. Ami a vadbán és vadban közös. 18. Mutatószó. 20. Abe része. 21. Indulatsz. 22. Vissza: unalmas — idegesen. 24. Né-mely kályha. 27. Vissza: lángholn. 28. Gu-mikabát. 29. Erősség. 30. U. i. — latinul. 31. Vissza: spanyol cím. 32. Akna közepe. 33. Török férfinév. 35. Vissza: játékos-kedvű. 36. Sütőben találat. 38. Sokszor ezek vezetnek egy-egy letűnt műveltség nyomára. 41. Szólit. 42. Tud-nak róla. 44. Lak. 45. Légnemű anyag mássalhangzói. 46. Éppen állik belé. 47. Holtképző. 49. Kikötő mássalhangzói. 50. Vissza: az első magyar társadalmi re-gényt írta. 52. Testfedő. 53. Azonos be-tűk. 56. Elme. 57. Műveltségéről neveze-tes kihalt indiánfaj. 58. Lesbenállás ré-sze. 60. Ritkább nőnév. 62. Panta. . . minden folyik. (Herakleitos híres tétele.) 63. Ebhang. 67. Szabály (vagy: ismert dalmű). 69. Hátettő mássalhangzói. 70. Itt sem, ott sem. 71. Viselni — angolul (vagy: Arbeanagramja.) 73. Meghatal-

maz. 74. Sorszám idegen rövidítése. 75. Itt lőtték agyon Miksa mexikói császárt. 77. Vissza: hamis. 78. Igekötő. 79. Zár. 81. Szerteröppen. 83. Zilált közállapotai-ról híres USA-állam.

Függőleges: 1. Szállóigévé vált mon-dás híres Arany-balladából. 2. Mesebeli birodalom, hova János vitéz is eljutott. 3. Igerag. 4. Skandináv nép. 5. Állatla-kás. 6. Vissza: egyes tarok. 7. Régi cs. 8. S. k. latin rövidítése. 9. Ó — németül. 10. Bolygó vöröses fénnel. 11. A szél rosz-szul záró ablakon. 12. Vissza: ellenben. 13. Fehérré tesz a papirost. 14. Ivóesz-köz. 19. Nem benti. 23. Épület része. 24. Igekötő. 25. Cipőanyag. 26. Kettős má-salhangzó. 33. Idegen területmérték. 34. Európa legnagyobb tava (18.000 km²). 37. Vissza: 1848—49. híres lengyel hőse. 38. Csaknem a 24. függőleges. 39. Folyó Bajorországban. 40. A görög abc záróbe-tűje. 43. Ismét — latinosan. 48. Azonos betűk. 51. Nemesi nevek gyakori végző-dése. 54. Koloniális. 55. Vissza: forradás. 57. Cueva de San Ignacio nevű barlang-jában élt Loyola egy évig (fon.) 59. Gyö-

nyörű spanyol város. 61. Azonos betűk. 62. A magyar nyelv. 64. Madár. 65. In-dulatsz. 66. Puccini dalműve. 68. Bátor-ság — népiesen. 71. Illat (pl. bornál). 72. Művészet — latinul. 75. Aki — latinul. 76. Bölcséleti és városrendezési fogalom. 80. M. p. — magyarul. 82. Keletvégrag.

A B. L. november 18-iki számában meg-jelent keresztrejtvény helyes megfejté-s a következő Vízszintes sorok: 1. Bernál-hegyi kutyák. 81. Egyetlen szerelmem. — Függőleges sorok: 1. Bátraké a szerencse. 14. Kegyetlen kegyelem. Helyes megfej-tést küldte be: Bécsy Miklós, Scholtz Pi-roska, Sajovits Rózi, Zsigmond Piroška, Gábor Pálné, Hamar Jenő, Fischer Sán-dor, Herczeg Kálmán, Botos Béla, Sán-dor Gyula, Fodor Erzsébet, Szabó László, Solymos S. Lajos, Zolner Lajos, Ritter Richard, Domokos József, Páll V. Géza, Nádar Sándorné, Strul Nusi, Ritter Alice, Szigethy Péter, Fekete Imre, Kálmán Fe-reuc, M. Rozsnyay Ilona, Rozsnyay Ete-lka, Malczanek Rózi, Dankó László, Bren-ner Ila, Nagy Ari, Dániel Jánosné, Ber-náth Mihály, Kósa Rózsalia, Makkai Kál-mán, ifj. Göllner Béláné, Weisz Mátys, Bányász Gábor, Balogh Miklós, Klein Zoltán, Lokody Balázs, Hervay Zoltán, Götz Kálmán, Kőszeghy Nomi, Bedő Mária, Póchn Marcellné, Büchsen-spanner Emil, Mohacsek József, Kozmáné Palkó Judith, Rajti Leontin, Tarsay Ernő, Ad-ler Józsefné, Derégán Gizella, Weinber-ger Menyhért, Hampel Béla, Fazekas Ist-ván, Roznay Magda, Neumann Miklós, Lutsch Gyula, ifj. Benedek Jánosné, Kar-dos Jenő, Bolyay János, Lénárd Ferenc, Juhász Mihály, Reich Paul, Csóka Gyu-la, Marthy Imre, Szabó Imréné, Székely Irénke, Szolgha Etelka, Gulyás László.

E heti nyerevénykönyveinket sorsolás útján a következők nyerték:

1. Fischer Sándor Brassó.
2. Ritter Richard, Brassó
3. Kőszeghy Nomi, Kolozsvár.

FOGHAZBAN

— Maga dörömbölt annyira? Mit akart?
— Csak a cipőmet akartam kitenni az ajtó elé, de be volt csukva!

★

CSAK ELŐKELŐEN!

Rabló: Pénzt, vagy életet!
Grónó: Forduljon a titkáromhoz!

★

A TECHNIKA ELŐNYE

— De Mari! Hogyan takarít maga? Ez a pókháló már egy hónapja itt van!
— Az ott, kérem? Azt hittem, hogy a rádióhoz tartozik.

Rádió-műsor

VASÁRNAP, december 2.

BUKAREST: 18: Románok, népdalok és könnyű zene. 19: Hírek. 19.15: Könnyű zene. 20: Előadás. 20.20: Hglem. Cigányzene. 20.45: Heti szemle. 21: Tánczene. 22: Sport. 22.10: Tánczene. 23: Hírek 3 nyelven. 23.25: Tánczene.

BUDAPEST: 10.15: Hírek. 11: Prot. istentisztelet. 12: Mise. 13.30: Zenekari és dalhg. 15: Hglem. 16: Mezőgazdáknek. 16.50: Cigányzene. 17.30: Előadás. 18: Cigányzene. 18.25: Csevegés. 19: Zongorahgv. 19.40: Felolvasás. 20.15: Sport. 20.30: Kálmán Imre operettje. 22.45: Hírek. 23.05: Kamarazene hárfán, gordonkán és hegedűn. 23.45: Cigányzene. 0.30: Dzséz. 0.05: Tánczene.

VARSO: 18: Tánczene és dalok. 19.50: Hanglemezek. 20: Hangjáték. 21: Könnyű zene és dalok. 23: Hanglemezek és közlemények. 23.30: Hanglemezek. 0.05: Tánczene.

BÉCS: 17.05: Puccini: Bohémek c. operája hanglemezek. 18.55: Hegymászás Macedóniában. 20.30: Zongorahangverseny. Bach, Mozart, Gluck, Saint Saens, Schubert, Liszt, 21.15: Bécsi operettzene. 23: Tánczene. 24: Tánczene. 0.45: Cigányzene Budapestről.

Hétfő, december 3.

BUKAREST: 18: Franz Schubertől. 18.10: Schubert-ötös és dalok. 19: Hírek. 19.15: Schubert 8-ik H-moll szimfóniája. 20: Előadás. 20.20: Közjátékok operákból. 21: Hegedű. 21.45: Dal és zongora. 22: Dzséz két fuvalán. 23.25: Vendéglői zene.

BUDAPEST: 7.45: Torna. 11: Hírek. 11.20: Csevegés. 11.45: Felolvasás. 13.05: Balalajkazené. 13.30: Hírek. 14.30: Katonazene. 15.40: A konyha órája. 17.10: A diákok órája. 17.45: Közlemények. 18: Felolvasás. 18.30: Vallásos zene. 19.50: Német nyelvlecke. 20.30: Hegedű. 21: Zenei utazás a Filippi-szigeteken. Csevegés zenekisérettel. 21.40: Egy hangosfilmből. 22.40: Az Operaház zenekarának szórakoztató hgv. Auber: Nyitány a „Fekete dominó” című operához. Verdi: Traviata. Stéfániai: Humoreszk. Lehár: Egyvelig a Mosoly országából, majd hírek. 24: Cigányzene.

VARSO: 18.35: Hanglemezek. 19.15: Könnyű zene. 20: Dalok. 22: Zenekari és brácsa hgv. Mozart: Don Juan, Strauss: Salome. 23: Hglem. 23.15: Táncóra. 23.35: Tánczene. 0.05: Tánczene.

BÉCS: 17.10: Tarka óra. 18: A bécsi zenekadémia 25 éves fennállására. 18.30: Zongora Haydn, Chopin, Liszt, Rimszkij, Korssakov, Dohnányi, Delibes. 21.05: A bécsi Opera kórusa. 22: Szimfónikus hgv. Mignon, Mosoly ország, 22.40: Szimfónikus hgv. Hoffmann meséi, Ein lied geht um die Welt. 23.50: Tánczene. 1.15: Hangosfilmekből.

Kedd, december 4

BUKAREST: 18: Hglem. 19: Hírek. 19.15: Hglem. 20: Előadás. 20.20: Hglem. 21: Debussy-hgv. 22: Előadás. 22.15: Zenekari hgv. Mozart Klavierkonzert B-dur. 23.25: Vendéglői zene.

BUDAPEST: 7.45: Torna. 11: Hírek. 11.20: Csevegés. 11.45: Felolvasás. 13.05: Hglem. 13.30: Hírek. 14.30: Cigányzene. 15.40: A konyha órája. 17.10: Az asszonyok órája. 17.45: Közlemények. 18: Dzséz. 18.45: Francia nyelvlecke. 19.15: Tárogató. 19.50: Csevegés. 20.30: Offenbach: Hoffmann meséi c. operája. 22.35: Hírek. 23.45: Cigányzene. 0.30: Szalonzene.

VARSO: 19.15: Fuvószené. 20: Hglem. 20.30: Hglem. 21.15: Dvorak: Die Teufelskithé operája. 23.55: Hglem. 0.15: Tánclemezek.

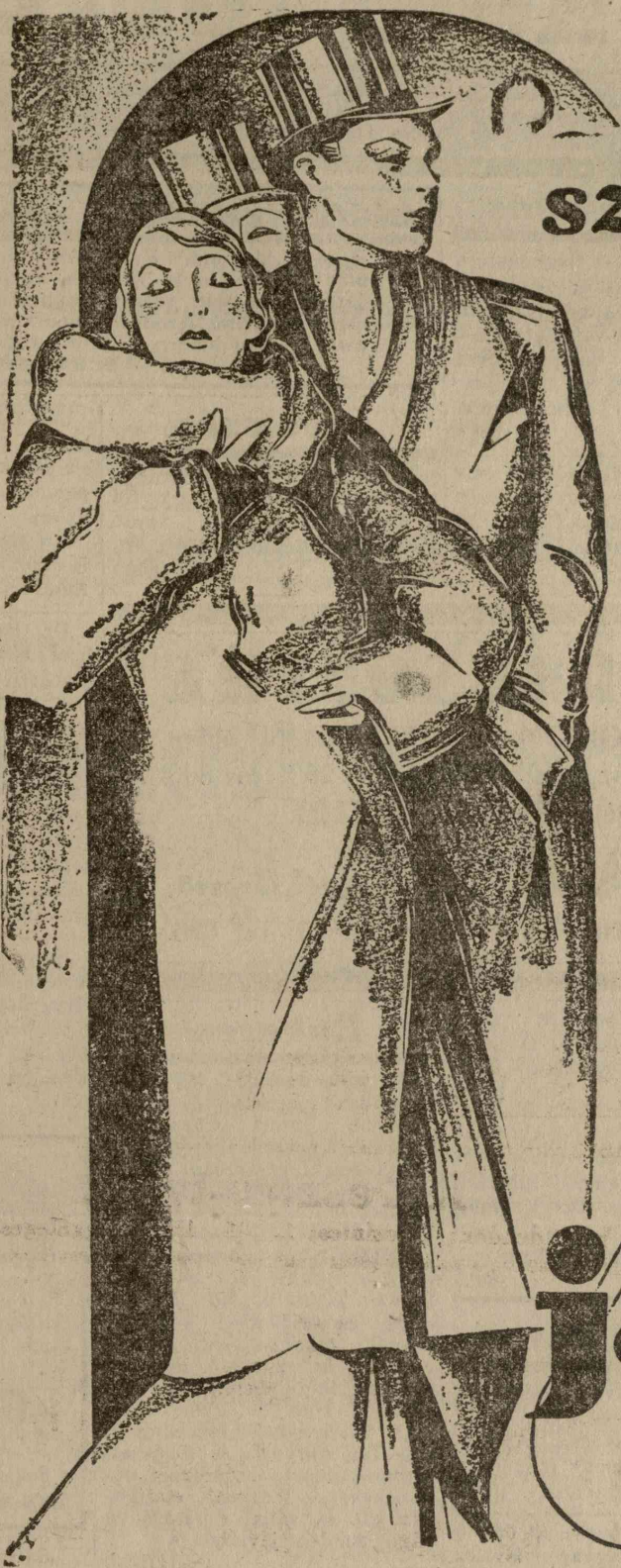
BÉCS: 17.10: Hglem. Bécsi dalok. 18.25: Dalok. 20.15: Amerikai dalok. 22: Beethoven-hgv. 24: Hglem. 1: Bécsi zene.

Szerda, december 5

BUKAREST: 18: Candella-hgv. 19: Hírek. 19.15: Könnyű zene. 20: Előadás. 20.29: Hglem. 21: Zongora. 21.45: Dalok. 22.05: Könnyű zene. 23: Hírek három nyelven. 23.25: Könnyű zene.

BUDAPEST: 7.45: Torna. 11: Hírek. 11.20: Csevegés. 11.45: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13.05: Szórakoztató hgv. 14.30: Hírek. 14.50: Szalonzene. 15.40: A konyha órája. 17.45: Közlemények. 18: Csevegés. 18.50: Zenekari és gordonkai hgv. MOZART: Szöktetés a szerályból. Haydn: Simphonie 92. Schubert-Dohnányi: Imromptu. 19.45: Olasz nyelvlecke. 20.15: Hglem. 20.35: Dalok. 21: Tarka est. 23: Hírek. 23.30: Zongora és hegedű. 0.20: Cigányzene.

VARSO: 18: Dalok. 18.35: Hglem. 19.15: Hegedű. 20: Kórus. 20.50: Kórus. 21: Muczkiewicz-est. 21: Chopin hgv. 22.40:

A színházban

és minden más
társadalmi
összejövelelen

nemcsak a viselt toalettet által tűnik fel jelenléte. Az öltözködés művészetének van egy nagyon fontos kiegészítő része, amelyet ép oly gondval kell kiválasztania, mint a toalettet. Ez nem más, mint a parfüm, amely megteremtí személye vonzó légkörét. Ezért szinte parancsoló szükségszerűség az olyan kölnivíz használatát, amely kielégíti a jóízű eme jogos követelményét. Viszont az a kölnivíz, amely magában foglalja az összes követelményeket csakis a:

„JACKY” kölnivíz

jacky
PARFUMERIA
MIGNOT-BOUCHER
PARIS

Choin G-moll hegedű és gordonka szonátája. 23: Hglem. 23.15: Tánczene. 0.05: Tánczene.

BÉCS: 18.15: Kórus. 18.45: Norvég dalok. 20.35: Jubileumi hgv. 23.50: Eszperantó külszolgálat. 0.10: A bécsi szimf. zenekari hgv. 0.50: Tánczene.

CSÜTÖRTÖK, DECEMBER 6.

BUKAREST: 18: Könnyű zene. 19: Hírek. 19.15: Könnyű zene. 20: Előadások. 20.35: Wagner: A nürnbergi mesterdalnokok c. operája. Később: Hírek.

BUDAPEST: 7.45: Torna. 11: Hírek. 11.20: Csevegés. 11.45: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13.05: Cigányzene. 13.30: Hírek. 14.30: A rendőrök fuvószenekara. 15.40: A konyha órája. 18: Mezőgazdáknek. 18.30: Hglem. 18.55: Csevegés. 19.25: Szalonzene. 20.10: Külpolitikai szemle. 20.30: Álmos: A szent fáklya zeneművek köv. az Operaházból. 23.30: Cigányzene. 0.10: Finn est.

VARSO: 16.45: Hglem. 19.15: Zongorahgv. 20: Beethoven: Klarinét, gordonka, zongra B-dur triója. 21.05: Könnyű zene és szanzonok. 22: A finn nemzeti ünnepre: Finn zene. 23.15: Táncóra. 23.35: Tánczene. 0.05: Tánczene.

BÉCS: 19.05: Férfi-kórus. 20.30: Szórakoztató-hgv. 21.50: Hans-Sachs est. 23: Európai hangverseny. Spanyolország. 0.30: Táncdzséz.

PÉNTEK, DECEMBER 7.

BUKAREST: 18: Román népzene. 19: Hírek. 19.15: Román népzene. 20: Előadás. 20.20: Hglem. 21: Zenekari és hegedűhgv. 23: Hírek 3 nyelven. 23.30: Hglem.

BUDAPEST: 7.45: Torna. 11: Hírek. 11.20: Csevegés. 11.45: Felolvasás. 13: Déli harangszó. 13.05: Szórakoztató hgv. 13.30: Hírek. 14.30: Hglem. 15.40: A konyha órája. 17.10: A diákok órája. 17.45: Közlemények. 18: Előadás. 18.15: Bulgár-kórus. 18.50: Sport. 19.05: Cigányzene. 19.55: Csevegés. 20.25: Szalonzene. 21.50: Dalhg. 22.35: Hírek. 22.50: Az Opera zenekarának hgv. 0.20: Szalonzene.

VARSO: 19.15: Hglem. 20: Könnyű zene. 20.30: Könnyű zene. 21.15: Zenekari és zongorahgv. 23.30: Szavaltatok. 23.40: Hglem. 0.05: Tánclemezek. 1. Tánczene.

BÉCS: 20.15: Munkásversek. 21.30: Időszzerű olasz zenekari hgv.

SZOMBAT, DECEMBER 8.

BUKAREST: 18: Tánczene. 19: Hírek. 19.15: Tánczene. 20: Előadás. 20.20: Hglem. 21: Operettek. 22: Levelesláda. 22.20: Operettek. 23: Hírek 3 nyelven. 23.25: Vendéglői zene.

BUDAPEST: 9.30: Hírek. 10: Mise. 12.15: Görög-katolikus istentisztelet. 13.30: Az operazene hgv. 15: Cigányzene. 17: Csevegés. 17.45: Magyar karácsony. 19.45: Hglem. 21: Hgv. 22.30: Sport. 22.50: Cigányzene. 23.40: A postások hgv. Orpheus az alvilágban, Hubay: Az álarc.

VARSO: 21: Zenekari és dalhg. Mozart: szöktetés a szerályból, a Varázsfuvola, Halévy: A zsidónő. 22: Sibelius hgv. 23: Hglem. 23.40: Tánclemezek. 0.05: Hangjáték. 0.35: Tánczene.

BÉCS: 20.10: Advent-est. 21.30: Művészvár 2 felv. operett. 0.05: Tánczene. 1.25: Hglem.

Tiltott műtéteket végzett
klinikai szakácsnő

Arad, decembre 1

Tarhonya Ilona, az aradi klinika volt szakácsnője állott pénteken az aradi törvényszék előtt — két tiltott műtét vádjával. Tarhonya Ilona nem is tagadja a vádat:

— Nagyon tudok én, kérem, — mondja az elnöknek. — Katonákat is kezeltem és annyi orosz könyvet összeolastam, hogy legalább olyan jól tudok gyógyítani, mint az oroszok.

A törvényszék egy havi fogházra ítélte an anyalcsináló szakácsnőt. Két „pácienst”, akiken a tiltott műtétet végezte: Schmidt Jánosné és Deheleanu Denicát, akikről megállapították, hogy több gyermekes szegény asszonyok, egy-egy napi elzárásra ítélte a bíróság.

— Kutatóexpedíció huszmillió fontnyi kincs megkeresésére. A londoni céghivatal 75.000 font alaptőkes részvénytársaságot jegyzett be „Kincsmen-tés” (Treasure Recovery) cég alatt. A vállalat célja a Cocos-szigeten állítólag eltemetett huszmillió font értékű kincs megkeresése. A vállalat nemskára kincskutató-expedíciót indít „Queen of Scots” 600 tonnás gőzyacton a szigetre.

SPORT

Labdarugás

A Ferencváros került a magyar profibajnokság élére a Szeged elleni 4:4 (4:2) döntetlen után, melyről tegnapi számunk legújabb sport-írói rovatában már beszámoltunk. A Ferencváros 16 ponttal áll első helyen, második a Hungária 15 ponttal. Érdekes, hogy a legnagyobb szurkolást a Ferencváros hívei vasárnap az Újpest ellen csinálhatják. Az Újpest ugyanis Kispest ellen játszik és ha győz, jobb gólarány miatt a harmadik helyről az elsőre ugrik fel. Vasárnap egyébként még Attila-Soroksár, Phöbus-Szeged és Bocskai-III. ker. F. C. mérkőzés lesz.

Jégpályán mégsem lehet futbalozni. A beszerkei Kerámika kérte a vasárnapi Román Kupa mérkőzésének elhalasztását, amit azonban a Kupa-bizottság nem engedélyezett. Közben azonban kiderült, hogy a mérkőzést mégsem lehet megtartani, mert időközben vízzel árasztották el a pályát és most már vígan korcsolyáznak a jégen.

Nem nagyon sikerült a magyar válogatott próbajátéka. A triálmérkőzést a fehérgesek 3:3-ra nyerték, a pirosingesek ellen. A két csapatban azonban mindössze nyolc olyan játékos szerepelt, akiket a magyar válogatott turájára kizemelték. A játék nivója sem volt nagy, a játékosok fáradtnak látszottak.

Nincs többé futball-bankett Közép-Európában! Az olasz-magyar-osztrák és cseh tagjai a közép-európai futball-bizottságnak elhatározták, hogy ezután mérkőzések után nem tartanak eddigi szokásos banketteket, — gazdasági okok miatt.

Korcsolyasport

Pataky, Magyarország fiatal műkorcsolyázó bajnoka, akit mint „piruett-királyt” ismernek, egy tudását szombat este a párisi Jégpalotában mutatja be.

Tenisz

Az olasz ranglista is elkészült. 1. De Stefani, 2. Palmieri, 3. Rado. A hölgyeknél: 1. Valerio, 2. Luzzati, 3. Manzutto.

Ökölvívás

A Neusel-Harvey nehézsúlyú mérkőzés a londoni Wembley-arenában döntetlenül végződött. Az angol versenyző többször támadott, mint a német Neusel, éppen azért meglepetések hatott a döntetlen.

Szerkesztői üzenetek

H. Endre, Nagykároly. Egyáltalán nem melóztuk. Kéziratai azonban nem kerültek sorra. Szíveskedjék tehát egy kis türelemmel megvárni, amíg a beküldött verszőnben az ön kéziratai is sorra kerülhetnek elbírálás végett. Sz. S. asztalos, Szováta. Levelére a konverziós tanácsadóban kap választ. St. Mór, Nagyvárád. Kérdéseire a konverziós tanácsadóban adunk választ. A. Rezső, Nagyenyed. Jár a temetkezési segély.

Sch. Leopold, Hosszumező. Az 1931 évi kibocsátású adóbonokkal 1932 március 31-ig fennálló adóhátralékokat egyenlíthet ki.

SORSJEGYÜZENETEK:

P. Sándor, Mvásárhely. A szerb nyert tíz dinárt, a magyarok érvénytelenek. B. Endre, Br. Eddig nem nyert. Ezeknek a könyveknek a tőzsdei árfolyama magasabb a névértéknél.

L. Árpád, Brassó. Nyert tíz dinárt. Müller Gábor, fodrászmester, Gyergyószentmiklós. Az olaszok egyenként 40 lírát nyertek, a magyaroknak már semmi értékük nincs.

V. I. Uzon. Más tanácsot nem adhatunk: szíveskedjék esetét közölni Szentkereszthy Béla báró háromszéki megyei képviselővel és megkérni, hogy járjon közbe az illetékes hatóságoknál.

A NŐI TESTKULTURA ÚJ UTJAI

Írta: Dr. Madzsarné Jászai Alice

A ritmikus torna, a művészi mozgás és a modern testkultúra módszerei. Számos tornagyakorlat leírással és 150 magyar- és képpel.

A 224 oldalas könyv ára 150 lej.

Vidékre portó 10. — lej, utánvét mellett 20 — lej — Kapható a

Brassói Lapok Könyvosztályánál

Felelősszerkesztő: Kocsis Béla

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej. vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Alláskeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés megismert feladásánál 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Vétel-eladás

Teljes vasúti berendezése és különféle vasára olcsón eladó. Megtekintés a helyszínen: Rösler Károly vasúti Székegyháza helyén, vagy bővebbet Fröhlich Károly és Tsa vasúti üzletben Brassó, str. Lungă (Hosszu-u.) 30. 16381

Vidéki nagyközségben termény- és vegyeskereskedés házakkal együtt eladó. Cím 16253 szám alatt a brassói kiadói-vatában.

KARÁCSONYRA

ORION, vagy LUMOFON rádiót vegyen családjának 250 és 300 lejcs HETI RÉSZLETRE

BRAUN S. cégnél Brassó, Str. N. Titulescu (v. Tehénpiac) 7. Tel. 886.

Fémnyomó-gépet és szerzőket vesz. V. Demeter Bálint szerelés-vállalkozó Targu-Mures. 16403

Organikus és chirurgikus gümőkór (tuberculosis) gyógykezelésre szolgáló tuberkulosis elleni szer, az Umkalabo (Stevens Cure) kapható Brassó gyógyszerüzletében. 16400

Állást keres

Jó családból való középkorú zvegy gazdasszonyi állást keres magányos úrnál. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelígre a brassói kiadói-vatába. 16363

Autorizált könyvelő, önálló román-német-magyar levelező, elsőrendű adminisztratív munkaerő titkári és irodavezetői gyakorlattal alkalmazást keres. Levelet „Megbízható” jelígre a kiadóba. 16404

Állást nyer

Keresek egy jobb fiut tanulónak vegyes üzletembe. Károni Dénes Fágara. 16341

Vasbeton-hid építésében nagy gyakorlattal bíró okl. mérnök és főpallér keresetlik. Részletes ajánlatok „Hidépítő” jelígre Rudolf Mosse, Arad. 16410

Nagymunkás szabósegédet keresek azonnalra Dezső István, croitor, Comandău. 16398

Vegyes

Börkabátját még ma tegye postára! 200 lejért újrafestve visszaküldi. Amíg borkabát-szabó. Timişoara str. Joan Ghica 14. 15332

Értelmes, szakiskolával bíró

molnársegédet

keresünk, aki ha megélel, malomvezetői állást is elérhet. Kérve nyelket Rudolf Mosse, S. A., Bukarest, B. dul Brătianu 22 „P. 256” jelígre kérünk.

Levelezés

Kicsi, hármat kaptam, pesimista, határozatlan vagy, föl a fejjel, magad ura vagy. Minden szeretetem a Tiéd. Jolida. 16402

„MERCUR CAMIONAI” autószállító vállalat,

Brassó, Alexandru Vaida-Voevod (volt Csizmadia-utca) 8 lelelon 4—35. Árú és butort különleges díttételek mellett szállít Nagyszebenbe, Szászvárosra, Lugosra, Aradra, Temesvárra, Gyulafehérvárra, Nagyenyedre, Tordára, Kolozsvárra. Minden szállítmányért teljes felelősséget vállal.

DOCTOR GRUBARG. Nemi-

bajok, szifilisz. Nőbetegségek. Folyások és komplikációk. Impotencia. Elektroterápia. Analízisek. Hivatalnokoknak és munkásoknak kedvezmény. Rendel: 11—2-ig és 5—8-ig. Bulevardul Carol 43. 21189-b

Dr. Botvinik berlini specialista bőr- és nemi-bajokban. Rendel: 12—2, 5—8-ig. Vasárnap 9—10-ig. Bukarest, Piața Rosetti 6. (Bulev. Carol). Telefon: 3/34—11.

Gallérokat, keményínget, férfi- és nőruhákat szépen szakszerűen mos, fest, tisztít a brassói „Kristály” gőzmosoda bukaresti fiókja: Strada Regală 6. 277-b

Szépnek mondott izraelita leány házasság céljából megismerkedne egzisztenciával bíró férfivel. Leveletet „Jó feleség” jelígre a bukaresti kiadóba kér. (Calea Moșilor 59.) 21233-b

Előnyös áron. Spürherdek, fehérék vagy fekete, emailrozottak és belga kalyhák

„GLORIA” KÁLYHAGYÁR Bukarest. Str. Florilor 30 Kérje díjtalan árjegyzékünket.

„Saturn” gyertya, fehér és sárga, elsőrendű minőségű, előnyös áron Hilberger Bukarest, str. Vaselor 44. Telefon 3—27—16. 21234-b

DOCTOR ANA ALESKE. Női bajok és szülészet. Kezelés és operációk. Elektroterápia. Hivatalnokoknak és munkásoknak kedvezményes árak. Rendelés 8—12-ig és 4—8-ig. Bulevardul Maria 2. Bărației sarok. 21190-b

Finom ebédkoszt kapható 40 lejért. Házhoz is küldi. Veremes str. Brezoianu 57 bis. 21235-b

Brassótól Váradig

Orsovától Szigetig

Bukaresttől Galacig

terjed a hír, ha azt a

Brassói Lapokban

apróhirdetesként közli!

Kiadó a

Baia Centrala

București, Strada Biserica Eni 8.

Érdeklődők forduljanak a Baia Centralához d e 10—12 és d u 5—7 óra között

KAMNER & JEKELIUS

VASKERESKEDÉS

Alapítva 1853 — Telefon 11.

Olcsó edények és konyhaberedezések A Központi Hiteiroda tagja

Jól bevezetett, teljesen modern

penzió átadó.

(Központi fűtés, melegvíz, fürdőszobás szobák) Kötő egzisztencia — Érdeklődők címelt „Nem idegenület” jelígre a brassói kiadóba kérem

Nem félünk a farkas ordítól HIDEGTŐL!

ha ZEPHIR-rel fűtünk 10 kilogramm fűvel fűt egy normal szobát 24 órán át.

Gyártja: Szántó D. és Fia, Oradea

Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan árjegyzéket. Képviselet: Thomas, Scheerer & Galtz Vasudvar, Brassó.

Fabriksniederlage

Reisverschlüsse „Wupp” für

Sirick- und Wirkwaren, Lederwaren, Schneeschuhe, Herren- und Damensportkleider in allen Ausführungen von 8 c/m bis 45 c/m in allen gangbaren Farben ständige großes Lager Stahl- und Eisenstecknadeln Grifon in Kilo, Mäppchen und aufgesteckt in Karton, Nickelwaschköpfe für Tricotagen, Metallmodeknöpfe aller Art Goldknöpfe, Ankerknöpfe, Hochmode Galalithknöpfe, Schnallen und Schliesen, Trocasknöpfe, Perlmutternknöpfe und Schnallen „Athene” A. G. Arad, Metallmodeknöpfe u. Schliesen für Tricotagefabriken etc liefert prompt vom Leger zum allerbilligsten Tagespreis.

RECOMET, ARAD,

Strada Meșianu 1.

Biri neni szakácskönyve a leg-

jobb s mégis a legolcsóbb. Ismét kapható mindenütt. Kemény kötésben 100 — lej. Postán utánvétellel szállítja a Brassói Lapok Könyvosztálya.

Az érlelmeszesedés korai halált jelent!

Az érlelmeszesedés.

Írta: Dr. Bucșányi Gyula a. d. tanácsos, főorvos. Le. 45.—

Minden cukorbetegnek fontos!

Acukorbeleg kosztja

A legjobb könyv, amely a cukorbeteg kosztját menü- és konyhareceptekkel pontosan tartalmazza. Írta: Dr. Horvát Lajos főorvos. Le. 78.—

Orvosi tanácsok fiatal anyáknak.

Ezen gazdagon illusztrált könyv tartalmazza mindazt, amit a fiatal anyának szülés előtt és után, valamint a csecsemő ápolásáról tudnia kell. Írta: Dr. Földes Lajos főorvos. Le. 90.— Kaphatók a Brassói Lapok Könyvosztályában.

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és könyvkiadó R.T. Brassó.